

Cvrsvs Philosophicvs

Arriaga, Rodrigo de

Antverpiæ, 1632

Liber IV. Physicorvm.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95614](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95614)

Rogabis, utrum naturaliter possit dari aliquod infinitum. Respondeo, in Angelis non esse ullam rationem, cur non possint naturaliter infiniti produci, quia productio vnius non exigit ne alius producatur. Item neque exigunt spatium extensum in quo sint, quia omnes possunt esse in eodem loco; deinde, et si exigent, spatia sunt finita. Præterea etiam videntur naturaliter produci posse infiniti mundi, quia nihil est in natura quod illis contradicat. De infinito in magnitudine dicendum, viuentia physica naturaliter loquendo non posse esse infinitæ magnitudinis, quia augentur per intussumptionem, quæ alimentum ab vna parte trahitur in aliam; id autem non possit fieri, si partes essent infinitæ. Quod enim respondent aliqui, illud viuens habiturum infinitum stomachum, & tam bene posse ex infinita culinâ infinitæ domui cibos suppeditari, quàm ex finita finitæ; hoc, inquam, ridiculum est. Fateor enim illis, quoad quantitatem ciborum id verum esse, sed rogo, si interposita cubacula illius domus sunt infinite longa, quando peruenient ministri cum cibis: ô quàm iam erunt frigidi! aut quanto tempore ex foro emptos cibos ad culinam ut parentur asportabunt famuli?

ô quàm iam forebunt! Si homo haberet collum & brachia infinite longa, per totam æternitatem non descenderet cibus ex ore ad stomachum, nec ab hoc ad caput aut ad manus alimentum peruenire posset: & hinc infra probabo, viuentia habere terminos magnitudinis, naturaliter loquendo. Verum in non-viuentibus, v. g. in igne, aëre, &c. non est cur ea magnitudo infinita naturaliter repugnet, non loquor in hoc vniuerso, quia ex de-

fectu loci per accidens repugnat infinitis ignis. Infinitum in intensione naturaliter repugnat ex incapacitate subiecti, quia cum hoc habeat limitatam virtutem, non potest simul sustentare infinitos gradus qualitatibus.

Aduerte pro totâ hac materiâ, non valere consequentiam hanc, *homo excedit infinitas species animalium inæquales inter se, ergo homo est infinitus*. Rationem fortè quis redderet, eò quod hic excessus non ita sit, ut in homine detur vnus gradus perfectionis quo excedat vnum animal, & alius quo excedat aliud: si enim ita contingeret, diceret quis, essent in homine proculdubio infiniti gradus perfectionis, & consequenter homo esset infinitus. Fit ergo ille excessus per eandem indivisibilem perfectionem etiam ratione nostrâ, quæ est superior ad omnes illas species animalium. Sed costrâ, quia si homo esset infinitus, casu quo omnes eas perfectiones cum earum distinctione contineret, à fortiori erit infinitus, si eas sine distinctione contineat. Probo consequentiam clare, quia maior perfectio est continere eas sine distinctione, quàm cum illâ; ergo si cum distinctione arguerent infinitatem, à fortiori illam arguerent sine distinctione.

Adhuc tamen respondeo, si essent distinctæ, arguerent in homine infinitam perfectionem, saltem in multitudine; quando verò sunt sine distinctione, nec in multitudine, ut constat, neque in essentia est infinitum, quia habet multas imperfectiones admixtas, quæ repugnant infiniti in essentia, ut dixi supra num. 1. Hæc de infinito satis, quia quò plus mouetur, minùs percipitur, & homo magis confunditur.

LIBER QVARTVS PHYSICORVM.

In hoc libro cum Aristotele agemus de Loco, Vacuo, item & de Tempore, quorum omnium difficultates inter se valde connexas esse, ex dicendis constabit.

DISPUTATIO DECIMAQVARTA.

De Loco & Vacuo.

SECTIO I.

Quid sit Locus.

ARISTOTELES in præfati definitiuit locum, esse superficiem corporis continentis immobilem. Inter Philosophos dubium est, cui loco hæc definitio conueniat, an reali & vero, an imaginario, an ipsis corporibus, an eorum vbicationibus. Sed quæstio est de voce, de re enim non potest esse dubitatio. Ego primùm dicendum cenfeo, locum esse aliquid reale, quia ens rationis non est corpus absolutè, neque habet superficiem propriam. Secundò, illum esse distinctum à re quæ

est in loco, nihil enim continet se ipsum, aut est in se ut in loco. Vnde infero, locum esse superficiem illam corporis realis continentis aliud corpus, v. g. superficiem vasis in quâ continetur aqua, superficiem terræ & aëris in quâ existit homo.

Sed obiicies: Superficies vasis non est locus, quia sequeretur, quando vter plenus vino mouetur, vinum non mutare locum, quia manet intra eundem vtem, & tamen certum est, illud mutasse & vbicationem & locum, ergo superficies non est locus. Propter hoc argumentum nonnulli hanc sententiam impugnant; sed, ut dixi, res est de voce. In quâ possumus respondere, tunc vinum illud non mutasse locum realem, licet mutauerit vbicationes, quæ, ut dicemus infra,

frā, non locum realem; sed spatium imaginarium respiciunt.

2 Difficultas est, quare iste locus dicatur immobilis; nam vas potest moveri localiter, potest item & aer ac terra in quā ego sum ut in loco, item aqua in quā continentur pisces ut in loco. Fusē in præsenti nonnulli recentiores aliorum explicationes referunt, & refutant, & tandem ipsi concludunt, ab Aristotele locum continentem dici immobilem, non quia absolute immobilis sit, sed quia potest manere immotus, etiam si corpus in illo contentum mutetur, ut potest dolium manere immotum, etiam si ab illo extrahatur vinum, quod erat in ipso ut in loco. Res est parvi momenti, & in quā diuinatur potius circa mentem Aristotelis, quam aliquid certum dicatur; præcipue cum videatur improprius modus loquendi, vocare aliquid immobile, eo quod licet possit moveri, non tamen necessario mouetur ad motum alterius: imò, etiam ipsa res vbiata potest manere immota, licet superficies moueatur, v. g. homo, licet aer ambiens moueatur; ergo in hoc sensu non magis ipsa superficies, quam corpus contentum est immobile. Quæstio est, ut dixi, de solo nomine, & forte illa particula est superflua, vel solum definiuit Aristoteles terram, quæ tota absolute est immobilis, & in quā omnes aliæ res locantur. Nam, quod alij dicunt, *ut immobilem* significare ipsum locum realem coniunctum cum suis vbiationibus, quia ut sic est immobilis, omnino displicet; quia licet verum sit, me v. g. quatenus sum sub sessione, non posse moveri, non tamen absolute propterea dici possum immobilis. Et ratio est, quia eiusmodi prædicatum non cadit proprie supra vbiationes, sed supra subiectum illarum quod solum importatur in recto, iuxta dicta à nobis in Summulis de Concreto accidentalibus; rectum autem huius concreti absolute est mobile, etiam si obliquum, scilicet vbiationes immobiles sunt. Adde, etiam in hoc sensu corpus ipsum contentum esse immobile, quod est contra intentum Aristotelis.

Aduerte, quando dicitur, terminum productum per motum localem esse locum, non intelligendum de loco ipso reali, scilicet de aere aut de terrā, quia hæc non producit per motum localem, ergo intelligitur solum ipsa præsentia ad locum, quæ etiam aliquando dici solet locus, ipse autem locus extrinsecus & realis solum est id cui per præsentiam localem reddimur præfentes.

4 Aduerte deinde ex dictis, Cælum empyreum non esse proprie in loco reali, quia extra ipsum non est aliquod corpus reale in cuius superficie ipsum contineatur, quia supra cælum empyreum nihil est aliud nisi Beati, qui non sunt locus cæli, sed potius ipsi sunt in cælo ut in loco reali. Potest autem ea parte quā ad terram respicit, dici esse in loco, iuxta alios cælos.

SECTIO II.

Quid sit Vbiatio.

NOMINE Vbiationis intelligimus formam illam, à quā Petrus v. g. habet esse hic potius quam Romæ aut Parisiis: & de hac inquiri-

mus, utrū distinguatur ab ipso Petro, & à loco cui est præfens, & quid ea sit.

SUBSECTIO PRIMA.

Distinguitur.

CONCLUSIO sit, Vbiatio distinguitur realiter à Petro, à loco reali & imaginario, cui est præfens. Hæc est sententia omnium, quotquot ex Societate impresserunt, vno forte aut altero excepto; in manuscriptis verò ferè ab omnibus defenditur. Pro eā etiam stant Thomista & alij. Suadetur autem argumento facilius repetito, quia hæc omnia possunt existere in rerum naturā simul, quin Petrus sit hic; ergo illum esse hic, aliquid est distinctum ab ipso & à loco reali & imaginario. Consequentia est certa. Antecedens probatur, quia quando Petrus est Romæ, existit Petrus in rerum naturā, existit item hic locus realis, id est, hic aer, hæc terra, &c. & hoc spatium imaginarium, & tamen Petrus non est hic, ergo illum esse hic, aliquid est separabile ab illis tribus rebus, debet ergo esse aliquid distinctum; quia nihil potest esse realiter separabile à se ipso.

Disputatione IV. à num. 5. agens de Vnione, insinuaui varias solutiones, quibus aduersarij simile argumentum deludere solent, dedique ibi consilium, quomodo contra illos agendum sit. Iam autem, quid in his dicant, breuiter insinuo. Primò respondent, vbiationem meam hic nihil esse aliud, quam indistantiam mei ab hoc loco. Sed contrā, quia hæc indistantia est aliquid separabile à me & à loco, ergo est entitas aliqua realis.

Dicunt rursus, hanc indistantiam nihil aliud esse, quam non posse inter me & locum aliquid aliud interponi. Sed contrā in primis, quia duæ superficies corporum se tangentes non admittunt inter se corpus interiectum, & tamen vna non est vbi est alia, id est in loco alius, ergo esse in loco, non est proprie, nihil posse inter corpus & locum interponi. Secundo, quia de hoc ipso est difficultas: nam inter me & locum non posse interponi alia corpora, est aliquid separabile à me & à loco, quia ambo possumus manere in rerum naturā, non causantes formaliter hanc incapacitatem; ergo fundamentum illius est aliquid separabile ab utroque, hoc autem est ipsa vbiatio.

Dicunt vltimò, me esse hic, nihil esse aliud, quam me & hoc spatium esse simul. Sed contrā, quia possumus ambo existere eodem instanti in rerum naturā, & tamen non esse simul, ergo esse simul aliquid est ab utriusque substantiā collectiue sumptā distinctum.

Adhuc dices, illud esse approximationem ipsius Petri huic loco. Sed contrā, quia possunt illa tria existere sine approximatione Petri, ergo ea approximatō est distincta ab omnibus illis, hanc autem voco ego vbiationem.

Tandem respondebis, vbiationem Petri in hoc loco, esse Petrum prout hic. Sed contrā quia *ut prout hic*, potest separari à Petro, ergo est aliquid ab illo distinctum; illud autem erit vbiatio. Ergo ut omnes istas solutiones vnā vice funditus euellas, & ne toties clamando defatiges caput, simul sic arguas: Me esse hic, seu esse ap-

Nn prox-

proximatum, seu non distare, seu esse simul localiter, seu non esse intercapedinem inter me & locum, seu quaecumque alia vocabula inuenieris quae repetas, est aliquid separabile realiter ab existentia vtriusque, spatij scilicet & mei; ergo est aliquid distinctum: hoc autem dico esse vbi seu vocationem.

Fortè intrabis aliam viam, & dices, me esse hic, esse quidem aliud, sed negatiuum, nempe carentiam distantiae. Sed contrà, quia tunc infero euidenter, ergo distantia est aliquid positium; distantia autem est vocationem. Contrà deinde, quia quid magis habet distantia, vt sit positium, quam approximatio? Constat ergo, me esse hic, esse aliquid positium superadditum.

SUBSECTIO SECVNDA.

Amplius eadem veritas declaratur.

Quia doctrinam hanc claram & euidentem conantur aliqui omnibus modis deludere, oportet parum hic gradum sistere, & rem diligentius examinare.

Nonnulli viri docti & eruditi, benè agnoscen-
8 tes, non posse dari denominationem aliquam nouam realem, sine mutatione noua reali, vt explicarent quid sit me esse in hoc loco, quod iam ego de nouo acquiro, dixere, esse negationem corporis interiecti inter me & istum locum.

Hanc solutionem, quam olim etiam proposueram & impugnaveram, & paulò antè reieci nomine *indistantia*, fusiùs nunc reiciam, ne puter quis, se per eam euadere posse. Primò ergo argumentor: Quia hi Auctores non possunt per eam explicare, in quo differat vnum corpus esse alteri contiguum, ab hoc quod est esse cum illo penetratum, quae tamen duo valde sunt diuersa, & separabilia inter se. Sequens autem probo euidenter, quia inter corpora contigua tam non potest interire aliud corpus, quam inter corpora penetrata; ergo in negatione intericiuitatis ambo conueniunt: iam ergo, quid erit speciale in penetratione? non enim potest ibi vlla noua negatio inueniri.

Dices, Penetratio consistit in hoc, quòd vnum sit intra aliud. Sed contrà, quia hoc ipsum quaerimus, quid sit de nouo, seu vnde proueniat ista denominatio noua. Non potest autem ab aliquo positum, quia illud negas; non à negatiuo, quia non est aliud nisi corpus intericiubile, hoc autem iam negabatur per contiguitatem: ergo vel penetratio aliquid positium addit, quod ego dico vocationem, vel planè non distinguitur à contiguitate, quod est euidenter falsum.

9 Secundo impugnatur euidenter in rebus spiritualibus: nam rogo, cur Angeli sunt praesentes corporibus, vel caelo (idem est de animà respectu mei corporis.) Non per negationem corporis intericiuibilis, nam pone Angelum supra murum, non verò penetratum, tunc potest in eodem loco in quo est Angelus, aliud corpus existere, ergo Angelus non potest in loco existere per negationem corporis intermedij. Confirmo & explico argumentum: manentibus omnibus corporibus eodem modo inter se approximatis, & nullà factà in eis mutatione, Angelus potest intrare & exire ab hoc cubiculo; rogo ergo, quando intrat, quod corpus negatur quod antè non negaretur, aut

quae interiectio corporum, quae antè non esset: planè nulla: ergo Angelus non fuit ibi positus per negationes corporum, aut interiectionis illorum.

Respondetis, Angelum existere in loco per operationem. Ita Thomistae respondent. Sed hanc solutionem in materia de Angelis reieci manifestè, Primò, quia Angeli in caelo nihil physicum operantur in ipsum caelum, vt sint illi praesentes, solum enim Deum vident, quod & hic posset eodem modo fieri; recurrere autem ad nescio quos impulsus aut qualitates impressas caelis, aut ignes ibi excitatos, planè est ridiculum; & dum hi velent negare modos, recurrerent ad multò plures qualitates alias positivas, qui esset error peior priore. Secundo impugnatur ea solutio, quia Angelus non idè est in corpore, quia operatur in illo, sed idè potest operari in illo, quia est indistans ab illo; approximatio enim non fit ab operatione, sed operatio pendet ab approximatione vt à conditione, iuxta omnium sententiam; vnde Angelus non potest in hoc instanti esse hic, in sequenti verò instanti in caelo, quod posset, si solum fieret praesens per operationem: non enim tenetur operari in medio. Idè etiam Angelus posset simul occupare vnam leucam spatij vt g. non potest tamen, in omnium ferè sententià, solum manere in duobus illius angulis, & non in medio; si autem esset praesens per operationem, quid quaelo obligaret Angelum existentem in toto hoc cubiculo, vt in toto medio operaretur? aut cur non posset, si vellet, solum in duobus angulis mouere duos lapides? Hac & alia multa eo loco de Angelis attuli, ostendens, non posse Angelos esse in loco per operationem, ergo sunt per vbi positium, quia negatio nulla apparet, per quam existere possint hic; neque aliquid aliud est exco-
gitabile, vt benè hi qui ad hanc intericiuitatem confugerunt, notant. Et aduerte, hos etiam negare operationem distinctam seu actionem, vnde mirabiliter vocationem per operationem, quae nihil est distinctum, explicant, & semper vnum per aliud declarant, cum vtrumque nihil sit.

Secundo respondetis, Angelum esse in loco quia vult, est enim liber ad ponendum se hic vel ibi. Sed contrà euidenter, quia ego non quaero iam, quae sit causa efficiens vocationis, sed quid ipsa vocationis sit; idè quaero, quod sit obiectum illius voluntatis quae dicit, *volo esse hic*. illud autem non est ipsamet volitio, aut libertas voluntatis, ergo per hanc solutionem nihil planè explicatur.

Hinc etiam alios reieci, qui diffidentes omnibus his negationibus & terminis distantiae, indistantiae, &c. recurrerunt ad diuersos Dei actus, ex quibus dixerunt prouenire, me esse hic ponis quam illic. Reieci, inquam, quia illa voluntas Dei habet pro obiecto me esse hic, ergo me esse hic, non est ipsa voluntas Dei, sed quid ab ipsa voluntate & volitum & etiam causatum. Falso-
rem similis solutionis impugnationem inuenies infra, dum de Duratione agetur, Disputat. xv. à num. 15.

Tertio principaliter primam solutionem impugno: nam pro priori natura, antequam ego sim hic & Petrus iuxta me, concipiuntur & sunt in rerum naturà Petrus, ego, & spatium. Quaero iam, pro posteriori natura, quid positium destruat

Aratur in me & in Petro, ratione cuius in vitroque possit vera negatio resultare. Planè nihil est excogitabile, quia omnia & sola positiua, quæ sunt pro posteriori, fuere in priori, & à nullo positiuo præseindebatur in priori naturæ quod iam negetur; ergo repugnat, in me & in Petro tunc resultare vllam veram negationem.

Dices: Resultat negatio, me esse hic. Sed contra, quia de hoc quæro, & probo argumento factio, nihil esse: nam per hoc quod sum hic, in tuâ sententiâ nihil positiuum amplius habeo quam si non essem; neque, si essem alibi, & non hic, carerem aliquo positiuo. Et idem est in Petro respectu suæ vocationis. Ergo non potest in posteriori esse aliqua negatio, quæ non fuerit in priori naturæ: non enim hic se res habet sicut in omissione purâ liberâ, vbi in posteriori naturâ habeo carentiam, quam in priori non habui, quia actum positiuum quem potui habere, neglexi. At si nihil positiuum neglexissem, non posuissem in secundæ priori naturæ habere negationem, quam non habuissem in priori.

13 Quod sic argumentor ex doctrinâ, quam in hac materiâ sæpe tradidi, & fieri posse ostendi contra P. Monacum, scilicet, posuisse alium mundum huic contiguum produci, vnde intuli, Deum tunc potuisse vtrique locum mutare, hunc ponendo in loco alterius, & illum loco huius; quod lumine naturæ videtur manifestum, nec puto ab his negandum. Iam ergo hinc euidenter argumentor contra prædictam solutionem: Eadem planè negatio intericibilitatis corporum esset, & omnia corpora hæc inter se eodem planè modo contigua & vicina, si hic mundus transferretur aliò ad locum alterius mundi (de quo paulò antè) & ille hic; & tamen tunc non haberet hanc denominationem realem, quam iam habet, existendi in hoc loco imaginario correspondenti huic mundo: & de toto ipso mundo facio idem argumentum, illa fuisset mutatio realis duorum mundorum, & non fuisset noua negatio corporis intericibilis, vt per se patet; ergo debuit fieri per positiuum aliquid in eis productum de nouo.

14 Nec video quid hic possit responderi, nisi negando illam mutationem, quæ tamen euidentissimè ostenditur possibilis. Confirmatur, quia sicut vnum corpus habet denominationem realem existendi hic, ita totus orbis est in loco, & potuit alibi esse, ergo habet vocationem distinctam; hæc autem non est negatio intericibilitatis, ergo debet esse aliquid positiuum.

SUBSECTIO TERTIA.

Aliis argumentis impugnatur ea solutio.

QVINTO ratione à priori eam solutionem impugno: quia ea negatio intericibilitatis si debet esse negatio realis, debet negare terminum realem: atqui nullum planè negare potest, ergo non potest esse talis negatio, nisi dicas, esse negationem realem negationis, quod est ridiculum. Minor ergo, in quâ est difficultas, sic clarè ostenditur: quia intericibilitas alterius corporis, quæ negatur, est existentia alterius corporis hic; illa autem intericibilitas dicit tria, duo positiua, scilicet substantia corporis, & loci realis; & negatione alterius intericeti: atqui ea duo positiua non negantur de nouo in rerum naturâ, manent enim

secundum totum positiuum eodem modo in rerum naturâ, quo antè; ergo solum potest negari illud tertium, quod acquirit de nouo corpus: atqui illud est sola negatio, ergo sola negatio negatur. Confirmo & explico euidenter: quando ego ponor in loco Petri, nihil reale positiuum existit de nouo in rerum naturâ, sed sola negatio Petri hic; ergo in me sola negatio fuit acquisita. Expellat iam me Petrus è loco, & ponat se in illo, solum aufert à me illam negationem quam paulò antè ego habebam, ergo Petrus solum acquisiuit negationem meæ negationis, ergo solum fuit positus in loco de nouo per negationem negationis. Confirmatur: Petrus me expellens è loco, acquisiuit quod ego antè acquisiueram, seu quod in me nouum erat; atqui sola erat de nouo negatio, ergo hæc sola per positionem Petri fuit destructa, ergo positio Petri in hoc loco solum fuit negatio mei in illo, ergo negatio negationis.

Respondebis, hoc argumentum probare euidenter intentum, si positio mei in hoc loco sit sola negatio, at cum illa positio dicat tria, illa omnia negantur per hoc quod Petrus sit in hoc loco. In hac solutione duo confunduntur, quæ oportet valde distinguere, non solum in hac, sed in omnibus ferè materiis: aliud enim est, perire totum in ratione totius, & negari totum in ratione totius; aliud verò, negari omnes partes quæ illud componebant, homo v.g. est materia & anima cum dispositionibus (loquor in sententiâ horum contra quos ago, in meâ enim est materia & anima vnitæ inter se) ita vt homo non sola sit anima, nec sola materia, nec solæ dispositiones, sed aggregatum quoddam ex illis tribus; sicut per te, præsentia mea in hoc loco, est mea substantia, substantia loci, & ea negatio. Iam ergo sic argumentor: Quando ego dico, Petrus iam non est, vel non existit, vel perit, vel datur negatio illius, non nego dari materiam primam illius, nec nego dari animam, sed nego dispositiones, quæ solæ in re perierunt, & ex quarum præcisè defectu perit denominatio hominis, eò quod denominatio tria dicebat; vno autem solo absente, denominatio perit. Idem est in omnibus denominationibus absolutis & connotatiuis, quæ ex duabus rebus componuntur: vnâ enim tantum ex illis perente, aliis verò manentibus, & consequenter non negatis, perit denominatio. In quo malè hi putant, diuersum quid esse de hac denominatione, quam de denominatione albi, sapientis, calidi, &c. hæc enim denominationes etiam dicunt subiectum vt partem, sola enim albedo non est album, ergo sicut negare me esse album, non est negare me, sed solam habitationem, vt sic dicam, albedinis, ita in præsentia. Sic etiam denominatio patris perit solo pereunte filio, nec licet datur negatio denominationis patris, quæ omnia dicebat, propterea eo ipso datur negatio aliarum partium, sed vnus tantum quæ perit. Vnde in productionibus & destructionibus semper solet distinguere ab omnibus bonis Philosophis, terminus formalis productus vel destructus, & terminus denominatiuus seu totalis: vt in Eucharistiâ aggregatum ex Christo & speciebus consecratis, est terminus totalis seu denominatiuus, formalis verò solus Christus, qui in re producit, species verò non sunt formalis terminus, quia in re non producuntur. Ego autem in præsentia non sum

sollicitus de termino totali, seu denominatio negato, sed de formali, quem contendo esse puram negationem. Quo posito, sic evidenter argumtor. Et quidem fateor, admittoque libenter, denominationem *me esse hic*, dicere tria; item, quando ego desino hic, perire hanc denominationem *mei hic*: sed cum tunc duo positiua non pereant, sed solum illud tertium, scilicet ea negatio, & denominatione ab ea dicitur arguere denominationem *mei hic*, evidenter fit, terminum formalem negatum, quando Petrus habet negationem mei ut existentis in loco ipsius, solum esse negationem illius ultimi & tertij, quod spatio Petri & mihi deat ut essent ibi. At solum deat mihi negatio ut essent ibi, ergo solum Petrus est ibi, quia negat id quod mihi deest ut sim, ergo quia negat meam negationem, ergo existit per negationem negationis. Ex hac tam clara doctrina argumentum breue in forma, sed his terminis conficio: In Petro existente hic de nouo, solum est de nouo negatio eius, quod me expulso in me verè perit: atqui in me solum perit negatio, quia illa sola destructa est, cetera manserunt; ergo Petrus solum acquisiuit negationem meam negationis, ergo solum est in loco per negationem negationis, quod contendo.

19 Confirmo, hoc argumentum principio quodam evidenti. Repugnat, dari de nouo in rerum naturâ nouam negationem, nisi de nouo sit destructus terminus aliquis positiuus: atqui per vocationem mei hic, nullus terminus positiuus est destructus in rerum naturâ, ergo non fuit de nouo in rerum naturâ noua negatio. Consequentia est evidens. Minor ab aduersariis docetur: sicut enim, quia ego ponar hic, nihil positiuum producit, ita & quia desinam esse hic, nihil positiuum in me perit, nec in Petro de nouo datur. Maiorem autem clariùs adhuc probo, quia vel illud positiuum, quod iam de nouo negatur, erat antea in rerum naturâ, vel non; nec datur medium. Si erat, & iam est negatio illius, ergo iam de nouo aliquid positiuum cessat; si verò antea non fuit, ergo antea etiam fuit negatio illius, ergo non est iam de nouo ea negatio, ergo repugnat in terminis, esse de nouo negationem aliquam in rerum naturâ, nisi de nouo sit destructum aliquid positiuum: nihil autem positiuum destruitur per hoc quod ego sim hic, aut expellar hinc, ergo neque quia de nouo sim hic, vel expellar hinc, habeo de nouo negationem aliquam rei positiua. Hæc est euidentissima probatio huius intenti.

20 Confirmatur Secundò, quando aliquod totum dicitur duas partes positiuas, & tertium aliquid negatiuum, si manentibus in rerum naturâ duabus positiuis, sola negatio pereat, tunc non potest de nouo intelligi, nisi negatio sola illius negationis, quæ sola in eo toto perit. Et hæc propositio est ex terminis nota. Atqui tu ipse doces, in hoc toto, seu in hac denominatione *mei existentis hic*, duo positiua dici, scilicet meam & spatij entitatem, & vnum negatiuum; & quando ego cesso esse hic, solum cessare in rerum naturâ illud negatiuum; ergo solum est de nouo in rerum naturâ cessatio seu negatio illius negatiui vel negationis; ergo per hoc quod Petrus iam de nouo dicat negationem mei existentis ibi, quam antea non dicebat, solum dicit negationem illius negationis

quæ in me perit, ergo solum includit negationem negationis, prout intendo.

Sexto impugno eam doctrinam, quia in ea explicatur vbiatio per circulum valde viciosum, & ex quo nihil planè intellectus percipit. Dicitur enim, *me esse hic*, est nullum alium esse hic; & rursus, *alium esse hic*, est, me non esse hic. perinde ac si quis diceret, Quid est hominem esse calidum? & responderetur, Non esse frigidum. & rursus, Quid est, esse frigidum? & responderetur, Non esse calidum. vbi intellectus, quia nulli figit pedem, tam nihil planè post vtramque declarationem nescit, quàm antea.

Dices: Non est mirum, id ita explicari, quia non est possibile aliter declarare. Sed hoc est bene lepidum! ego id clarissimè explico per vbi positiuum, ergo iam est possibile. Fateor, in tuâ sententiâ non potest aliter declarari, ac propterea meum argumentum habet vim contra illam, quia te reducit ad explicationem, quæ in omnium sententiâ & in omnibus materiis est vitiosa.

Ne autem aliquibus exemplis non bene adductis vim tam clari argumenti retundi permittas, Aduerte, aliquando a nobis multa explicari per negationem. Sic irrationalitas bruti explicatur per negationem: sic impenetrabilitas per negationem; sic mors, sic tenebræ, sic infinita alia: in his tamen semper ponimus vnum aliud extremum positiuum, per cuius negationem aliud declaratur, quodque non declaratur rursus per negationem prioris totius. Rationale v.g. declaratur per principium discursus: ecce ibi ngitur per, non fit mentio vlla bruti. cognita autem rationalitate, bene dicimus, quia positiuam rationem communem solis brutis, non agnoscimus, *brutum est animal ratione carens*, Idem est in aliis exemplis adductis. At, si quis diceret, *brutum est animal quod non est rationale*, & *rationalis est animal quod non est brutum*, in re vera diceret, & daret etiam vnam explicationem continentem positiuum, scilicet *animal*, & negatiuum, scilicet *non est rationale*, sicut hi dant in præfenti materiâ de Vbi, (est enim hoc clarissimum & simillimum exemplum:) at quis non videt, quàm male tunc ea definitio traderetur, & excepto conceptu animalis, qui in vtroque est positiuus, quàm parum de differentiâ & de negatione illâ percipitur. Certè vel solo hoc exemplo res tota euidenter declaratur.

Septimò argumtor: Quia *me esse hic*, est causa expellens formaliter hinc alia corpora, sicut frigus expellit calorem, ergo prius naturâ est *me esse hic*, quàm alia corpora expelli hinc; ergo ego non sum hic neque inaduatè per expulsionem aliorum corporum, sed per aliquid positiuum, & antecedens expulsionem; sicut calor, quia est causa expellens frigus, idè non constituit in carentiâ frigoris, sed in aliquo positiuo, petente ne ibi sit frigus. Idem est in odio & amore, & in omnibus formis contrariis.

Fortè respondebis: *me esse hic*, non esse causam ne alius sit hic, sed esse formalissimè ipsum non esse alterius hic, sicut lux est ipsum non esse tenebrarum, & tenebræ ipsum non esse lucis. Sed hæc solutio manifestè reiecitur, quia duo vbi duorum corporum in eodem loco, non opponuntur contradictoriè ut lux & tenebræ, sed contrariè; quod vel inde euidenter constat, quia lux & tenebræ

tenebræ nec diuinitus simul esse possunt; duo autem ubi duorum corporum in eodem loco possunt esse simul diuinitus: & omnibus corporibus, quæ sunt in hoc cubiculo, planè immutatis, potuit Deus hic intrus nouum aliquid ponere, ex cuius positione nulla negatio noua formaliter nec consecutiue orta esset, sed cetera omnia sicut antea mansissent: ergo vna vbicatio solum contrariè alteri opponitur, non contradictoriè formaliter. Atqui inter contraria, ingressus vnus est quid distinctum ab expulsiōe alterius, petens tamen naturaliter eam expulsiōem; ergo me esse hic, est aliquid prius naturā, quā aliud expelli, vt in exemplo frigoris & caloris; ergo non constituitur hic neque inadæquatè per eam expulsiōem, sed per aliquid illam antecedens.

Octauo impugnatur ea doctrina, quæ in eā non potest intelligi, quomodo aliqua causā efficiens possit me hic ponere: non enim tunc producit me, nec locum; negatio autem tertia quæ superadditur, non producit in se, quia est nihil, nec refultat necessariò ex duobus illis positiuis. Secundus autem modus, quo negatio produci potest, locum hic non habet, scilicet, cessando à conseruatione alicuius positiui: nam, qui me posuit hic, in me, vt patet, nihil positiuum destruxit, neque etiam in Petro hinc eiecit, quia ab illo solum abstruit negationem, positiua omnia in rerum naturā reliquit. quomodo ergo causā efficiens potuit in me producere negationem, nihil positiuum in rerum naturā destruendo? Certè quilibet rem hanc euidenter agnosceret esse imperceptibilem, quia non est aliud modus producendi suo modo negationem, ab his enumeratis.

Hæc omnia argumenta, etiam seorsim accepta, manifestè offendunt intentum; simul autem sumpta, negari nullo modo potest quin ostendant, difficillimum valdè & planè imperceptibile esse, sine positiuā entitatem per eam negationem intericibilitatis vbicationem explicare. Sed deus, esset vtrumque possibile id declarare, quis negabit, in nostrā sententiā multò clariùs & sine difficultate aut molestiā totam rem intelligi? Insuper, vnicum tantum esse contra nos leuissimum argumentum, non multiplicandi entitates sine necessitate. Cur ergo propter hoc vnicum (congruentiam potius dixerim, quā argumentū) debet homo se conicere in eas angustias negationis negationum, & in omnes alias difficultates, in quibus, etiam si fortè respondeat quis, non tamen plausibiliter aut intelligibiliter. Ego certè hoc semper habui ingenium, vt res Philosophicas & Theologicas quā maiori possum claritate & facilitate defenderem, quando ratio aliqua euidentis non me cogit intrare obscuram aliquam viam: & malo in aliquā re philosophicā discurrendo clarè & consequenter, inuincibiliter errare, quā casu tangere veritatem, ita tamen vt nec intelligat, nec satis faciam aliis. Vnde fortè licet hæc & similes difficultates sine modis in re ipsa saluentur aliquā viā nobis incognitā, quādo tamen eam viam non clarè video, nec percipio, malo in re errare eos ponendo, quā semper per præcipitia in omnibus argumentis discurrendo rem casu, vt paulò antè dixi, tangere, non tam motus veritate ipsā, quā congruentiā illā, non sunt multiplicanda entitates sine necessitate; quali

angustia, ad quas hi rediguntur, non sint satis magna necessitas. Quæ clariùs etiam constant ex præcedentibus & sequentibus materiis, de Actione, Duratione, Subsistentiā, Vnione, &c.

SUBSECTIO QUARTA.

Absurda quadam responsio reiecitur.

DIFFIDENTES meritò prædictis responsionibus nonnulli alij, quibus alrè infedit omnes negare modos, vt responderent argumento à nobis num. 4. facto, dixerunt, spatium imaginarium nihil aliud esse quā infinitas Dei virtualitates, quibus correspondet infinitis corporibus possibilibus. Vnde concludunt, me esse hic, nihil esse aliud, quā me produci ab eā virtualitate Dei, quæ correspondet hic; & Petrum esse Romæ, nihil esse aliud, quā eum produci ab eā virtualitate Dei, quæ correspondet Romæ. Sæpè dixi, valdè esse miranda eorum ingenia, qui nihil clarè volunt intelligere, sed rem in se facilem per difficillimas tantum intelligunt. Nihil ita humano intellectui difficile, quā concipere in vnā eademque indiuisibili entitate reali duas virtualitates, ratione quarum ei entitati conueniant prædicata contradictoria. Ex quo capite mysterium SS. Trinitatis omnem humanum captum excedit, quomodo scilicet eidem indiuisibili entitati, Filij v.g. conueniant produci secundum personalitatem, non verò produci secundum essentiam; hæc enim prædicata contradictoria videntur esse propria rerum realiter distinctarum, vt sæpè dixi. Iam autem hi Auctores totam hanc difficultatem transferunt sine necessitate ad immensitatem Dei, & in vnā eademque indiuisibili entitate dant vnā virtualitatem quæ sit Romæ & non Pragæ, aliam quæ sit Pragæ & non Romæ, & hoc à parte rei: verè enim & realiter illa virtualitas non est hic ubi est alia, id est non respondet nobis iam ea virtualitas quæ responderet Romanis, quo nihil absurdius dici potest. Imò non solum in Deo, sed etiam in Angelo, in animā rationali, & omnibus illis rebus quæ cum in se sint indiuisibiles, possunt tamen occupare locum diuisibilem: debet enim in animā esse vna virtualitas quā sit in pede, alia quā in capite, & quidem vna separabilis ab alterā; nam, abscisso pede, peritea virtualitas & altera manet. Vnde, vt sæpè dixi, hi Auctores dant nobis euidentissimum argumentum, vt dicamus, omnes res creatas esse inter se vnā rem indiuisibilem, & solum diuersas virtualitates, ipsosque Auctores, & lapides, aut arbores, vel truncos, esse idem realiter, diuersas tamen formalitates, quarum vna sit Pragæ, altera in Poloniā, altera Romæ; vna discurret, altera non, &c. quæ quis non videat esse Philosopho indigna?

Secundò argumentor adhuc fortius, Easdem virtualitates, quas in immensitate ponunt hi Auctores, ponunt etiam in æternitate Dei, & diuersam eam quæ fuit heri ab eā quæ est hodie. Vnde argumentor euidenter: Vel illa virtualitas (quæ, vt sic, est quid reale, licet non realiter distinctum à Deo) manet realiter hodie, vel non. Si non manet, ergo realiter Deus amisit hodie aliquid reale quod heri habebat, quod est hæreticum; sequitur enim, Deum intrinsecè mutari, acquirere

retere & amittere aliquid intrinsecum identifi-
catum cum ipso. Nec euades, si dicas, etiamsi illa
virtualitas nō maneat, nihil reale propterea amit-
ti, quia illa virtualitas non est realiter distincta;
hoc, inquam, non satisfacit, quia aliud est, eam
esse quid reale, aliud, esse quid realiter distin-
ctum. Primum est verum, etiamsi secundum
falsum sit: sicut aliud est, querere an intellectio
diuina seu Paternitas sit aliquid reale, aliud verò
querere an sit quid realiter à Deo distinctum.
Sicut ergo, si amitteret Deus hodie intellectiōē
aut Paternitatem, amitteret aliquid reale; ita si
amitteret eam virtualitatem, amitteret aliquid
reale, & singulis momentis & instantibus habe-
ret eam mutationem. Nec secundò euades, si ad
actus liberos Dei confugas, dicasque eos esse
virtualitatem quamdam quæ à Deo potuit abesse,
& eodem modo te discurre de virtualitati-
bus durationis seu æternitatis Dei: hoc, inquam,
non te iuuabit, Primò, quia etiam in actibus li-
beris hoc non potest sustineri, vt fuisse ostendi
37 *Disputatione de Voluntate Dei.* Vnde nonnulli
qui id ibi docuerunt, postea coacti sunt retracta-
re sententiam: nam separabilitas realis est si-
gnum evidens distinctionis realis. Secundò iam
in hoc ipso iterum recurris ad aliud mysterium
nobis planè inintelligibile. Tertiò, quia si Deus
eos actus liberos in eis virtualitatibus consilient-
es singulis momentis mutaret, dicerent tibi om-
nes, & tu ipse fatereris, Deum intrinsecè muta-
tum iri; ergo idem erit de tuis virtualitatibus.

Quòd si propterea dicas, eam virtualitatem,
quæ in Deo heri fuit, hodie etiam manere, & hinc
etiam esse eandem virtualitatem Dei quæ est
Romæ, iam destruis totum tuum fundamentum
ad negandum vbi: non enim tunc magis coexis-
tam ego hodie virtualitati quæ hodiernæ
quàm hesternæ, & consequenter non magis iam
duro hodie, quàm non duro iam heri, & idem
tuo modo de vocatione hinc & Romæ dicen-
dum est.

Aduerte ergo, licet Deus per suammet essen-
tiam æquialeat infinitis durationibus & voca-
tionibus, non propterea ex parte ipsius Dei æqui-
ualentias illas esse aliquid virtualiter distinctum,
& habens capacitatem prædicatorum contradic-
toriorum. Sicut homo est animal & rationale,
æquialeat diuersis operationibus, nihil tamen
potest ex parte ipsius hominis nec virtualiter af-
signari æquialeat vni operationi, quod non æ-
quialeat alteri, sed idem in se indiuisibile & in-
capax omnino prædicatorum contradic-
toriorum, respiciens indiuisibiliter plura. Ita dico, li-
cet spatium Romanum non sit hic, hic tamen est
38 in Deo non solum realitas, sed virtualitas omnis
intrinseca, quæ respicit spatium Romanum, Hi-
spanum, &c. quod ipsum in animâ rationali, in
Angelo, & in rebus virtualiter extensis dicen-
dum est independentè à prædicatis contradic-
toris respectu eiusdem rei. Et hoc solum voluit
P. Lessius, citatus malè pro se ab his Auctoribus,
lib. 2. de Perfectionibus diuinis cap. 2. vbi Deum
docet esse in spatiis imaginariis, de quo etiam
nobis infra redibit sermo.

Ratio à priori huius est, quia aliud est æqui-
ualere terminis distinctis, aliud verò esse capa-
cem prædicatorum contradicторiorum. Primum
solum admitto in immensitate Dei; secundum

verò nego contra hos Auctores. Vnde, vt paulò
antè dixi, nihil ex parte Dei neque virtuale existit
hodie, quod non existerit heri, aut hic quod non
existat Romæ. Hæc sufficerent pro relegandâ
solutione horum Auctorum, adhuc tamen, quia
in multis materiis ea abutuntur, oportet amplius
eam examinare.

Secundò hos Auctores inde clarè reitico, po-
nunt enim eas virtualitates planè imperceptibi-
les, & non assignant terminum vllum in ordine
ad quem eas explicant, nec vllò prorsus modo
eas possunt explicare. Cum enim ex parte no-
strâ seu creaturarum nihil ponant in quo consi-
stat esse potius hic quàm ibi, nec aliquid alli-
gatum Romæ potius quàm Pragæ, quid quæso
habet illa virtualitas Dei quæ est Romæ, quod
non habeat quæ est Pragæ? Equiualemiam in
ordine ad diuersam substantiam non potest; nam
substantia quæ est Romæ, potest esse hic, & è con-
trario; æquiualemiam alicui modo qui sit af-
fixus spatio, non potest, quia talem modum tu
negas; æquiualemiam spatio imaginario multò
minus, quia tu spatium hoc nihil aliud dicis,
quàm ipsas virtualitates. Iam autem ego qua-
ro, qui sint termini harum virtualitatum vel
æquiualemiarum. Nec tandem potest aliquid
intrinsecum ex parte Dei poni cui æquialeat,
quia nihil est: & tam impossibile est ibi concipi-
pere eas distinctas æquiualemias, quàm si solum
Pragæ Deus esse posset: & in ordine ad hoc ego
vellem fingere eas infinitas virtualitates. In meis
principiis constituentibus vocationes distinctas
essentialiter affixas, rectè id explicari potest per
æquiualemiam his distinctis vocationibus. At
si nihil distinctum ponitur, quomodo dantur dis-
tinctæ æquiualemie? Certè ex ipsis terminis id
videtur imperceptibile.

Dices: Sunt distinctæ per se ipsas. Contrà 40
Primò, Vnde tu eam distinctionem percipis,
quandoquidem eas in se non vides, nisi dicas, te
ponere quod non intelligis, quod facile crede-
rem. Secundò, ergo eodem modo in ordine ad
idem spatium indiuisibile dicam ego, esse in-
finitas æquiualemias per se ipsas virtualiter distin-
ctas. quomodo hic assignabis disparitatem?
Tertiò sic arguuntur: Quia in ipsis virtuali-
tatibus habet locum argumentum meum è nu. 4.
nam de facto existit in rerum naturâ ea virtuali-
tas Dei, & ego, & tamen ego non sum Romæ;
ergo me esse Romæ, aliquid est distinctum ab his
duobus.

Respondebis, hoc addere, me pendere ab eâ
virtualitate. Sed, contrà, quia de hoc ipso est
quæstio. Quid est me pendere ab eâ virtualitate
& non ab aliâ? Cumque tu etiam actionem di-
stinctam neges, non potes vllò modo id explica-
re. Vide quæ dixi agens de Actione. Secundò
rogo, Vel addit mihi aliquid illa virtualitas Dei,
vel non. Si addit, illud erit modus distinctus,
de quo nos iam disputamus. Si non addit, sed
præcisè, me intacto, causæ mei conseruatiue in
se mutantur, quomodo, quæso, ego per hoc iam
curro, iam sedeo, iam sto, iam iaceo? Ponam
v. g. eundem ignem iam à Deo solo, iam à
solo altero igne, vel iam ab igne A, iam ab igne B
produci, numquid propterea, si causæ illæ nihil
igni appingant, currerit aut saltabit ignis, aut iace-
bit? Certè si causarum varietas non dat effectui
aliquid

aliquid diuersum, planè est imperceptibile, effectum mutare locum per hoc quòd causa variantur.

41 **Quartò** : Quia cùm isti Auctores benè agnoscant, visu percipi distantiam, & percipi rem esse à sinistris & non à dextris, quod fufius probabo Disputatione iv. de Anima, à num. 63. rogo ergo, Quomodo ego visu percipio eam virtualitatem Dei quâ hic constitutor, si illa nihil in me ponit, ratione cuius ego constitutor hic magis quam ibi? Aut numquid canis leporem insequens, & iam eum hic iam ibi videns, percipit à nouâ Dei virtualitate leporem prodire, & tot Dei virtualitates immediatè intuetur, quot præsentias locales lepus mutat? Certè hinc huius responsionis absurditas clarissimè apparet. Non ergo potest negari, aliquid esse ex parte ipsius albedinis distinctum à virtualitate diuinâ, per quòd albedo hic constituitur, & quod percipio, quando video illam à dextris, & quod nosco mutari, quando illa ponitur à sinistris, vel ante me. Idem est de lepore se mouente, & ceteris aliis obiectis.

Quintò & vltimò : Quia eodem modo posset quis dicere, me esse album, nihil esse aliud, quam me produci ab vnâ virtualitate distinctâ Dei, & sic de aliis accidentibus : tam enim realiter homo est hic, quam est albus; & tam vnum noscitur visu quam alterum; & tam vnum est separabile à subiecto, quam aliud. Quam ergo disparitatem hic assignabis? Et non solum hic, sed & in totâ Philosophiâ, quam planè quis per has virtualitates sursum deorsum inquireret, & haud minus improbabilius, quam hi in præsentia discurrunt, quos iam amplius impugnare non lubet, res enim ipsa per se videtur impugnata.

SVBSECTIO QVINTA.

Aliqua dubiola declarantur.

42 **PRIMVM** est, An etiam Auctores, qui connotata admittunt, teneantur vibrationes distinguere. Nonnemo hic iterum in Connotantes inuehitur, quasi minus consequenter locutos, dum vibrationem distinctam ponunt, quandoquidem per connotatum extrinsecum posset habere subiectum intrinsecam denominationem locati hic sine vibratione intrinsecâ distinctâ Sed in simili defendi hos Auctores ab inconsequentiâ Disputatione iv. de Vnione, à num. 28. quia illi tunc admittunt denominationem intrinsecam nouam sine nouâ entitate, quando saltem extrinseca datur aliqua entitas realis noua à quâ possit ea denominatio provenire, at in præsentia nulla est à quâ possit provenire ea denominatio, ergo non loquuntur minus consequenter. Vnde respondeo, eos omnino etiam teneri in hac re nobiscum sentire.

Dices : Id dicunt in creatione sine nouâ entitate. Sed adhuc pro eis respondeo, eos ibi idè id dicere, quia res creata, & carentia generationis, non possunt etiam diuinitus sine creatione esse : at in præsentia nulla est entitas à qua non possit separari denominatio locati hic, nisi ponatur vibratio distincta. Respondeo Secundò, hinc summum fieri, eos in puncto de creatione loqui minus consequenter ad sua principia vniuersalia, non verò in puncto præsentia.

Dices rursus contra illos : Potest ea denominatio provenire ex voluntate Dei. Sed contrà, quia voluntas Dei habet pro obiecto hanc præsentiam, non ergo est denominatio ab ea voluntate desumpta. Contrà Secundò, quia difficultas actuum liberorum Dei non debet adduci ad omnes difficultates phylicas : & quidem in hoc non videntur hi consequenter argumentari, quia in Deo etiam admittunt ipsi nouas intrinsecas denominationes, sine nouâ entitate intrinsecâ, & tamen non inde inferunt vibrationem esse denominationem, neque intrinsecam neque extrinsecam ab actu nouo aut diuerso Dei, non ergo ex hoc capite Connotantes impugnantur.

Secundum dubium est, an vibrationis distinctio rectè probetur ex eo quòd motus localis sit vera actio realis. Ergo debet habere aliquem terminum realem, quando v.g. cutri quis, vel fucelluè mouetur, sed ille terminus non potest esse nisi præsentia localis Petri, quia nec Petrus, nec spatium imaginarium & reale producit per motum Petri, ergo præsentia Petri ad locum est aliquid reale productum distinctum à Petro & loco. Respondeo, hoc argumentum esse quidem bonum, posse tamen illi adhiberi easdem solutiones quæ primo sunt adhibitæ. Vel possè dici, ibi non esse actionem veram realem, quod debet impugnari rationibus, quibus supra distinctionem actionis ostendi. Vnde hoc argumentum non puto esse nouum aliquid pro nostrâ sententiâ.

Tertiò dubitari potest in quo recipiatur vibratio. Respondeo, eam esse aliquid intrinsecum in ipsâ re locatâ, id est in Petro v.g. existente in loco. Probatur clarè, quia ea præsentia non est in ipso spatio imaginario; quòd cùm nihil sit (vt dicemus infra), non potest in se recipere eam præsentiam. Neque item est in loco reali, quia ad motum localem Petri non mouetur locus realis, sed Petrus; ergo ea præsentia non est in loco, sed in Petro. Deinde, omnino immutato loco reali, potest Petrus moueri, & è contrario moueri locus immutato Petro, ergo præsentia, quâ Petrus est in loco, non est in ipso loco, sed in Petro.

Tandem, an præsentia sit de intrinsecâ quidditate subiecti. Respondeo, non esse de intrinsecò conceptu substantiali rei. Probatur facillè, quia idem omnino Petrus manet, siue sit hic siue Romæ, ergo præsentia localis non est de illius conceptu substantiali, alioquin eâ mutata etiam Petrus substantialiter mutaretur.

SVBSECTIO SEXTA.

Obiectiones aliquæ soluta.

IAM quid contra nostram sententiam obijciant Aduersarij, videamus. Primò ergo dicunt, se qui ex nostrâ sententiâ, dari infinitos modos vibrationis in partibus materiæ. Sed in primis, qui negat tales infinitas partes vel puncta, facillè expeditur ab hac difficultate. Secundò rogo hos Auctores, cur stomachentur magis infinitas vibrationes quam infinitas partes materiæ vel quantitatis. idè videant ipsi, quo pacto sententiam Aristotelis defendant, & eo modo non timeant etiam infinitas vibrationis partes concedere.

Secundo obiciunt: Casu quo corpus ad punctum reduceretur, non posset moueri, si deberet fieri per vicationem distinctam. Probant sequelam, quia vicatio materialis non potest esse inextensa. Mirabile est aliquorum ingenium: ponunt ibi rem materialem inextensam, & postea ex materialitate probant, non posse vicationem inextensam produci. Quid enim, quæso, haberet magis vicatio materialis inextensa, quam corpus ipsum inextensum? Quod si propterea dicas, te solum inferre pro absurdo, non posse tunc illud corpus naturaliter moueri, quia vicatione materialis naturaliter debet esse extensa; si in hoc, inquam, sensu loquaris, transeat sequela; quid inde censeo, absolute consequens esse verum, quia res materialis penetrata naturaliter non potest mutare penetrationem. Si tandem loquatur de vicatione indiuisibili, quam dicat non posse ibi produci, eo quod res materialis debeat esse composita, negabo facile id repugnare, ideo poterit ab indiuisibili incipere se extendere. mihi enim non poterit facile quis persuadere, quod si punctum stupæ in fornace accensa diuinitus poneretur, non posset dari tunc actio noua indiuisibilis ibi producens formam ignis aut caloris, sed quod illud punctum posset resistere tanto igni, & de illo triumphare.

47 Sed obiciunt Tertio: Vicatio non potest subiectari in re vbicatâ, quia pro illo priori ante vicationem debet intelligi subiectum existens, imò & approximatum, approximatio enim prærequiritur ad causandum; ergo pro illo priori iam supponitur subiectum vbicatum: hoc autem est impossibile, si sit causa illius, quia effectus non est in priori causa, ergo nec vicatio est in re vbicatâ, imò nec distinguitur, cum ante vicationem distinctam iam sit subiectum vbicatum. Respondet, approximationem requiri non inter causam & effectum formaliter, quia, cum pro priori natura adhuc non sit effectus, non potest tunc esse approximatio cum illo, hæc enim est inter res existentes; solum ergo potest requiri approximatio inter causam & passum, in quo producitur effectus. Hanc autem approximationem iam habet subiectum respectu sui ante omnem vicationem; quia cum ipsum subiectum sit passum illius vicationis, iam est approximatum passio, vel, ut melius dicam, est indistans a passio, quia nihil potest a se ipso distare; ergo ad producendum in se vbi, non prærequirit aliud vbi quo 48 approximetur. Quomodo autem requiratur ut operetur in passum, vide quæ dixi supra Disputat. VII. a num. 73. vbi fusè de hac re disputauimus. Iam addo, hoc argumentum eandem vim habere contra aduersarios, quia siue ponant modum distinctum, siue non certum est dari approximationem, distantiam, &c. hæcque acquiri a nobis dum mouemur, vel ab aliis in nobis produci. Rogo ergo pro prioris natura, antequam approxime-mur, sumusne approximati? Certè id non dicent. Iam ergo videant, quomodo approximatio sit conditio ad operandum, vel quomodo sit necessaria approximatio noua. Respondendum ergo est, pro priori ante vicationem solum intelligi causas vicationis, inter quas non est ipsa vicatione, quod verum est in priori natura ad omnem effectum; sicut ante albedinem non intelligitur subiectum albu, nec cognoscens ante cognitionem.

SYBSECTIO SEPTIMA.

An ea presentia sit res, an modus.

HANC quæstionem nullus mouit, sed omnes 49 videntur supponere, eam esse modum: & liceat mihi id suspicari, id prouenit ex eo, quod explicetur per vocem verbalem *vicatio*, quæ actuale modificationem videtur significare. Aduerto, hic eandem, quoad hoc, esse difficultatem de duratione, suppositâ eius distinctione, quam infra ostendam; est tamen hæc res non tam clara quam alij putent, ut ex dicendis constabit.

Dico ergo, probabilius esse, præsentiam localem non esse modum, sed accidens perfectum. Hæc est contra communem. Verum facile suadet, quia non est maior ratio cur albedo, nigredo, actus videndi & amandi, sint accidentia realia, & non modi, quam cur non etiam vicatione sit accidens reale; ergo idem erit de vtriusque dicendum. Consequentia est euidentis. Antecedens probatur solutione argumentorum, quæ communiter afferri solent in contrarium.

Primum sit: Quia sicut implicat, intelligi 50 actionem, quin actu per illam producat effectus, ita etiam implicat intelligere sessionem, quin actu reddat hominem sedentem; ergo sicut actio est modus, ita & sessio. Confirmatur, quia si vicatio, siue duratio (de qua quoad punctum præfens, ut dixi, est eadem difficultas) esset res, ergo indigeret aliâ vicatione & duratione, quæ responderet diuersis spatiis vel temporibus, & sic in infinitum. Patet sequela, quia si duratio & vicatio esset res, de se esset indifferens ad plura tempora vel loca. Hoc est argumentum Hurtadi in primâ editione Disputatione de Duratione 17. & recentiorum communiter, quo tamen posset non sunt vti; viderunt enim, rationem modi vel rei non desumi ex ordine ad aliâ extrinsecâ quæ sunt terminus illius, sed in ordine ad subiectum; nec quia vicatione indigeat vnione ut sit in Petro, ideo indigere aliâ vicatione ut respiciat spatium, ut in cognitione & amore manifestè constat: ut enim respiciant obiectum, non indigent aliquo superaddito, egent tamen vnione ut afficiant subiectum.

Ad argumentum ergo, nego Antecedens, actio enim ideo est modus, quia si non esset, daretur processus in infinitum, iuxta dicta supra, cum de illâ ageremus. At etiam si sessio non sit modus, non sequitur processus in infinitum, solum enim inferitur, debere vniri cum subiecto per vnionem a se distinctam, sicut albedo vnitur vnione distinctâ a Petro. Pro cuius perfectioni notitiâ aduerte, vicationem vel posse comparari respectu spatij imaginarij, cui reddit præfens suum subiectum; & ut sic ipsa essentialiter est affixa tali spatio, id est non potest, nec de potentia absoluta, existere in rerum natura, & non existere in hoc spatio imaginario. Quod si ad hoc 51 requireretur aliâ vicatio, vel aliud vbi, daretur processus in infinitum. Verum, si comparatur cum subiecto quod reddit præfens, non est essentialiter illi affixa, ideoque rectè potest esse in rerum naturâ sine hoc subiecto in particulari, aut sine vilo, saltè de potentia absoluta; ideoque

ut sit in hoc subiecto requirit vnionem à se distinctam, quo sicut processus infinitus, ut in cognitione paulò antè ostendi. Nec video, cur, sicut potest intelligi visio Petri, quâ videt parietem, sine ipso Petro existente, saltem de potentiâ absolutâ, etiam non posset intelligi vbicatio, quâ Petrus redditur præsens huic spatio sine ipso Petro, saltem de potentiâ absolutâ. Vbi aduerte, in eo casu non reddendum Petrum hic vbicatum, quia vbicatio non est illi vnita; sicut, si ponatur cognitio sine Petro, non reddit illum cognoscens rem, quia ad hoc requiritur vnio Petri cum cognitione, tam ergo vbicatio, quam cognitio aut albedo, &c. erit accidens perfectum reale. Idem confirmabitur infra, dum ostenderimus, vbicationem in suo conceptu esse tam absolutam, ac albedinem & nigredinem. Hæc sententia valde dupliciter recentioribus: cumque hoc exemplum, à cognitione & amore desumptum, clarum pro me videretur, responderunt, se potius velle dicere, cognitionem esse modum, quam admittere vbicationem esse rem. Sed gaudeo, eos vidisse exemplum esse efficax. Addunt verò, discrimen esse, quod actus vitales sunt operatiui more absolutorum, quod non habet vbicatio. Sed quæso, in sententiâ horum, quid operatur quantitas distincta? & tamen est accidens reale, ergo. Secundo addunt, actus vitales esse accidentia inter omnia præstantissima. Sed contrâ, quia ex hoc non desumitur ratio accidentis, nam ex hoc capite ego dicerem imperfectiorem esse qualitatem scitidam, quam Angeli vbicationem; nec ratio modi vel accidentis realis debet desumi per eam perfectionem, sed aliunde ex separabilitate. Tertio dicunt, cognitionem conuenire cum perfectione entium non viuentium in ratione entis absoluti sed in hoc petitur principium, quia de hoc ego dubito, cur illa magis conueniat cum talibus entibus, quam ipsa vbicatio. Deinde ratione vitalitatis id non habet, quia actio ipsamet vitalis non conuenit cum entibus non viuentibus in ratione absoluti, ergo hæc differentia non est ad rem.

Secundum argumentum contra nos sit: Quia aliqui modi habent proprias vbicationes (ut dicam infra Sectione 5.) sed accidens non potest subiectari in modo, ergo vbicatio non est accidens, sed modus. Probo Minorem. quia sicut repugnat, accidens esse subiectum substantiæ, ita repugnat, modum esse subiectum accidentis. Respondeo facile, negando Minorem. Sicut enim materia potest recipere formam equi, quæ multò est perfectior quam ipsa materia, cur etiam non poterit modus in se recipere accidens reale, etiam si hoc sit perfectius illo? Pro quo aduerte, ne terrearis voce *accidentis & modi*, modum esse qui non potest separari à subiecto, accidens verò quod potest. Hæc est tota eorum differentia. Quæ ergo repugnantia est in eo, quod vna res, quæ non potest v. g. à materiâ separari, recipiat in se aliquam quæ ab ipsâ possit separari? Ego nec leuem video in hoc contradictionem. Deinde, modus non semper est imperfectior accidenti, quia potest excessus in maiori dependentiâ à subiecto aliunde compensari, ut patet in substantiâ, quæ etiam si sit modus in communi sententiâ, est perfectior albedine. Ad exemplum de substantiâ respondeo, non ideo substantiam non

posse recipi in accidente, quia sit perfectior illo, ut patet in materiâ recipiente formam substantialem, quæ perfectior est quam materia (quod miror non fuisse ab his consideratum) sed quia subiectum antecedens substantiam necessario debet esse de primo conceptu rei, & consequenter debet esse substantia: ideoque Disputatione 11. Sectione 2. probaui, non posse materiam recipere formam substantialem mediâ potentiâ accidentali, quia ex vnâ parte fieret compositum per accidens. supponis enim, eam potentiam esse accidentalem, aliunde autem, si forma, quæ recipitur, est de primo conceptu rei, ideoque substantia, necessum est ipsam potentiam per se præcedentem substantiam illam, esse etiam substantialem. At ex eo, quod vna res essentialiter affixa subiecto (quæ eo ipso est modus) in se recipiat aliam non ita affixam, quod vel leue sequitur inconueniens, aut quæ contradictio? Potest ergo modus in se recipere accidens reale.

Aduerte, actionem, quâ producitur ipsum Vbi, item vnionem illius cum subiecto, non egere vbicatione à se distinctâ, quia cum essentialiter sint affixæ huic vbicationi quam vnunt & produunt, non egent aliâ vbicatione quâ loco coexistant; sicut actio in communi (idem est de vnione) ut respiciat hunc terminum, non requirit aliquid à se ipsâ distinctum.

Videamus iam, quid specialius recentiores alij contra hanc opinionem obiciant. Primò dicunt, meo argumento nimium probari: quia posset eadem ratione dici, actionem non esse modum, sed per suammet essentiam respicere hunc numero effectum, etiam si respiciat causam per actionem aliam à se distinctam, quo sicut totus processus in infinitum. Sed vrgeor illos: ipsi ita discurrunt in cognitione & amore, cur ergo non in actione & passione. Deinde respondeo, negando consequentiam, quia actionis non datur actio, nec vnionis vnio, nec albedo albedinis: at vnio albedinis, vnio cognitionis, vnio vbicationis, cur non dabitur? Quod si ex vnione distinctâ vbicationis id inferant contra me, cur non inferant idem ex vnione albedinis, odoris, quantitatis? &c. Disparitas in his esse potest, quia illa secunda actio, quam in eo casu ponunt, per suammet essentiam respicere deberet non solum hoc numero agens (ut ipsi dicunt) sed essentialiter etiam hunc numero effectum, aliàs posset esse actio in rerum naturâ sine effectu, quia nullum terminum per te essentialiter respicit, sed solam causam, hoc autem est absurdum ex terminis. Si verò illa prima actio non est (ut tu vis) modus causæ, ergo ut procedat ab hac causâ, debet habere aliam secundam actionem. Hæc autem secunda actio essentialiter deberet respicere & causam hanc, & hunc effectum, aliàs daretur processus in infinitum. Si autem hæc secunda actio per se est ab hoc agente ad hunc effectum, quid erat necessum alteram priorem actionem ponere? iam enim datur vna respiciens vtrumque. Ideo ergo repugnant ibi actio actionis. At ex eo, quod datur vnio distincta ad vbicationem, nec datur vnio vnionis, nec vbicatio vbicationis, nec aliquid superfluum, magis quam in vnione albedinis, caloris, gratiæ, &c. idem clarè confirmo ex doctrinâ horum, aientium, formam in eo genere in quo est forma, non accipere denominationem ab aliâ;

aliā; ergo cum actio sit forma in genere actionis, non potest in hoc genere id ab aliā accipere. At vbicatio non est forma in genere vnionis, sed in genere respiciendi hoc spatium; ergo licet in hoc genere id non possit habere per aliam vbicationem distinctam, poterit tamen in genere vnionis vnionem habere distinctam, vt in exemplo amoris & cognitionis manifestè constat.

Secundo obiciunt: Non debemus admittere in rebus nisi minimam distinctionem quam possumus, & eam solam quæ necessaria est ad explicandam difficultatem, alias multiplicarem entitates sine necessitate, quod est contra commune axioma: at pro præsentī difficultate solum requiritur distinctio modalis, ergo sola illa ponenda est. Sed neque hoc argumentum vrget, tum, quia habet instantiam in aliis accidentibus v. g. albedine, nigredine, &c. quæ enim necessitas est distinguendi talia plus quam modaliter? & tamen eā distinguis.

Dices: Video hæc accidentia diuinitus separari in Venerabili Sacramento. Sed contra Primò, quia hanc solutionem non possunt dare, qui ea accidentia collocant in quantitate; tunc enim illa accidentia manent in subiecto proprio, non secus ac manet in quantitate eius vbicatio, quam tu dicis modum; ergo ex eo mysterio de solā quantitate potest probari quòd non sit modus, non verò de albedine, sapore, &c. Contra Secundò, nam licet id verum sit in his accidentibus, quia à Fide id inferimus; cur id dices de potentiis, de habitibus, de gratiā, & istis de quibus nullam habes rationem vel experientiam, quòd possint diuinitus conseruari sine subiecto?

Respondebis: Id infero à paritate rationis ex aliis, quæ in Eucharistiā separantur. Benè, sit ita; sed cur non permittes & mihi, vt ego etiam à paritate rationis hoc idem dicam de vbicatione?

Dices fortè, Quia habitus potentie, gratiæ, &c. sunt accidentia, vbicatio verò non. O quam benè respondes per conclusionem! Hæc est tota quæstio, cur gratia possit diuinitus separari à subiecto, seu cur sit accidens reale (quod idem est) non verò id habeat vbicatio. Tu respondes, quia gratia est accidens, vbicatio non.

Ab solutè autem argumento respondeo, etiam esse aliud principium quod videtur illi quasi contrarium; nempe, quando duo realiter distinguuntur, posse à Deo vnum ab altero separari, si non inde sequantur duo contradictoria, quæ in præsentī nullatenus videntur sequi: ergo possunt separari mutuo, ergo est accidens, non verò modus. Neque hoc est multiplicare entitates sine necessitate: nam supposito quòd vbicatio sit accidens, vnio postea non ponitur sine necessitate; vt verò vbicatio sit res, satis est commune argumentū, quia omnes formæ distinctæ (nisi aliunde probetur eas esse modos) per se habent quòd sint res, & id ex aliis accidentibus etiam vbicatione imperfectioribus facillè à simili probatur.

Dices Tertio: Non repugnat vna vbicatio quæ sit modus, ergo talis est quæ de facto datur. Sed contra, non repugnat vna cognitio quæ sit modus, vna potentia quæ sit modus, ergo talis est quæ de facto datur. Videas qualis sit consequentia. Respondeo ergo, quia modus non potest nec diuinitus separari à subiecto, accidens verò reale potest, ideo eo ipso quòd duo distinguimus inter

se, ne negemus omnipotentia diuinæ potentiam ad ea separanda, debemus dicere, ea non vt modum sed vt rem distingui, nisi vrgeat aliqua alia ratio; quidquid sit, an in ordine ad potentiam absolutam possit dari aliqua alia res eiusdem rationis quæ sit modus. Et hic est modus discurrendi, & ratio vniuersalis pro aliis accidentibus, quæ eodem modo habet locum in vbicatione; quandoquidem, vt euidenter ostendi, nulla est ratio magis probans eam esse modum, quam in aliis accidentibus.

Difficilius posset obici, Videri sequi ex nostrā sententiā processum in infinitum; nam vbicatio est res, ergo habet durationem distinctam, quia in meā sententiā duratio est distincta à re durante: rursus ea duratio habet vbicationem, & hæc vbicatio aliam durationem, & sic in infinitum.

Quòd si dicas, eandem esse difficultatem etiam si vbicatio sit modus, quia etiam tunc vbicatio debet habere durationem, & hæc aliam vbicationem, & sic in infinitum; facillè tibi huic instantiæ respondebunt, negando consequentiam, quia duratio vbicationis, eo ipso quòd sit modus, non potest vt existat in loco per aliam vbicationem, sed per eam cui essentialiter est affixa, constituitur in loco; sicut è contrario vbicatio durationis per ipsammet durationem cui affixa est, durat in hoc tempore. At si vbicatio sit res perfecta, tunc licet recipiatur in duratione, non durat per eam, quia non est illi affixa. Sed respondeo, etiam in nostrā sententiā, licet vbicatio non sit affixa durationi, & ex hac parte à duratione solā non accipiat effectum formalem durantis, per vnionem tamen intermediam quæ non potest separari ab vtroque, vtramque sibi communicare suum effectum, & durationem vbicationi, & vbicationem durationi. idem enim faciunt in meā sententiā per vnionem mediam (in quā cessat totus processum in infinitum) quod in contrariā sententiā fieret sine eā vnione, sed immediate per ipsas entitates.

Quòd si vrgeas, Cur ergo magis duratio erit subiectum vbicationis, quam è contrario, quandoquidem æquè sibi communicant effectum suum formalem mutuo? Respondeo, præstò esse rationem, in homine v. g. esse durationem, quā durat hodie; ista habet vbicationem distinctam: item est in homine vbicatio in hoc loco, ista vbicatio habet suam durationem distinctam, sicut in tuā sententiā mea vbicatio habet supra se durationem quæ est modus, & duratio habet vbicationem quæ etiam est modus. Idem dico ego, sed eas non facio modos, sed rem: ergo & duratio Petri habet suam vbicationem, & vbicatio eiusdem Petri habet suam durationem, quo cessat totus processum, & contentantur partes. Fateor, duratio vbicationis est diuersa à duratione hominis, quia hæc est accidens respiciens per se substantiam vt subiectum, illa verò per se respiciens accidens vt subiectū, quòd habet ex naturā suā; sicut etiam in tuā sententiā duratio hominis est modus per se respiciens hominem tantquam subiectum, duratio verò humanæ vbicationis est modus respiciens alium modum.

Aliter posset toti argumento responderi, accidentia subiecti non habere aliam durationem ab eā quæ est propria subiecti. idem est de vbicatione respectu durationis, vnde nec duratio habet

aliam

aliā vicationem, nec viciatio humana aliā durationem. Sed hac solutio nititur doctrinæ incertæ, de quā infra.

Hæc dicta sufficiunt, ad ostendendum, nostram Conclusionem multo esse probabiliorem, etiam si non sit ita communis. Nam in istis rebus purè Philosophicis oportet magis considerare rationes & consequentiam discursus, quàm aliorum Philosophorum placita.

SECTIO III.

Quid sit spatium imaginarium, in ordine ad quod explicamus vicationes.

61 **V**ARIÆ fuere in hac re sententiæ, quæ longè à veritate aberrarunt. Eas omnes breuiter ex dicendis reiciis, & quid sit hoc spatium intelliges. Aduerto autem, totam hanc doctrinam, quam in hac Sectione tradam, esse communem inter recentiores nostræ Societatis, accuratius rem hanc examinantes.

Primo ergo dicendum est, spatium imaginarium non esse aliquid reale. Probat, quia hoc spatium fuit ab æterno, & modò intelligitur esse extra cælum empyreum: ab æterno autem nihil reale fuit productum, nec modò est extra cælum empyreum. Præterea, etiam hic datur spatium imaginarium; hoc autem non est corpus aliquod reale, quia omnia illa corpora sunt præsentia ipsi spatio imaginario, ultra illa autem corpora nihil est hic reale, ergo spatium imaginarium non est aliquid reale.

Secundo dicendum est, neque esse negationem ipsorum corporum, quia negatio non coheret cum formâ quam negat, spatium autem imaginarium non destruitur per existentiam corporum in illo.

Tertio, neque item esse ipsas vicationes possibiles, quia vicationes explicamus in ordine ad illud spatium, ergo illud non est vicationes, quia nihil explicatur in ordine ad se.

62 **Q**uarto, neque hoc spatium esse, capacitatem aliquam recipiendi vicationem, quia vel hæc capacitas est aliquid reale, quod ex dictis reiectum est, vel est aliquid negatiuum, & hoc etiam esse non potest, vt ostendimus; ergo non est capacitas aliqua, quæ verè à parte rei datur ante omnem operationem intellectus. Concludendum ergo, hoc spatium imaginarium esse purum ens rationis fictum ab intellectu, ex similitudine cum spatio reali; per species enim aëris fingit intellectus nosse alium, quasi aërem fixum omnino & immobilem, etiam in ordine ad potentiam absolutam, & capacem vt in ipso existant omnes res: & sicut in ordine ad locum realem metimur distantiam vnius corporis ab alio, ita in ordine ad illud spatium metimur distantiam vicationum & corporum realium; hoc autem spatium concipimus etiam existisse ab æterno, & existere extra cælum empyreum, quia extra hoc possunt etiam 64 existere corpora realia. Ideo autem spatium hoc fingitur à nostro intellectu, quia cum non cognoscimus determinatè differentiam & dissimilitudinem vicationum inter se, non possumus habere aliquam certam regulam, quâ eas distinguamus, nisi concipiendi illud spatium quasi aliquid reale & fixum, vt ibi & palmas, & vinas,

& stadia, & milliaria concipiamus, in re autem verè nihil est.

Et hinc infero, quod supra insinuaui, vicationes in re esse tam absolutas, ac albedinem vel nigredinem; nos autem, quia non possumus nominibus propriis illas distinguere, distinguimus in ordine ad locum illum imaginarium, dicimusque, de essentia huius vicationis esse, existere hic, & de essentia illius, illic: quod in re nihil est aliud, quàm dicere, de essentia huius vicationis esse fundare tantam vel tantam distantiam, sicut albedo à seipsa habet constituere album, & non nigrum, neque dulce, sine villo respectu ad connotata diuersa; ita hæc viciatio ipsa habet constituere hominem taliter præsentem, & non alio modo, quod vocamus esse hic. Rursus, sicut albedo non est indifferens vt sit nigredo, aut è contrario; ita viciatio, quæ facit præsentem hominem hic, non est indifferens vt illum faciat ibi præsentem, quod habet ex sua essentia. A nobis autem explicatur, vt dixi, per relationem ad spatium imaginarium. Hanc doctrinam obserua pro his quæ Disputatione xv. de tempore imaginario dicemus.

Sed contrà occurrit hæc obiectio, quæ non facile soluitur: Si viciatio non respicit spatium, sed est quadam res absoluta, sicut albedo, cur ergo duo corpora non possunt simul esse in eodem loco? hoc enim nihil aliud est, quàm quod illa simul haberent duas vicationes absolutas. Quid autem obest quod Petrus habeat albedinem ad hoc vt Ioannes non possit aliam similem habere? cur ergo, quia Petrus habeat hanc vicationem, non poterit Ioannes aliam similem habere, si nullum est tertium à quo mutuo se expellant? ibi enim nec subiecta sunt eadem, nec spatium, quia hoc nihil est, vt dixi. Cur ergo habebunt contrarietatem? Respondeo, eas duas vicationes materiales esse tales, vt vna petat naturaliter ne alia existat, etiam si non habeant commune subiectum, à quo se expellant, aut locum realem cui sint præsentis: id autem provenire ex naturis illarum, sicut ex naturâ caloris provenit vt expellat ex eo subiecto frigus, non autem lucem. Vnde inferes, posse esse duarum rerum contrarietatem seu repugnantiam sine communi subiecto.

SECTIO IV.

Utrum res creata possit existere sine omni vicatione, & an Deus sit in spatio imaginario.

66 **S**UAZ lib. 4. de Angelis cap. 3. fusè probat, nullam rem creatam, neque ipsum Deum, posse absolui ab omni vbi. Rationem à priori reddit, quia realis præsentia intrinsecè comitatur realem entitatem; iuxta cuiuslibet propriam capacitatem: Deus enim, quia per suammet substantiam immensus est, per eandem vbiq; existit, aliæ verò res per præsentias distinctas. Hæc ratio non vrget aduersarios, qui dicunt, Deum ante mundi creationem nullibi fuisse, nec iam esse extra cælum empyreum; vnde negant, præsentiam localem consequi ad essentiam Dei, & idem dicunt in aliis rebus, saltem diuinis. Addit Suarez: Demus Angelum creati ante mundum, & hunc

hunc postea, rogo, an ille Angelus maneat distans a mundo, an indistans. Si distans, ergo iam habet vicationem alibi, quia non potest distare nisi alibi existat: si verò non distat, ergo est intra mundum, seu proximus mundo, & consequenter habet vicationem, sine qua nequit esse approximatio. Potest confirmari argumentum, quia hi sunt termini contradictorii, *distat, non distat*, ergo vnus ex illis necessariò etiam diuinitus debet conuenire Angelo. Consequentia est euident. Antecedens autem videtur certum, quia non minus sunt contradictorii, *distat, non distat*, quam *legit, non legit*, &c. distantia autem siue indistantia semper dicit vicationem: distantia dicit vicationem procul, non distantia dicit vicationem hic.

67 Adhuc tamen hoc argumentum non viget; & in primis ostendo euidenter, *distare & non distare*, prout in presenti accipiuntur, non esse contradictoria, quia neutrum ex illis conuenit Chimæra; si autem essent contradictoria, non posset Chimæra vnum subterfugere: sicut, quia *legit & non legit* sunt contradictoria, conuenit vnum ex illis Chimæra, scilicet *non legit*. & idem est de omnibus aliis prædicatis contradictoriis, semper enim ex illis vnum omni rei etiam fictæ debet conuenire. Porro Chimæram posse absolui à distantia & non-distantia, est euident: neque enim distat à me, peto enim, Quam procul est? neque item non distat (id est, mihi est proxima) non ergo illi termini sic accepti sunt contradictorii. Vnde fit rursum, vt neutrum ex illis in eo casu argumenti deberet necessariò conuenire Angelo respectu mundi de nouo creati, prout contendebat Pater Suarez.

Aduerte ergo, *non distat* dupliciter posse explicari. Primo, vt pure significet, *non habet vicationem procul*; & in hoc sensu est contradictorium alterius termini *distat*, & conuenit Chimæra; de qua verum est quòd non habeat vicationem procul. in hoc ergo sensu concedendum est P. Suarezio, Angelum non distare a mundo, id est non habere vicationem distitam, inde tamen non infertur, ergo habet illam propè, quia est medium, scilicet nullam habet, vt patet in Chimæra. 68 Secundus sensus *non distat* est, *habet vicationem propè*; & in hoc communiter accipitur. In quo dicendum, non esse contradictorium verbi *distat*, quia vterque terminus dicit aliquid positium: *distat* dicit habere vicationem procul, *non distat* habere propè, qui non sunt termini contradictorii; de quorum ratione est, vt alterum non sit affirmatiuum, sed negatiuum pure.

P. Vasquez, quem secutus est P. Moncaus Disputatione 1. cap. 2. & 8. docet, Deum non esse in spatiis imaginariis, & creaturam aliquam posse creari & nullibi existere. Quoad primam partem de Deo, mouetur P. Moncaus, quia spatia imaginaria nihil prorsus sunt (hoc ipsum suppono ex Sectione 4. vbi id fusè probaui) ergo Deus non potest esse in illis, quia Deus non est in nihilo. Quoad secundam partem de Angelis mouetur Primo hoc eodem argumento de Deo, quia si Angelus crearetur nullo corpore existente, cum tunc sola essent spatia imaginaria (quæ, vt supponimus, nihil sunt) non posset Angelus esse in illis, ergo non haberet vllum Vbi. 69 Secundo mouetur: omne id quod est posterius altero, est

separabile à primo, quando hoc non habet essentiali connexionem cum posteriori; sed vicatione est posterior ad rem vbicatam, & cum ea non habet res essentiali connexionem, potest ergo res manere sine omni vicatione. Hoc argumentum tam putat euident P. Moncaus, vt non aliter censcat posse defendi, Christum Dominum in Eucharistiâ habere suam quantitatem sine extensione locali.

Tota hæc sententia valde mihi displicet; ideo sit PRIMA CONCLUSIO. Deus est in spatiis imaginariis. Hæc est Suarezij supra, & communis sententia omnium antiquorum & recentiorum, qui videri possunt apud Hurtadum Disputatione 14. Physicâ, sectione 3. vbi eam bene probat. Est etiam expressa D. Augustini lib. 11. de Ciuitate Dei, cap. 5. vbi & Deum infinitis sæculis ante mundum durasse, & esse extra mundum in infinitis locis, vbi alios mundos creare poterat, docet clarissimè: & Philosophos id sentientes docet rectè de Deo & prout debent sentire. Postea autem disputat, cur potius in hoc quam in illo loco mundum produxerit. Idem docet lib. 7. Confess. cap. 5. vbi Deum tamquam mare, mundum verò tamquam spongiam in medio concipit, & consequenter Deum infinitè extra mundum extensum. Primo ergo Conclusionem explicio: Non putandum est, nos ponere aliquas tenebras vel obscuritates, quæ sint spatium imaginarium, in quo Deum quasi latitantem constituamus: dixi enim Sectione 4. spatium hoc nihil prorsus esse. Quando ergo Deum in his spatiis constituo, solum dico, illum ex essentia sua habere talem immensitatem, ratione cuius ita existit, vt nequeat produci, aut concipi producta aliqua res, cui Deus eo ipso non sit intimè præsens, sine vllâ prorsus in ipso mutatione, etiam si neque Deus eam creaturam produceret, neque cognosceret; qui sunt duo alij modi præsentia, quos hi Auctores præcisè videntur tribuere Deo. Hoc autem à nobis explicatur, concipiendo ea spatia imaginaria, perinde ac si esset aliquid extensum actu, vbi Deus esset: quo etiam modo P. Lessius bene explicat hanc sententiam lib. 2. de Perfectionibus diuinis cap. 2. Imò ipse P. Moncaus tene- 71 tur idem prorsus fateri: nam concedit vicationem distinctam in corpore extenso, & hanc dicit posse esse diuersam, vt esset in hoc mundo, si Deus illum non vbi iam est, sed post cælum empyreum creasset. Tunc sic argumentor: Hæ vicationes corporum faciunt verè illud corpus existens & alicubi, & tamen per te non respiciunt aliud corpus distinctum ab eo quod afficiunt, sed explicantur à te per ordinem ad spatium imaginarium, licet hoc in re nihil sit; ergo similiter Deus habens per suammet substantiam idem quod illa corpora per vicationes distinctas, erit verè & propriè existens vbi postea existit corpus, & consequenter erit in spatiis imaginariis. Idem confirmatur, quia, vt ego concipiam, illum hic existere, & vt verè Deus sit intra muros istius scholæ, non pender ab eo quòd hic sit aer aut lux, sed existit in hac vacuitate, etsi nullus sit aer, perinde ac ipse aer ibi existit, etsi nullum aliud esset corpus: differentia autem est, quòd Deus id habet sine vicatione distinctâ, aer verò per distinctam.

SECUNDA CONCLUSIO. Repugnat, rem aliam quam

quam creatam ab omni vocatione absolui. In hac reicio secundam partem doctrinae Vasquez & Montani. Est autem & hæc Conclusio communis, quam dum probō, probō etiam & priorem. Sic igitur argumentor: Repugnat etiam diuinitas, rem aliquam produci extra causas, quæ absoluantur ab omni duratione, ergo & quæ ab omni vocatione. Consequentia est euidens: quia sicut duratio se habet ad diuersa tempora, siue vera siue imaginaria; ita vocatione ad diuersa loca, siue vera siue imaginaria: & sicut res potest durare, & non in hoc tempore, sed in alio; ita potest existere, & non in hoc loco, sed in alio, & è contrario; quod verum est, etiam si duratio non distinguitur à re durante, quia etiam tunc denominatio hodie durantis ab illâ distinguitur, vnde cum-
73 que id proueniat. Probo ergo iam Antecedens de duratione, quia implicat concipere, aliquid esse extra causas, de quo non sit verum dicere vnum è tribus, vel *fuit*, vel *erit*: quod tam mihi est euidens, quam duo & tria esse quinque, & puto à nemine posse negari; ergo non potest res absolui ab omni duratione, quandoquidem vel præteritam, vel præsentem, vel futuram debet habere, ergo nec ab omni vocatione.

Virgeo idem in Deo: licet tempus imaginarium non sit magis aliquid quam spatium imaginarium, Deus tam verè & realiter durat in tempore imaginario, ergo & realiter existit in spatio imaginario. Consequentia est euidens ex paulo antè dictis. Secunda verò pars Antecedentis, seu Minor, suadetur: quia si Deus verè & realiter durauit ab æterno, etiam antequam mundus esset, ergo durat in tempore imaginario. Hoc vltimum argumentum de Deo proponunt sibi hi Auctores, eique valde obicere respondent; nec mirum, quia non patitur claram solutionem, nisi relabaris in aliquem errorem. Aiont ergo, quando dicitur Deus ab æterno fuisse, non id ita crasse accipiendum, vt ante mundum conditum putetur aliquod tempus fluxisse, cui æternitas Dei coexistit, sed præcisè Deum ita excedere creationem mundi, vt ante ipsum mundum conditum possit aliquod tempus mente concipi, quod si existisset, Deus in eo exstitisset, re autem verà & propriè Deum per suam æternitatem non existere extra tempus reale, seu ante mundum, non quidem ex defectu Dei, sed ex defectu temporis realis.

Hæc solutio est improbabilis: & licet fortè in re nullum absurdum contineat, vtitur tamen terminis errorem sonantibus, vt hoc modo difficultatem reget potius quam explicaret. ex eâ enim manifestè constat, Deum verè & realiter, absolute & simpliciter, non prius existisse quam mundum, siue id proueniat ex defectu creaturæ, siue
75 quomodocumque. Hæc autem propositio, *Deus non existit verè & propriè ante mundum*, fortasse, & merito, reputabitur erronea aut hæretica: quid enim Scriptura, quid Patres, quid ratio naturalis clamat, nisi Deum ab æterno, antequam quidquam faceret, verè & realiter propriè fuisse, nos amasse, prædestinasse, &c. nec incepisse cum tempore: quod deberet negari ab aduersariis. Declaro argumentum: in sententiâ horum, quos impugno, non aliter Deus dicitur verè & realiter durans ex denominatione temporis realis, seu creaturæ realiter durantis, quam ex eadem creaturâ existente dicatur Deus actu produciens, siue

creans; vtrumque enim partim est denominatio intrinseca, partim extrinseca, in sententiâ horum. Tunc sic: Ergo in eodem rigore, quo verè & realiter dicitur Deus non fuisse actu produciens, seu creans, antequam mundus existeret, etiam dicendus est non durasse ante mundum, seu non fuisse, & consequenter, sicut verè & realiter incepit esse actu produciens quando creauit, ita etiam & tunc incepit absolute existere, quod manifestè erroneum est. Nec possunt euadere, si dicant Deum idè à Scripturâ dici ante mundum: quia si fuisset aliquid ante mundum verè & realiter, Deus fuisset: non, inquam, euadent, nam etiam in hoc sensu debet Deus & ci creans & produciens actu ante mundum, quod est falsissimum. Sequela patet, quia eodem modo, quo, si fuisset aliquid ante mundum, dictus fuisset Deus etiam tunc existens, de facto verò per se non fuit realiter ante mundum; ita etiam, si aliquid fuisset ante hunc mundum, etiam Deus dictus fuisset creans: ergo non aliter potest dici fuisse ante mundum, quam dicatur ante mundum creans.

Aduerte, à me non dici, Deum ante mundum verè & realiter coexistisse, nam coexistentia dicitur duorum existentiam; præter Deum autem nihil fuit ante mundum, non ergo coexistit propriè. Existit tamen, quia ad hoc non requiritur reale tempus, aut realis creatura. Et in hoc isti non
77 benè discunt, dum vtrumque confundunt, licet ad hoc cogatur, eò quod malè negent, Deum actu esse immensum, & extra cælum empyreum, quod nos explicamus clariùs iuxta nostrum modum concipiendi, dum dicimus, illum esse in spatiis imaginariis. Similiter etiam in æternitate, cum verè Deus fuerit sine principio & ante omnem creaturam, vt id clariùs percipiamus, quasi concipimus tempus fluidum aliquid ab æterno, in quo sensu dicimus, Deum coexistisse ei temporis.

Aliud argumentum ab absurdo possumus contra hos Auctores facere: Quia ex eorum sententiâ sequitur, Deum tam propriè moueri localiter huc & illuc, quam moueatur Angelus, in sententiâ horum. Consequens est temerarium. Sequela probatur: Deus iam non est in spatiis imaginariis, sed solum in hoc mundo, per te; moueat Deus mundum istum motu recto versus ea spatia imaginaria, tunc Deus iam ibi incipiet esse de nouo, sicut Angelus mouens huc illuc lapidem, ergo mouetur Deus non minus quam Angelus.

Nec potest recurri ad vocationem distinctam
78 receptam in Angelo, quæ in Deo non produciatur de nouo: non potest, inquam, ad hoc recurri. Primò, quia hi eam expressè negant in Angelo. Secundo, quia etiam in sententiâ negante vocationes distinctas in creaturis, negatur Deo motus localis, qui conceditur Angelo; & constat id manifestè ex communi consensu: nam vocationem esse distinctam, pauci aliqui Philosophi discurrendo ex aliis principiis ostenderunt, omnes tamen seu Philosophi seu idiotæ concipiunt, Deum non posse moueri localiter sicut mouetur lapis vel Angelus, ergo repugnantia motus localis in Deo non prouenit ex vocationis distinctæ repugnantia, sed ex eo quod ipse supponatur vbique.

Aliter respondent recentiores, mundum non posse à Deo motu recto moueri, id est, sursum

O o aur

79 aut deorsum, ad dextram aut sinistram, sed solum circulariter intra eos cardines. Hæc solutio reicitur euidenter, Primò, quia ipsi admittunt, posse à Deo creari alium mundum contiguum huic, quod verum omnino est. Iam ergo rogo, Cur Deus non poterit istum transferre ad alium locum illius, & illum ad locum istius, si nollit eos penetrari inter se? Certè non est maior in hoc difficultas, quàm mouere vnum lapidem ad locum alterius, & è contrario; ergo potest hic mundus moueri motu recto. Idem est, etiam si alter mundus non existat, quia potest Deus dare primo isti mundo vocationem quam iam habet, & postea illam quam haberet mundus huic contiguus, quod lumine naturæ videtur manifestum; nec tunc propriè esset motus in vacuo, quia corpus quod mouetur, impleat illud spatium. Et licet esset in vacuo, quid inde? numquid si diuinitus aer hic inclusus intra cubiculi muros destrueretur, non posset etiam diuinitus vnus lapis ab vno muro ad alterum vehi ab Angelo? Secundò, quia in motu circulari esset eadem difficultas, quia ille verè est motus; ergo Deus non aliter existens localiter, quàm in corpore reali, sicut hoc mouetur verè, siue id sit recta, siue circulariter, ita & Deus.

80 Argumenta autem contraria non vrgent, nam malè ab his supponitur, non habere corpus vel res creatas essentiali connexionem cum aliquâ vocatione indeterminatè, iam enim est à nobis ostensa ea connexio, quæ non benè impugnatur ex eo, quòd vcatio sit aliquid posterius ad rem, vel quia possit sine quacumque determinatè existere, perinde ac si argumentaretur, Hominem habere albedinem, aut negationem illius, est aliquid posterius ad ipsum hominem, & neutra pars determinatè est connexa cum illo, ergo poterit Deus facere vt homo neque habeat albedinem, neque carentiam illius, quæ consequentia nulla profus est, ita etiam in præsentī calu. Similiter, Deum velle, aut nolle creare mundum est aliquid posterius ad essentiam Dei, & cum neutro ex illis actibus Deus habet connexionem determinatè, ergo poterit Deus sine vtroque actu realiter manere, quod est falsissimum. Et hoc exemplum habet vim etiam in nobis in sententiā negante puram omissionem liberam, quæ tamen non reicitur ex hoc capite. Quòd autem Secundò docent, sine hac doctrinā non posse præsentiam Christi Domini in Eucharistiā defendi, valde mirandum est, quasi ibi Christi Domini quantitas non haberet propriam vocationem; non ergo necessum est, vt ibi sit Corpus Christi, illud posse carere omni vocatione.

81 Dices: Priuatur quantitas Christi propriā extensione, ergo potest priuari omni vocatione. Mala consequentia, quia, vt dixi, habet quantitas & qualibet alia res creata essentiali connexionem cum aliquâ vocatione, non tamen cum hac determinatā; quando autem sunt penetratæ partes, iam habent vocationem. Fateor, quantitas naturaliter repugnat tali penetrationi, non tamen omnia quæ naturaliter repugnant, repugnant etiam diuinitus; nec est bona consequentia, Hæc proprietates seu passio naturalis potest diuinitus auferri ab essentiā, ergo omnia possunt ab essentiā auferri, quo modo argumentatur aduersarius in præsentī.

Et vt clariùs hæc percipias, & consequentiæ defectum in aduersariis notes, aduerte, ab ipsis doceri, extensionem localem partium nec diuinitus posse separari ab vocatione. Ex quo sic arguuntur: Repugnat diuinitus, quantitatem existentem & habentem partes, non esse aut extensam aut inextensam, hæc enim duo sunt priuatiuè opposita, vt ex ipsis terminis patet; neque enim potest intellectus concipere duas partes inter se vnitas, & neque vnā esse extra aliam, neque intra se; ergo vel faciunt extensionem, vel sunt penetratæ. Vterius, si faciunt extensionem, necessariò habent, per te, vocationem distinctam; si sunt penetratæ, etiam illam habent, ergo necessariò illam debent habere in omni calu. Consequentia est bona. Secundam partem Antecedentis, in quā est difficultas, probò à simili ex tuā doctrinā: quia vt vna pars correfpondeat nostro modo concipiendi diuerso spatio imaginario ab alterā parte, ergo essentialiter vocatione distincta, ita tu facis, ergo & vt plures correfpondeant eidem spatio, etiam indigebunt vocatione. Patet euidenter consequentia, quia esse in vno vel in diuersis locis, non tollit esse in loco, & vtrumque indeterminatè est separabile & vtrumque est aliquid reale, ergo vtrumque ab vocatione superadditā prouenit.

Dices: Penetratio est negatio extensionis. Contra Primò ego dicam, *extensio est negatio penetrationis*, cur ergo extensio erit aliquid positium, magis quàm penetratio? Contra Secundò, quia carentia extensionis, quam tu vocas penetrationem, est indifferens vt sit hic vel Romæ vel alibi: nam de facto quantitas Christi Domini hic & Romæ habet penetrationem, & non habet illam apud Turcas v. g. ergo eas partes esse penetratas hic, aliquid est distinctum superadditum carentiæ extensionis, quia hæc carentia vbique est eadem, & tamen non propterea partes penetratæ existunt vbique, debet ergo esse aliquid positium, perinde ac est ipsa extensio.

Dices vterius: Dum supponimus, eas esse penetratas hic, iam supponimus vocationem; quid ergo mirum, si hoc nequeat intelligi sine vocatione? possunt tamen esse penetratæ, & nullibi. Sed contra, quia pari ratione idem ego dicam de extensione, scilicet posse partes esse extensas, & tamen nullibi, quia non est maior ratio de extensione, quàm de penetratione, quod præcisè in præsentī contendo, vt ex tuā doctrinā veritatem eliciam: non posse autem partes esse sine extensione, aut sine penetratione (vt paulò antè dixi) manifestum videtur, quia vel debent occupare distinctum locum vel eundem, & clariùs, vel debet esse vna extra aliam vel intra.

Aduerte, hoc argumentum, licet clariùs vrgat in partibus vnitis, reuera eandem etiam difficultatem habere in duobus Angelis v. g. quia quòd careant vnione quam habent duo puncta materiæ, accidentarium omnino est ad vocationem, & propterea meritò aduersarij fatentur, eandem esse difficultatem de corpore, ac de Angelo, & equaliter diuinitus vtrumque posse aut non posse ab vocatione omni liberari. Ego assumo illam partem, non posse, propter huculque dicta.

SECTIO V.

De vicatione rerum spiritualium.

85 **A**LIA etiam in hac Sectione restat nobis cum P. Vaquez disputatio: ait enim Tomo 2. in 1. Partem Disputatione 188. Angelum esse præsentem corporibus, quibus pro sua voluntate coniungitur per vicationem realem à se distinctam, sibi que intrinsecam, quam tamdiu retinet, quamdiu coniunctus est illi corpori, etiam si corpus ipsum localiter moueatur; unde, si Angelus coniungatur naui, quantumvis hæc per totum Oceanum vegetur, semper Angelus manet immotus, & cum eadem vicatione quam habuit antea. Addit deinde Disputatione 195, cap. 3. & 4. Angelum à corpore separatum, nec habere præsentiam localem, nec localiter posse moueri.

86 **CONCLUSIO** fit. Angelus habet vbi intrinsecum, independens ab omni corpore reali, affixum tamen spatio imaginario, non secus ac illud habent omnia corpora. Hæc est communis, & probatur faciliè Primò, quia Angeli possunt distare inter se magis & minus, & localiter moueri independentè à corpore, ergo habent vicationes à corpore independentes. Consequentia est certa. Antecedens probatur, quia si modò sit vnus Angelus Romæ v. g. alius autem Pragæ, non dubium, quin magis distent inter se quam si vterque esset Pragæ. Demus ergo, à Deo annihilari omnia corpora intermedia, quin circa Angelos aliquid efficiat; rogo ergo, vtrum in eo casu maneant Angeli cum eadem distantia ac antea, an non. Si maneant, teneo intentum, scilicet, eos habere distantiam inter se independentem à corpore reali: si non manent æquè distantes, rogo, quis eos proximiores reddidit?

87 **Dices:** Per ipsam ablationem corporum. Contra, quia id videtur ipso primo aspectu incredibile. Deinde rogo, cur potius ad se appropinquant, quam elongantur magis? Sanè nulla potest huius vel apparens ratio reddi. Deinde, si accedunt ad se, ergo iam habent aliquas vicationes, licet non eadem quas antea. Patet, quia ex sua essentia non habent, esse propinquos, cum id possit ab eis separari, ergo id habent per vicationes à se distinctas: sed illæ non respiciunt corpora realia, ergo vicationes Angelorum non respiciunt corpora realia.

88 **Secundò** probatur à simili ex vicatione corporum. Sicut enim hæc possunt habere vicationes independentes ab illis corporibus, & sine ordine ad illa, cur non poterunt & Angeli habere vicationes independentes à corpore, vel quid ad hoc interest ratio corporis, aut spiritus? Sicut enim in simili arguitur communiter etiam ab ipso Vaquez contra Thomistas, asserentes, solas res materiales posse infra eandem speciem infinitam multiplicari, arguitur inquam, eò quòd non possit ostendi, quid inuenit ad multiplicationem indiuidualem ratio corporis aut quantitatis potius, quam ratio spiritus; ita etiam in præsentia potest argui contra ipsum, quia non apparet quid conferat ad præsentiam localem, esse corpus aut spiritum. Confirmatur Primò, quia dum Angeli à cælo ad terram, aut è contrario mouentur, item dum anima post mortem vel ad cælum vel ad in-

fernum deferretur, non est censendum ferri alligatum ad corpus aliquod, aut semper vniri cum corporibus per quæ transit, idque necessario vt possit moueri; sanè omnino gratis & sine fundamento id docebitur. Confirmatur Secundò, pone Angelum à Deo productum ante omne corpus, & postea à Deo produci hæc omnia corpora, rogo, an tunc Angelus maneat præsens alicui tantum corpori, an omnibus, an verò nulli; neque est aliud amplius excogitabile. Si est præsens alicui tantum, ergo iam antequam illud corpus produceretur, Angelus erat præsens eidem spatio imaginario, in quo illud corpus producitur; alioquin non posset per solam productionem alterius corporis in eo spatio Angelus esse præsens illi corpori potius quam alteri. Si verò dicas, illum manere præsentem omnibus corporibus, in primis facile refutaberis, quia Angelus non potest simul esse præsens toti orbi. Deinde etiam inde inferitur, illum ante productionem orbis esse præsentem huic spatio imaginario, alioquin (vt proximè dixi) per solam productionem huius orbis non posset Angelus illi reddi præsens magis quam alteri orbi, qui extra hunc creari potest. Si verò dicas, cum tunc ab omnibus distare, ergo quia habebat præsentiam in alio loco imaginario: nam si esset in hoc, non posset non esse præsens alicui corpori, cum totum hoc spatium sit plenum corporibus, ergo necessario debes fateri, cum Angelum etiam ante existentiam corporum habuisse præsentiam alicui spatio imaginario respondentem, quia (vt ostendi Sectione præcedenti) ab omni præsentia nequit absolui.

90 **SECUNDA CONCLUSIO.** Etiam si Angelus non separatur à corpore, si tamen hoc moueatur, mouebitur etiam Angelus saltem per accidens, sicut homo qui vehitur naui vel equo, mouetur per accidens ad motum nauis vel equi. Probat, quia præsentia Angeli, vt ex Conclusionem præcedenti constat, est independens à corpore, & respicit spatium imaginarium non secus ac præsentia ipsorum corporum, ergo sicuti hæc mutatur per acquisitionem noui spatij imaginarij, ita etiam mutabitur præsentia Angeli. Confirmatur Primò, quia negari nequit, Angelum, qui alligatus naui ad Indos peruenisset, fore vt distaret magis ab Angelo qui esset Romæ, quam distaret antequam nauis soluisset ex Italia portu, ergo saltem per accidens tunc Angelus esset elongatus, & consequenter mouit se localiter. Neque enim potest dici, tunc solum distare magis ab Angelo, qui esset Romæ, ipsam nauem, non verò Angelum qui in illa fertur, id enim ex ipsis terminis est aperte falsum: magis enim distat Angelus qui est in Indiâ ab eo qui est Romæ, quam si vterque esset vel Romæ vel in Indiâ. Confirmatur Secundò, quia potest esse in rerum naturâ & alligatio Angeli ad nauim, & motus nauis in Indiam, quin Angelus feratur in Indiam, ergo quando Angelus fertur in Indiam, aliquid habet distinctum ab alligatione sui ad nauim, & à motu nauis; hoc autem distinctum voco, ergo præsentiam localem. Consequentia est euident ex sapè dictis, quia nihil potest à se ipso separari. Antecedens autem probo, quia casu quo Deus per potentiam absolutam poneret nauim in duplici loco, non ideo deberet etiam Angelus poni in duplici loco; sicut non quia alligaretur aliquis

92 Angelus Christo Domino existente in his speciebus panis Sacramentalibus Pragæ, ideo ponendus est Angelus præsens omnibus speciebus Sacramentalibus; ergo Angelum esse in Indiâ, non est formaliter ipsum esse alligatum naui, & nauim esse in Indiâ; ergo ut Angelus sit in Indiâ, requirit aliam entitatem superadditam, quâ sit præsens illi spatio imaginario: hanc autem voco vocationem propriam Angeli; ergo Angelus existit in loco per propriam vocationem, quæ mutetur quotiescumque Angelus correspondet diuerso spatio imaginario, vel ex mutatione sui per se, vel ex mutatione per accidens in aliis corporibus. Quod idem dicendum est de aliis rebus spiritualibus.

Confirmo & explico. Si lapis detineatur diuinitus in aëre, quantumuis omnia corpora cum ambientia milles mutentur, non tamen propterea lapis mouetur, sed semper manet in eodem loco; ergo vbiatio illius non dependebat à corporibus ambientibus: cur ergo idem non dices de Angelo, qui voluisset in eo loco fixus hæere, siue venti flarent siue non? nec enim est periculum ut ab eis rapiatur & feratur in alium locum, aut è contrario. Vel quomodo poteris dicere, Angelum, qui Prophetiam Habacuc ex Iudæâ Babyloniam duxit, non fuisse motum localiter, eò quòd semper per crines tenuerit eundem numero Prophetam, & consequenter semper respexerit idem numero corpus reale, scilicet eodẽ crines: certè, qui hunc Angelum neget mutasse locum, poterit etiam negare & aquilas volantes, & omnes alias aues illum mutare.

Aduerte, hos Auctores fortè innixos cuidam communi modo loquendi, quo quando res aliqua in alterâ manet quasi clausa, dicitur semper esse in eodem loco: sic pecunia in cistâ manens aut in erumenâ, semper dicitur esse in eodem loco, siue homo huc siue illuc eat. Sed, si hinc argumentati sunt, cur non extenderunt suam doctrinam etiam ad res materiales, quia in illis præcipue habet locum communis iste modus loquendi. Cui respondeo, illum esse improprium, & solum significare eandem quasi moralem loci perseverantiam in ordine ad intentum humanum, quia moraliter idem iste, meam pecuniam esse hic, aut in templo, aut in alio loco, si semper eam habeo in sacco, quia eodem modo illam possum vbiq; inuenire, & eâ vti, per quod non significatur in rigore Philosophico, eam non mutasse locum. Et idem est de homine qui in naui vehitur aut in equo. Sic etiam hodie dicitur Moldaua idem numero fluuius qui heri, cum tamen Philosophicè fortè nec vnâ guttam numero hesternæ aquæ retineat.

95 Sed obiicit quidam, cum Vasquez ex parte conueniens: Si Angelus habet vbi independens à corpore, ergo poterit ire spatium per spatia imaginaria ultra cælum; hoc autem videtur absurdum, quia Patres loquentes de Angelis, semper supponunt eos esse intra hoc vniuersum. Hæc obiectio non est magni momenti, & quâ obiciens eodem modo vrgetur: ait enim, naturaliter posse Angelos carere omni vocatione, ita ut nullibi sint. Vnde argumentor: Ergo tunc Angelus non esset intra hunc mundum, quomodo ergo obiciens saluaret tunc locutiones Patrum, aientium, semper Angelos esse intra hunc

mundum? Respondeo ergo, posse quidem Angelos naturaliter reddi præsentem spatio imaginario extra cælum, nego tamen, id eos de facto facere, quia esset inutilis & impertinens talis motus; Angeli autem beati nihil operantur nisi ordinatissimè, & propter honestissimos fines. De demonibus nullum est periculum, quia non possunt ad cælum empyreum perungere.

Obiicies Secundo: Si vbi Angelicum est in- 96 dependens à corporibus, ergo possunt Angeli magis vel minus inter se distare, etiam si nulla corpora intermedia, aut in quibus ipsi sint, absolute existant; quod videtur absurdum, quandoquidem distantia est proprietas corporis habentis extensionem, & partem extra partem. Respondeo, falsum omnino esse, distantiam solis corporibus conuenire: nam sicut vnum punctum materiæ est extra aliud localiter, cur non possunt etiam duo Angeli indiuisibiles vnus esse extra alterum, ut supra dixi? Neque video rationem vllam, cur dicatur corpus posse ab alio corpore distare independentem ab alio tertio, & non possint duo Angeli inter se distare independentem à corpore, sed formaliter per suas vbiationes. Confirmo, etiam in ipsis corporibus non 97 solum partes illius distant inter se ratione extensionis earum, sed vnum corpus distat ab alio, cum quo non facit extensionem; & in ordine ad hanc distantiam perinde se habet corpus esse extensum, ac esse penetratum: da enim, omnes partes lapidis hic existentes inter se penetrari, nonne distabit à lapide existente Romæ, ac si partes eius essent extensæ? ergo extensio per accidens se habet ad distantiam, ergo etiam Angeli inextensi poterunt habere indistantiam independentem à corporibus. Adde, etiam si ea extensio requireretur, adhuc posset conuenire rebus spiritualibus, quæ capaces sunt extensionis, ut dicam Disputatione 1. de Animâ, à num. 61. In Angelo, etiam si in se sit indiuisibilis, tamen, eò quòd potest habere vbi extensum, ut dixi Disputat. iv. de Angelis, à num. 25. saltem ratione illius esset capax distantie.

Obiicit Tertiò Vasquez: Si Angelus est in lo- 98 co imaginario independentem à corpore, ergo replet illud spatium, quod est absurdum. Hoc argumentum tantum nititur modo loquendi, significationi scilicet illius verbi *replere*. Ei respondeo negando sequelam, quia *replere* est proprium quantitatis, quæ est impenetrabilis cum alio corpore; Angelus autem cum nullo corpore est impenetrabilis, & consequenter non dicitur replere locum. Rogabis, vtrum, si duo Angeli essent in spatio imaginario, posset vnus esse supra vel infra alterum. Respondeo negatiuè, & ratio est, quia esse supra vel infra, est in ordine ad centrum terræ: nam quæ magis ab illo distant intra eandem lineam rectam, dicuntur esse supra; quæ verò minus, dicuntur esse infra: in spatio autem imaginario non est centrum, vnde in illo non potest vnus Angelus esse supra vel infra alterum, sed tantum esset vnus ex aduerso alterius magis aut minus distans, iuxta vbiationum diueritatem.

Obiicit idem Vasquez Quarto: Animâ ratio- 99 nalis, quando est in corpore, non habet vbi distinctum ab vbi corporis, ergo neque Angelus habebit vbi distinctum ab vbi corporis cui est affixus.

affixus. Probatur Antecedens, quia quando mouetur homo ab equo v. g. non est agens, à quo produci possit nouum vbi in anima: equus enim, cum sit agens omnino materiale, non potest in anima spiritali producere vbi, ergo tunc anima non mouetur, sed solum corpus. Nego Antecedens. Ad eius probationem respondeo, à corpore, ipsius hominis imprimi motum in anima; eo enim ipso, quod anima sit coniuncta corpori, hoc habet virtutem, vt dum mouetur, secum trahat animam, & hæc è contrario vt secum trahat corpus; sicut eo ipso quod vela sint coniuncta naui, habent virtutem, vt dum mouentur, secum rapiant nauim, & è contrario nauis trahat vela: sicut etiam ob eandem rationem, qui mouet species Sacramentales, mouet etiam Christum Dominum. Neque impedit, corpus esse materiale, ad hoc vt producat præsentiam spiritalem; quia (vt sapè diximus) à remateriali potest produci partialiter res spiritalis, vt patet in phantasmatum producente species spirituales scilicet partialiter simul cum intellectu, de quo alibi. Vel si hoc non vis, dicas, eam vocationem produci à solo Deo, ita perente corporis motu, & vnione illius cum anima.

SECTIO VI.

Quotuplex sit præsentia localis, & quibus rebus conueniat.

101 **I**nter præsentias locales omnium perfectissimæ est præsentia Dei indistincta ab ipso Deo, ratione cuius est præsens vbique, iuxta dicta Sectione. Est autem in præsentia difficultas, vtum ita sit proprium Dei esse vbique, vt repugnet etiam de potentia Dei absolutà aliquam creaturam poni simul in omnibus spatiis imaginariis. Qui dicunt repugnare infinitum in actu, consequenter dicunt, id non posse fieri per præsentias diuisibiles iuxta spatij diuisibilitatem, quia illæ necessariò futura erunt ignita; per vnicam tamen præsentiam, essentialiter respicientem omnia spatia imaginaria, rectè posse id fieri, nec ideo illa præsentia esse infinita, sicut neque est infinita cognitio, quæ omnes creaturæ possibiles in se ipsis cognoscerentur. In nostrâ autem sententiâ rectè posset id fieri etiam per infinitas præsentias distinctas, quia (vt supra diximus) rectè potest dari infinitum in actu.

102 Sed dices: Ergo illa creatura esset immensa, quia esset vbique. Nego consequentiam, quia immensitas non solum dicit esse vbique actu, sed necessariò & essentialiter, sicut æternitas, prout attributum Dei, non solum dicit durare omni tempore, sed necessariò & à se ipso: creatura autem illa esset contingentè vbique, quia posset illi deficere etiam naturaliter, vnde etiam esset per vocationem à se distinctam, in quo differret à Deo. Adde, fortè non repugnare aliquam substantiam, quæ per suam essentiam esset vbique, quia verò posset à Deo destrui, aut non produci, ideo non esset infinita.

103 Post præsentiam increatam sequitur creata, quæ diuiditur in *circumscriptiuam*, quæ propria est rerum materialium habentium quantitatem, quæ ita existunt, vt vna pars sit extra aliam, & impenetrabiliter cum alio corpore quanto; & in *de-*

finitiuam, ratione cuius res existit in loco, siue habendo partem extra partem, siue non, siue impenetrabiliter siue penetrabiliter, siue alio quouis modo.

Vbi aduerte, omne vbi circumscriptiuum, includere definitiuum, sed non è contrario, in omni definitiuo includi circumscriptiuum; vnde hæc duo se habent vt ratio superior & inferior, non vt membra diuidentia rationem superiorem.

Hic solent tractari multæ difficultates, quæ magis pertinent ad modum loquendi, quam ad rem. Prima sit, an quodlibet indiuisibile vocationis, quo indiuisibile lapidis, v. g. existit in loco, sit circumscriptiuum. Respondeo, esse partem componentem vbi circumscriptiuum, propriè autem non esse circumscriptiuum, quia hoc dicit aliquid compositum ex pluribus partibus.

Secunda; an solum vbi quantitatis, an verò etiam vbi materiæ sit circumscriptiuum. Ratio dubitandi est, quia vbi materiæ non est impenetrabile etiam cum alio corpore quanto, id enim solum habet vbi quantitatis, vnde videtur, illud non futurum circumscriptiuum; aliunde verò illud vbi habet partem extra partem, ergo est circumscriptiuum. Affirmant aliqui, negant alij: elige quem vuleris loquendi modum, & consequenter ad illum potes explicare vbi circumscriptiuum. Probabilius videtur, dicendum etiam circumscriptiuum, quia petit coniungi cum vbi quantitatis, quo reddatur impenetrabile cum alio, etiam si per se formaliter non habeat eam impenetrabilitatem.

Tertia sit, vtum vbiatio Christi in Eucharistia sit circumscriptiuæ. Respondeo negatiuè, quia non est ibi vna pars extra aliam, sed in quolibet puncto existunt omnes, non ergo est vbi circumscriptiuum, quia de huius essentia est, habere partem extra partem.

De re potest esse difficultas, à quo specificentur vocationes. Eas specificari à spatio imaginario modo supra explicato, certum est. Deinde addo, probabile etiam, specificari à subiectis in quibus sunt: vnde diuersum vbi in specie est illud quo existit materiæ, ab eo quo existit formæ; & inter has diuersa est vbiatio formæ leonis ab vbiatione formæ equi, sicut diuersus est amor existens in homine, ab amore existente in Angelo, idem est de cognitione. Ratio est, quia accidentia specificantur pro diuersitate subiectorum quibus insunt.

Dices: In homine & in leone dantur eadem primæ qualitates in specie, calor, frigus, &c. ergo poterunt dari eadem vbi in specie. Respondeo, eas primas qualitates non recipi in forma hominis vel leonis, sed in materiâ; hæc autem est eadem specie in vtroque, quare fateor, vbiationes materiæ hominis & materiæ leonis esse eiusdem speciei, nego tamen, vbiationes ipsarum formarum vel materiæ vel formæ esse eiusdem speciei, propter dicta. Dixi supra, probabile esse, quia nulla est repugnantia in eo, quod naturaliter duo accidentia similia possint esse, quantum est ex se, in diuersis specie subiectis; probabilius tamen est, ea esse determinata quodlibet ad suum, ideoque esse diuersa.

Explicatâ essentia vocationis, oportet explicare, quibus rebus conueniat proprium vbi distinctum ab vbi aliarum.

107 **PRIMA CONCLUSIO.** Materia & forma de potentia absoluta possunt poni in loco per distinctas vibrationes. Patet, quia diuinitus potest forma sine materia, & e contrario, existere in loco; item una hic, altera Romae, &c. In hac conclusione nulla est difficultas.

SECUNDA CONCLUSIO. Materia & forma non existunt per eandem vibrationem, sed per duas. Probatur: ante productionem forma supponitur materia vibrata; sed id non potest esse per vibrationem propriam formae, quia hoc non potest esse prius quam forma ipsa, ergo est per aliam distinctam. Minor, & consequentia, sunt certae. Maior probatur communiter, quia in priori, antequam producat formam, supponitur materia approximata cum agente à quo in ipsa producat formam, ergo supponitur vibrata, quia approximatio est effectus formalis vibrationis.

108 Hoc argumentum apud me non habet vim: ostendi enim supra *Disputat. VII.* à num. 73. approximationem non esse conditionem praerequisitam ad operandum pro priori natura, sed sufficere si sit in toto instanti reali operationis. Adde, quando subiectum vel non separatur à forma ut materia à quantitate, vel quando illa forma non producit ab agente extrinseco, ut actus cognitionis & volitionis, multo minus probari argumento facto, vibrari subiectum & formam per vibrationes distinctas, quia in eo casu non praerequiruntur subiectum approximatum. Ideo ergo probandum est, distinguere eas vibrationes materiae & accidentium, quia materia, quae est substantia, non est proportionata ut simul cum forma, quae est accidens, recipiat eandem vibrationem. Fateor, hoc argumentum non esse admodum efficax: potest enim vis eius infringi in actibus materialibus cognitionis, qui in sententia communi, quam veram reputo, recipiuntur in potentia materiali accidentali & in anima.

109 Melius ergo **Secundo** & vniuersaliter, quia materia existit in loco independentem ab vibratione accidentium & ipsius formae: non enim quia ex aëre auferatur lux aut calor, ideo hic mouetur; nec quia in materiam applicatam passo introducat formam ignis, ideo materia mouetur localiter; ergo haec non existit in loco per vibrationem eandem formae substantialis aut accidentium. Aduerte tamen hanc rationem non habere vim in materia quae habet in se formam animalis, quia haec, cum possit mouere materiam, non praesupponit eam iam vibratam independentem à se. Adde tamen aliam limitationem, Pro qua fit

110 **TERTIA CONCLUSIO.** Valde videtur probabile, materiam & quantitatem existere eadem vibratione. Idem dico de essentia quacumque respectu passionum: quae ab ipsa non separantur. Dixi, quae ab ipsa non separantur, quia quae separantur, ut frigus ab aqua, siccitas à terrâ (idem est à fortiori de aliis accidentibus separabilibus quae non sunt passionibus) probatur est Conclusione praecedenti, non vibrari vibratione subiecti, quia hoc immoto possunt destrui, vel de nouo produci; ideoque earum vibratio non est vibratio subiecti, alioquin quotiescumque deperderentur vel producerentur ea accidentia, subiectum etiam mutaret vibrationem, quod est falsum.

111 **QUARTA CONCLUSIO.** Etiam modi, licet inseparabiles sint à subiecto, non vibrantur per vibrationem ipsius subiecti (non loquor de modis habentibus essentiali connexionem cum ipsa vibratione, quia hi per se ipsos existunt in loco.) Probatur Conclusio à nonnullis, quia sequeretur, modos existere per denominationem extrinsecam ab vibratione subiecti; quae non recipitur in illis. Sed hoc argumentum non virget, facile enim posset quis concedere sequelam, & negare, in consequenti esse aliquid absurdum. Imò posset quis probare, non distinguere vibrationem modi ab vibratione ipsius subiecti, eò quod nequeat esse in rerum naturâ subiectum, & eius vibratio, & modus, quin modus ille sit vibratus, quandoquidem non est separabilis à subiecto, ergo non eget vibratione distincta. Patet consequentia, quia tunc solum requirimus formam distinctam, quando effectus illius potest separari à subiecto, saltem de potentia absoluta: ergo cum possit à subiecto & vibratione illius in hoc loco, & à modo illius subiecti separari, hoc quod est, modum esse vibratum, non est superaddenda vibratio distincta.

Quod si dicas, neque etiam posse materiam & formam esse inter se unitas, & materiam vibratam, quin etiam sit vibrata forma in eodem loco, & tamen, hoc non obstante, distinguere à nobis vibrationem formae ab vibratione materiae, iuxta supra dicta; si hoc, inquam, obiciatur, poterit responderi, formam posse esse hic vibratam sine vibratione subiecti, quia potest saltem de potentia absoluta esse sine subiecto, ideoque hoc, quod est, formam esse hic, non consistere in vibratione subiecti, & vnione cum forma, modum autem non posse hic existere nisi hic existat suum subiectum, ideoque non posse argui à forma reali ad modalem.

Probo ergo efficacius distinctionem vibrationis modi ab vibratione subiecti, & ab ipso modo, quia potest existere subiectum hic vibratum & modus vnitus cum subiecto, quin modus sit hic, ergo modum esse hic, aliquid est superadditum epistati modi, & vibrationi subiecti. Consequentia est euidentis. Antecedens probatur, quia si ponatur subiectum in duobus locis, v.g. hic & Romae, modus autem non ponatur nisi Romae (ut posse fieri de potentia absoluta dubitauit nullus) tunc datur in rerum naturâ subiectum hic vibratum, v.g. anima rationalis, & datur vnio illius quae est modus animae, & tamen vnio non est hic, sed solum Romae (ut supponimus) ergo vnionem esse hic, aliquid est separabile ab ipsa vnione, & à praesentia sui subiecti in hoc loco, est ergo alia vibratio propria ipsius modi.

Aduerte, hoc argumentum à me factum, solum probare, modos non vibrari per vibrationem quae solum sit propria subiectorum. Verum autem danda sit vnica tantum vibratio, quae ex aequo recipiatur in materia primâ v.g. & in vnione seu actione, quae sunt modi materiae, est alia difficultas, quae coincidet cum tertiâ Conclusionem, in qua dixi, probabile esse, materiam & quantitatem non habere nisi vnica vibrationem, quae à fortiori probant de materia, & actione quae conferuatur.

Adde tamen, quando subiectum ita existit, ut naturaliter loquendo manere possit in loco eodem, ablato etiam modo; v.g. materia primâ aëris, ablata luce & vnione; item ablata hac duratione, item & vnione ad hanc formam substantialem;

nalem; in hoc casu puto subiectum habiturum diuersam vbicationem à modis, quia subiectum manet in motum ablato modo, ergo non habet vbicationem communem illi modo, hæc enim perit ablato etiam modo; item subiectum supponitur prius naturâ independentem ab eis modis vbicatum, ergo habet propriam vbicationem ab eis distinctam. Si verò modus sit talis, ut de facto non pereat nisi pereunte subiecto, qualis est actio creaturæ materiæ, vniò formæ materialis cum materiâ; probabile est, vnicam vbicationem in viroque ponendam, quia vna sufficit. Vide quæ dixi suprà in secundâ & terciâ Conclusionem.

QUINTA CONCLUSIO. Res compositæ extensivæ, habent etiam compositas extensivæ vbicationes, ita ut cuilibet parti illius rei compositæ, v. g. aquæ, ignis, &c. propria correspondeat vbicationis pars. Probatum Primò, quia immota vna parte, potest altera moveri, & de facto movetur, ergo non est eadem vtriusque vbicatio. Secundò, quia non potest eadem vbicatio materialis finiri esse in duobus locis, ergo non potest simul recipi in duabus partibus extensionis, quæ necessariò occupant duas partes spatij.

116 Vtrum autem de potentia absolutâ dari possit aliqua vbicatio materialis, quæ simul respiciat plures partes spatij, non est huius loci. Qui dixerit, posse rem aliquam materialem produci, quæ naturâ suâ sit tota in quolibet parte spatij, & tota in toto (quod ego probabilis reputo, ut dicam Disput. 1. de Animâ, à num. 49.) consequenter dicit in præsentem, possibilem esse eam vbicationem materialem receptam in pluribus partibus extensivis subiecti, & respicientem spatium imaginarium diuisibile; cuius vbicationis ea esset essentia, ut quacumque parte subiecti ablata, vel deperditâ quacumque parte spatij, ex integro tota mutaretur vbicatio, quia ex suâ essentia respiceret actualiter omnes eas partes subiecti & spatij. Quod si in vbicationibus materialibus id est possibile, à fortiori erit in spiritualibus. Sicut enim eadem indivisibilis anima rationalis potest, & de facto existit in materiâ diuisibili, cur non poterit & per ubi indivisibile spirituale in totâ illâ existere? Vtrum autem de facto ita contingat in animâ rationali, & in Angelo, dicam loco citato de Animâ, ubi ostendam, posse dari præsentiam diuisibilem respectu Angeli & anime rationalis.

SECTIO VII.

Vtrum de potentia absolutâ possint duo corpora esse simul in eodem loco.

117 Duo corpora non posse esse naturaliter simul in eodem loco, probatur experientiâ: cuius ratio est, quia quantitas, quâ ea corpora afficiuntur, siue distincta sit à materiâ, siue non, naturâ suâ petit ne aliud corpus simul in eodem loco vbicetur; idcirco illud inde expellit naturaliter, sicut calor expellit ex subiecto connaturaliter frigus. Secundò certum est, duo corpora posse diuinitus simul penetrari, & existere in eodem loco, ut constat ex Fide, decemte, Christum Dominum non rupisse Virginis claustrum, quod non potuit fieri sine penetratione Christi Domini cum illo. Item in conaculum ingressus est Christus clausis ianuis, ergo penetratus est cum ia-

nus vel cum muris. Ratio huius est, quia licet quantitas naturâ suâ sit impenetrabilis cum aliâ quantitate, id non impedit quòd minùs de potentia absolutâ penetrari queat, operante Deo eam penetrationem supra exigentiam ipsius quantitatis.

Dubitari tamen Primò potest, vtrum duo corpora extensa, affectuque quantitate, possint penetrari, retentis vbicationibus quantitativis, & extensione partium. Nonnulli opinantur, in quantitate ultra vbicationes, quibus vna pars est extra aliam, dari quemdam modum positium, qui sit actualis impenetratio eam aliâ quantitate: vnde inferunt, retento eo modo non posse nec diuinitus duas quantitates penetrari, quia actualis impenetratio etiam de potentia absolutâ pugnat cum actuali penetratione. Fateor, semel concessò eo modo positium actualis impenetrationis, verum esse non coherere cum illo actuali penetrationem; arbitror tamen illum esse omnino Chimericum, quia sine vllâ necessitate ponitur; nam præcisè per vbicationes quantitatis intelligimus naturaliter loquendo impenetrationem cum aliâ quantitate, quantitas enim exigit, ne naturaliter cum ipsâ penetraretur altera quantitas, quia eo ipso quòd intelligamus subiectum cum summo calore, illud intelligimus naturaliter carens frigore; neque ad hoc est necessum ponere alium modum positium, qui sit actualis non-frigefactio. Deinde ratione à priori, quia impenetratio est formaliter aliquid negatiuum, est enim carentia vbicationis alterius quantitatis in eodem loco, ergo hæc carentia vbicationis alterius formaliter non potest esse modus aliquis positivus, sed ut summum potest ea quasi radicari, & exigi ab aliquo positivo; hoc autem est ipsa quantitas, quæ (ut dixi) exigit naturaliter eam impenetrationem.

Igitur dicendum est, retentis in lapide v. g. quantitate, vbicationibus extensivis, & positivis omni quod in eo est, posse de potentia absolutâ cum illo penetrari aliud corpus quantum; in hoc enim nulla apparet contradictio, imò hoc modo fuisse Christum Dominum penetratum, quando ad discipulos clausis ianuis ingressus est, & quando ex Beatissimæ Virginis utero prodiit, videtur certo certius: neque enim tunc se Christus ad punctum contraxit. Adverte tamen, eo casu non futura ea corpora cum actuali impenetratione, sed solum cum actuali exigentiâ impenetrationis, sicut accidens conseruatum sine subiecto non habet actualem inhesionem, sed solum actualem exigentiam illius.

Sed rogabis: Casu quo ea corpora penetrarentur, quomodo se haberent in ordine ad agendum & repatiendum? Respondeo, eodem modo ac si non essent penetrata; vnde quodlibet posset agere in passum approximatum, & repati ab agente contrario, licet vnus actiuitas retardaretur nonnihil per actiuitatem alterius, si inter se contraria essent, v. g. aqua & terra; huius enim siccitas temperaretur per humiditatem alterius, & è contrario: ideoque in passum approximatum non produceretur tanta humiditas & siccitas à quolibet eorum, ac si essent separata. inter se autem eodem modo, imò & perfectius possent operari, quàm si non essent penetrata, essent enim magis approximata.

Sed quid in ordine ad apparentiam exteriorum? Respondeo, si haberent diuersas figuras vel colores, sine dubio possent perfectè cognosci & distingui; mitterent enim ad visum species proprias sui: si autem essent eiusdem omnino figuræ & coloris non distinguerentur, propter summam similitudinem; nos enim duas partes albedinis non aliter distinguimus, nisi quia in distinctis locis eas videmus.

SECTIO VIII.

Vtrum idem corpus diuinitus possit esse in duobus locis.

121 NATURALITER idem corpus non posse habere duas vbicationes distinctas, experientia manifestè suadetur: huius autem ratio non potest facile alia inueniri, quàm limitata virtus corporis, quod simul non potest eas duas vbicationes recipere. nam id reducere in contrarietatem ipsarum vbicationum inter se, caret probabilitate: quæ enim contrarietas, esse hic & ibi? numquid anima non habet vbicationem in capite & in pede? Et licet auferrentur intermedia vbicationes, numquid propterea illæ extremæ manerent inter se contrariæ? Certè non; ergo id in naturam limitatam subiecti reducendum est. Grauius potest dubitari, vtrum idem corpus cum actuali extensione & impenetratione possit poni diuinitus duobus in locis, id est, vtrum possit habere simul duo vbi circumscriptiua.

SUBSECTIO PRIMA.

Sententia negans, eiusq; argumenta.

122 DIUVS Thomas, D. Bonaventura, Capreolus, & alij, quibus subscribunt omnes Thomistæ apud Suarez Tom. 3. in 3. Partem disputat. 48. lect. 4. quibus etiam adheret Valsquez apud Hurtadum Disput. 14. §. 46. negant id posse à Deo fieri, Primo, quia si corpus idem esset circumscriptiue in duobus locis, simul esset & non esset extra quemlibet illorum, quod repugnat: esset quidem, quia ita supponitur; non esset, quia esse circumscriptiue in hoc loco, est non esse in alio. Hoc argumentum videtur impugnare veritatem Catholicam Eucharisticam: nam Christus in calo est circumscriptiue, ergo non potuit esse in alio loco simul, si vera est probatio aduersariorum; quia esse circumscriptiue in vno, dicit non esse in alio. Respondeo ergo, *vbi circumscriptiue* non negare, corpus esse alibi, nisi vt summum ratione eius vbi, id est, illud corpus non per vnicum sed per duo vbi in eis locis existere. Dixi *vt summum*, quia nec per vnicum vbi videtur repugnare, poni in duobus locis corpus illud, quod à fortiori constat ex dictis supra, vbi ostendi, non repugnare, fieri simul præsentem vnicam creaturam omnibus spatiis imaginariis per vnicum vbi, & de facto Angeli in multorum sententiâ per vnicum indiuisibile vbi sunt præsentis toti scholæ v.g.

Secundò arguunt: Quia effectus formalis non potest crescere, nisi crescat forma, à qua oritur v.g. non potest quis esse magis calidus, nisi cum maiori calore; sed extensio est effectus formalis

quantitatis, ergo nequit esse maior nisi cum maiori quantitate, ergo nequit esse corpus in duobus locis cum duplici extensione, si vnicam solum habeat quantitatem. Respondeo, extensionem non esse effectum formalem quantitatis, quia rectè potest hæc esse vnita sine extensione, vt patet in quantitate Christi in Eucharistia: oritur ergo extensio formaliter ab vbicationibus unde, si hæc multiplicentur, vel ponatur vna æquiualens pluribus, rectè poterit corpus idem poni in pluribus locis cum pluribus extensionibus.

Tertiò: Si posset corpus poni in duobus locis circumscriptiue, ergo & vbique, quod videtur absurdum. Huic argumento feci satis initio Sectionis 7. nunc illud inuerto contra Thomistas, qui saltem definitiue fatentur, posse esse idem corpus duobus in locis, ergo & vbique. Quid autem magis repugnat esse vbique definitiue, quàm circumscriptiue.

Quartò: Quia si idem corpus poneretur in duplici loco, sequeretur, illud diuidi & separari à seipso, quod est impossibile. Sed respondeo Primo, id non sequi in Christo Domino, qui etiam si sit in pluribus locis, non ideo diuiditur à seipso, ergo neque illud corpus; & quoad hoc parum facit esse circumscriptiue vel definitiue. Deinde respondeo, diuisionem dicere non solum distantiam vbicationum, sed etiam distinctionem subiecti, quæ non datur; etiam subiectum ponatur in duplici loco. Vtrum autem propter eas præsentias distantes dici queat à seipso distans, quæstio est de solâ voce. Rem intellige, & modum loquendi quem volueris amplectere.

Quintò: Quia si potest poni idem corpus in duobus locis per duas præsentias, etiam poterit poni in eodem loco per duas, & esse bis aut ter in eodem loco, quod repugnat. Sed & hoc argumento premuntur aduersarij, quia saltem sequetur, definitiue esse posse bis aut ter idem simul in eodem loco. Concedo ergo sequelam, nego autem ipsius absurditatem, vt patet in Eucharistia: potest enim anima Christi Domini sine vilo absurdo in qualibet parte Hostiæ tot habere præsentias, quot sunt partes corporis in eo loco penetratæ, quibus anima est præsens; vtrum autem eas habeat, an vnicam solam, dixi in materiâ de Eucharistia. Secundo respondeo, negando sequelam: si enim est specialis contradictio in duplici præsentia circa eundem locum, non propterea debet negari circa duos.

Sextò: Si idem corpus ponitur in duplici loco, ergo vterque locus est maior re locatâ, quod est absurdum. Hoc argumentum etiam fieri potest contra Eucharistiam, vt intuenti patebit. Deinde respondeo, concedendo sequelam. Quid autem inde? res enim indiuisibilis, qualis est Angelus, potest simul esse præsens spatio diuisibili, v.g. vni leuæ; idem est de animâ rationali in corpore. poterit ergo corpus vnius palmi esse præsens spatio duorum vel trium palmorum.

Septimò: Quia sequeretur, eundem hominem posse simul viuere & mori, peccare & placere Deo, & alia huiusmodi, quæ sunt implicatoria. Vtrum hæc sint implicatoria respectu hominis existentis in duplici loco, dicitur Sectione 10. Nunc aduerte Primo, eandem esse difficultatem in præsentis definitiuis: si enim humanitas Christi existens in pluribus speciebus sacramen-

cramentalibus, careret vnione ad Verbum, etiam posset in vno loco rectè operari, in alio peccare, si id posset cum duplici præsentia circumscriptiua; nam ad hoc per accidens se habet existere circumscriptiue vel definitiue. Aduerte secundò, si illa duo prædicata sint contradictoria etiam respectu plurium locorum, non sequi eò quòd res ponatur in duplici loco, illi posset ea prædicata conuenire; vnde argumentum est vndeque imbecille.

128 P. Vaquez his argumentis diffidens, aliud affert fortè non fortius, quod benè dissoluit Hurtadus à §. 13. est autem hoc: Si lapis poneretur extensus in duobus locis, sequeretur, quòd posset naturaliter moueri duobus motibus contrariis: hoc autem repugnat, ergo. Pater sequela: quia si poneretur supra duas extremitates asseris in alto, & asser auferretur, eaderet in vtraque parte, quia in nullà potest detineri in aère. Sed hoc argumentum retorqueo euidenter contra eundem Vaquez, quia saltem definitiue potest corpus esse in duobus locis, hoc est, si partes illius inter se penetrarent. Pone ergo lapidem ad punctum penetratum in duobus illis asseribus extremis, aufer asserem, eodem modo caderet lapis: nam grauitas redacta ad punctum etiam grauat ad centrum; imò fortè melius quàm si esset extensa, quia non possunt alia corpora ita illi resistere.

129 Dicit fortè: Si partes sint penetratæ, non possunt moueri naturaliter, quia acquirerent nouam penetrationem, quod repugnat. Bona solutio, sed eam ego capio pro me, & dicam, si quantumuis grauitas lapidis pellat illum deorsum, hæret tamen lapis in aère, quia non potest de nouo acquirere penetrationem quæ est miraculosa. Eodem etiam modo respondeo, lapidem extensum detineri in aère, quia cum duæ vbicationes sint miraculose, non habet ipse virtutem alias duas acquirendi, sed vt summum illam, quam habet naturaliter, permutabit, aliam verò retinebit, non quidem ipse eam conseruans sed Deus miraculosè. Ratio à priori est, quia sicut illæ vbicationes conseruantur in fluxu saltem quoad modum supernaturali, ita non possunt naturaliter destrui; imò etiam possent naturaliter destrui, non tamen possent acquiri duæ aliæ vbicationes supernaturales loco illarum, Et hæc est euidentissima huius argumenti solutio.

130 Secundò: Si adhuc velis, posito primo miraculo, dari vires in lapide ad duos eos motus, transeat. Sed dicas etiam eos naturaliter fieri, nec id esse absurdum, quia per miraculum datæ sunt vires ad eos motus, quos sine miraculo prius non poterat, sicut idem subiectum non potest producere sensationem magni caloris & frigoris, si tamen diuinitus Deus in eo subiecto summum calorem & frigus summum poneret, posset mea manus illud tangens, species vtriusque simul accipere, & de vtroque simul in eadem parte sensationem elicere. Quòd si non vis, posito eo miraculo in nostro casu dari vires ad secundum, quid ergo miraris, si secundum non sequatur naturaliter ex primo? Nec video, quid hic possit amplius vel probabiliter vrgeri: nec enim potest dici, duo contradictoria sequi, nam contrarium ostendo euidenter. Si enim grauitas sola sufficit ad duos motus, quando est in duobus locis, folium sequitur posse se mouere, quia dantur om-

nia requisita; non verò sequitur etiam non posse. Si verò vbicationes illæ impedian, eò quòd sunt supernaturales, præcisè sequitur, non posse, non ergo vtraque contradictionis pars sequitur. Hæc solutio secunda est cornuta ad hominem, prima autem est absolutè vera.

SUBSECTIO SECUNDA.

Potest idem corpus etiam circumscriptiue esse in duobus locis.

SENTENTIA ergo affirmans communis, & vera est. Eam defendit P. Suarez tom. 3. in 3. Partem, disput. 48. sect. 4. vbi pro eà refert Scotum, Richardum, Alex. Gabrielem, & alios; P. Hurtadus supra, Gregorius de Valentia Tom. 4. disput. 6. quæst. 3. puncto 1. §. 23. vbi docet, oppositam reiici à Catholicis vt minus congruentem veritati Fidei de mysterio Eucharistiæ, quod non videtur vllatenus defendi posse, si negetur, à Deo posse idem corpus circumscriptiue duobus in locis collocari: quia (vt vidimus) eadem difficultas est de vbi definitiue, ac de circumscriptiue. Et hoc sit primum pro hac sententiâ fundamentum. Secundum sit, quia id non implicat contradictionem, vt vidimus supra ex oppositorum argumentorum solutione; ergo poterit à Deo fieri. Tertium, quia videtur magis repugnare, tolli à quantitate vbi circumscriptiue, quod est passio illius, quàm illi addere duo vbi; primum enim est eam denudare propriâ passione, quod est difficilius, quàm illi addere duas passiones: atqui potest quantitas poni sine vbi circumscriptiue, vt patet in quantitate Christi existente in speciebus Sacramentalibus solum definitiue, ergo poterit poni cum duobus vbi circumscriptiuis. Quartum, quia duo contraria possunt simul esse in eodè subiecto diuinitus, ergo & duo vbi circumscriptiua, quæ solum illant repugnare inter se, quia contraria; & neque hoc habent propriè (vt dixi initio Sectionis) solum enim de facto contingit ex limitatione virtutis in subiecto; hæc autem limitatio potest diuinitus suppleri à Deo. Confirmatur: duæ vbicationes distinctæ nihil aliud sunt, quàm duo accidentia adæquata eiusdem subiecti: at Deus potest dare diuinitus eidem subiecto simul duos calores, vt octo v. g. & duas quantitates, ergo poterit dare & duas vbicationes circumscriptiuas. Nec potest assignari quoad hoc disparitas vlla inter duo vbi, & duos calores vtroctò.

Tandem hæc veritas confirmatur multis historiis Ecclesiasticis fide dignissimis, in quibus narratur de multis Sanctis, qui simul & semel in eadem figurâ & extensione verè in duobus locis extiterunt, vt de S. Antonio Paduano simul in pulpito concionante, & in Monasterio Lectionem cantante in choro, de S. P. N. Franc. Xauerio in duabus aut tribus occasionibus, & de aliis multis.

Aduerte, à nonnullis doceri, non posse idem corpus duobus in locis poni, nisi per reproductionem substantialem; quæ sententia omnino est improbabilis, Primò, nam posita reproductione, adhuc debet dari alia actio productiua vbicationis; nam reproductio eadem est, siue hic siue alibi fiat. Secundò, quis diceret, quando anima nouas acquirit partes materiæ, vel quando Angelus se dilatat, tunc eam reproduci? Tandem

133 dem: quia nulla est talis reproductionis necessitas. Pro quo aduerte, hos etiam docere, tunc ibi in corpore produci nouam virtualitatem, realiter tamen identitatem. Sed hanc milles reieci tamquam imperceptibilem, & viam ad omnem distinctionem realem negandam. Ratio à priori, cur talis reproductio non requiratur, est, quia poni in duobus locis, nihil aliud est, quam accipere duas vicationes: sicut si diuinitus acciperet duos calores vt octo; ad hoc autem quid est necessarium, vt subiectum reproducat? Fufius de hoc egi Disputatione III. de Eucharistia, à num. 8.

SECTIO IX.

*Quæ accidentia possit habere vtrobiq;
corpus existens in duobus locis.*

ALIIQA sunt accidentia corporis alligata essentialiter huic spatio, scilicet hoc vbi, actio & vnio illius; & hæc non possunt poni in duobus locis, quantumuis eorum subiectum in pluribus ponatur. Quæstio igitur est de his formis accidentalibus & substantialibus, quæ absoluuntur à loco, de quibus quarimus, an necessario, vel saltem connaturaliter debeant poni, vbi cumque fuerit eorum subiectum.

PRIMA CONCLUSIO. Idem corpus quantumuis ponatur in duplici loco, non potest naturaliter habere accidentia contraria in gradibus intensis, non secus ac si esset præcisè in vnicò loco. Probatur, quia incapacitas ad ea accidentia provenit ex contrarietate eorum, aut ex defectu virtutis ex parte subiecti; hæc autem contrarietas non tollitur per duas præsentias, ergo ratione illarum non habet virtutem vt possit recipere accidentia contraria. Præterea, duæ vicationes non augent vires subiecti, quia Petrum v. g. esse in duobus locis, non facit illud esse duplex subiectum, sed idem cum duplici formâ vicationis, ergo non facit, vt ille habeat maiorem virtutem quam antea aut accidentia minorem contrarietatem inter se; sicut licet ponerentur diuinitus in Petro duæ formæ contrariæ, calor v. g. & frigus in summo, non ideo augerentur eius vires in ordine ad accidentia opposita. Rationem à priori hanc ego reddo, quia vbiatio non est virtus, nec ratio formalis ad recipiendam albedinem vel frigus v. g. ergo eò quod vbiatio multiplicetur, nõ additur virtus ad plura accidentia caloris, &c. Sicut quia color non est virtus calefaciendi, licet Deus infinitos colores homini adderet, non ideo esset magis calefactiuus. Vnde infero, quantumuis applicaretur ei subiecto in vnâ parte summus calor, in aliâ summum frigus, non ideo in vnâ summè calefaciendum, in aliâ summè infrigidandum; sed illa duo agentia attemperanda, non secus ac si passum solum in vno loco existeret, & ibi illa duo applicarentur, vnde produceretur in eo subiecto vtrobiq; calor & frigus vt quatuor.

135 Hæc Conclusio à fortiori intelligenda est de actibus odij & amoris, assensus & dissensus circa idem obiectum, qui magis repugnant inter se quam calor & frigus, vt infra ostendetur. Vtremus hæc Conclusio intelligenda est de duplici motu locali, quem simul non potest habere corpus illud existens in duplici loco: licet enim, eò

quod moueretur in duplici loco, nõ haberet plura vbi, quam si quiesceret, quia tamen ipsum non conseruat illa duo vbi, sed alterum illorum, aliud verò conseruatur à solo Deo supernaturaliter, non potest vtrumque pro suo libitu deperdere, & commutare, sed præcisè illud quod naturaliter ab ipso conseruatur; ideoque etsi duo agentia extrinseca violenter illud corpus vellent in vtroque loco mouere, non magis possent, quam si simul me hic vellent duo homines mouere motibus contrariis, vnus ad Orientem, alter ad Occidentem, quod naturaliter est impossibile.

SECUNDA CONCLUSIO. De potentia absolutâ 136 potest Petrus in duobus locis habere omnia accidentia opposita, quæ simul potest habere si præcisè esset in vno. Hæc est certissima, quia esse in duplici loco, sicut non auget, iuxta suprà dicta, virtutem subiecti, ita nec minuit; & sicut subiectum potest in duobus locis poni, ita & forma.

TERTIA CONCLUSIO. Non potest de potentia absolutâ Petrus hic odio habere aliquod obiectum, & illud Romæ amare, hic assentiri, & dissentiri Romæ: & suppono, hos assensus nec de potentia absolutâ posse simul coniungi cum Petro in vnicò loco. Hæc est contra nonnullos, censentes, diuersitatem locorum æquivalere diuersitati temporis, ac proinde sicut diuersis temporibus potest quis amare & odio habere idem obiectum, assentiri & dissentiri illi, ita etiam posse in diuersis locis in vno peccare, in alio dolere de peccato, &c. quia non sunt contradictoria, hic amare & Romæ non amare, ergo neque hic amare & Romæ odio habere.

Vt radicatus hæc opinio reiiciatur, & nostra 137 Conclusio confirmetur, aduertendum est (vt suprà dixi) per duas vicationes non reddi subiectum duplex vel maioris virtutis, sed tantum reddi informatum duplici præsentia inter se distanti: sicut, si in hoc eodem loco haberet duas præsentias distinctas, indistantes tamen, non esset duplex subiectum, nec haberet duplicem virtutem magis, quam si vnicam haberet præsentiam. Ex quo infero manifestè, illum hominem non posse simul amare & odio habere idem obiectum, magis quam si vnicam haberet præsentiam, aut in vnicò loco duas vel tres; quia distantia aut multiplicatio præsentiarum non facit eos actus odij & amoris opponi minùs inter se, nec facit subiectum esse duplex, aut habere maiores vires. Et hinc patet solutio manifesta ad rationem in oppositum. Ad exemplum de diuersis durationibus facile responderetur, disparitatem in eo consistere, quod cum illæ diuersæ durationes non sint simul, sed vna post aliam, æquivalent duobus subiectis: vnde Petrus v. g. heri & hodie potest ferre pondus, quod simul non nisi duo homines ferre possunt. Et ratio à priori est, quia quando fertur vnus pondus vnâ existente duratione, propriè non fertur aliud, sed feretur, vel latum est, quæ est denominatio purè extrinseca in ordine ad tempus præsens. Illæ tamen duæ diuersæ vicationes cum sint simul, & aliunde nihil addant virtutem subiecto (nam incapacitas huius ad formas contrarias, vel defectus virtutis ad ferenda v. g. maiora pondera, est in ordine ad tempus idem, seu in ordine ad simul habendum eas formas oppositas) & hæc simultaneitas non tollatur per diuersas vicationes, inde fit, vt per 138 illas

illas non addantur nouæ vires subiecto, sicut etiam in contrariâ opinione non adduntur, quantumvis in hoc eodem spatio imaginario Petrus habeat plures vbicationes distinctas. Ad ultimâ probationem, desumptam ex eo, quod non sint contradictoria, *Petrus hic amare, & Romæ non*, facile respondetur, Petrum hic amare non verò Romæ, nihil esse aliud, quàm hic existere simul cum illo amore, Romæ autem non existere eius amorem, ad quod non requiritur maior virtus in Petro, sed præcisè vt Deus nolit ponere amorem in duobus locis, sicut ponit Petrum, quod de facto cernitur in animâ rationali existente in pede & in capite, cum tamen amor & cognitio in solo capite resideat. At odium & amor opponuntur per suas positivas entitates in ordine ad idem subiectum pro eodem tempore, ideoque non possunt esse simul cum illo etiam in diuersis locis; & maius est, Romæ odio habere quàm non amare: nam in odio h.beri includitur non amare & aliquid amplius, scilicet odium, quod repugnat amori hic existenti. Vbi aduerte, contra aliquos, etiam si anima eadem Romæ non habeat cognitionem quam habet hic Pragæ, non propterea illam Romæ ignorare quod hic scit: cum enim illa sit eadem formalissimè anima quæ est etiam hic, inde euidenter fit, vt si hæc scit quæ hic sunt, etiam anima Romana eadem sciat, licet ibi non habeat cognitionem, sed hic. Quare si Romæ interrogaretur, quid sciat de illo obiecto, illa responderet, Hoc obiectum à me cognoscitur Pragæ; & ego illi ibi merito assentior. Vnde tandem sequitur, eos non posse eidem ibi dissentire, sicut nec ibi amare, & hic illud idem odio habere. Quæ etiam in ordine ad Deum locum eodem modo habent: non enim potest anima ea Romæ existens esse Deo grata, & ab illo amari, eadem autem simul & semel Pragæ odio haberi; haberet namque simul Deus idem omnino obiectum odio & amori, nam vbicationes animæ non terminant vilo modo odium vel amorem Dei. Sicut ob eandem rationem non potest Deus de facto amare animam iusti quæ est in capite, vbi habet sibi vnitam gratiam, & eandem animam, non habentem in pede aut manu eam gratiam, odio habere vel non amare: cum vna sit formalissimè idem cum alterâ.

SECTIO X.

Quæ comitentur necessariò corpus, vbi cumque ponatur.

140 **PRIMA CONCLUSIO.** De potentia absolutâ non est necesse, vt vtrouique habeat omnia, aut aliqua accidentia, quæ habet in vno loco; potest enim carere omnibus Romæ, quæ habet Pragæ. Probatur, quia si ob aliquam causam id repugnet, maximè, quia sequeretur idem corpus habere & non habere ea accidentia; sed hoc non sequitur, ergo. Probo Minorem, quia vt dicatur *non habere illa*, requiritur vt nullibi ea habeat; sicut, vt dicatur absolutè anima non habere intellectionem, non sufficit illam non habere in pede, sed ulterius requiritur vt nullibi illam habeat, ergo non sequuntur illa duo contradictoria. Confirmatur, esse ea accidentia Romæ, & non esse Pragæ, non repugnat, nec contradictoriè, imò nec naturali-

ter, ergo neque habere illa Romæ & non Pragæ, sicut non repugnat Christi habere extensionem in cælo & non in Eucharistiâ, item animam habere intellectionem in cerebro & non in pede.

P. Vasquez contrarium opinans dicit, Materiali esse vnitam formæ, est aliquid independens à loco, ergo si alicubi est vnita, necessariò etiam de potentia absolutâ debet esse vbi que vnita. Nego consequentiam, quia illam vnionem absoluti à loco, sufficit vt vtrouique possit poni diuinitus; vt autem necessariò etiam diuinitus debeat poni, nihil efficit: quod patet in cognitione residente cum animâ in solo cerebro, non verò in pede, etiam si cognitio non sit alligata spatio imaginario. Item Verbum diuinum esse vnitum humanitati est aliquid absolutum à loco, & tamen non vbi cumque est Verbum, est humanitas illa vnita; ergo licet accidentia esse vnita animæ, sit aliquid absolutum à loco, non sequitur, vbi cumque est anima, ibi futura ea accidentia. Ratio à priori, quia (vt iam diximus) esse illam vnionem Romæ, non opponitur contradictoriè nec naturaliter cum hoc, quod est, non esse Pragæ, vt patet in ipsis vbicationibus; neque alligatio ad locum quidquam conducit ad hoc, quia non magis opponitur negatio vbicationis cum vbicatione, eò quod sit alligata loco, quàm si non esset, nec opponitur minus quàm negatio vnionis cum vnione; ergo sicut potest poni Romæ vna vbicatio cum Petro, & illa non poni Pragæ; ita etiam poterit qualibet alia forma vel substantialis vel accidentalis aut modalis poni Romæ cum Petro, & Petrus sine illâ Pragæ. Ratio à priori est, quia licet, animam esse vtrumque vnitam accidenti, sit independens à loco, eam tamen esse Romæ vnitam, non est independens, sed omnino dependens à loco; malè ergo ex independentiâ vnionis à loco vt absolutâ existat, infert P. Vasquez independentiam à loco, vt ea vnio sit Romæ vel Pragæ, quod nec aliud est, quàm si in sententiâ ipsius, aientis Angelum esse posse sine omni loco, diceret quis, *Angelus vt existat non pendet à loco, ergo neque vt existat hic, pendebit ab vbicatione hic*, quam consequentiam ipse merito negaret: & in omnium sententiâ, *homo, vt sit, non pendet ab hac vbicatione, ergo neque vt sit hic, pendet ab vbicatione hic*, est valde mala consequentia.

Sed respondet Vasquez exemplo à nobis petito paulò antè ex Verbo diuino humanitati vnito, ita suam doctrinam hic debere intelligi, vt quando subiectum & forma adequatè sunt inter se vnita in loco, tunc vbi cumque est vnum, ibi necessariò debere esse & alterum, non verò, quando solùm inadæquatè sunt in loco; sicut humanitas Christi, quæ solùm est inadæquatè vnita Verbo, quapropter non esse necessariò, vt sit vbi cumque est Verbum. In hac solutione supponit Vasquez id de quo disputamus: quod vt intelligas, aduerte, esse aliquid adequatè in loco cum altero, idem esse formalissimè, ac esse in omnibus locis in quo est illud alterum, & non in pluribus. vnde dicere, *quæ sunt adequatè in loco, debent esse in iisdem locis vnum atque alterum*, idem est ac dicere, quæ sunt in eisdem locis, debent esse in iisdem locis: quod quidem quia verissimum est, non audemus P. Vasquez negare. Sed de hoc disputamus, an quæ alicubi sunt vnita, necessariò vbi que debeant esse vnita, seu (quod idem est)

est) necessariò debeant esse adequatè in loco. Ego nego hoc, & affero evidentes instantias ex animà rationali & Verbo diuino. Quo ergo pacto illis respondes? vel quare dicis, albedinem adequatè debere correspondere subiecto in omni loco, eò quòd sit illi vnita? quandoquidem humanitas Christi Verbo, & actus spirituales animæ non respondeant ipsi animæ adequatè in loco, licet illæ sint vnitæ.

Respondebis: Petrum esse album, est independens à loco. Sed contrà, quia humanitatem esse vnitam verbo, & actus etiam esse vnitos animæ, non minùs est independens à loco, quàm Petrum esse album, quod consistit in albedine illi vnita.

Urgebis: Eò, quòd Petrum esse album non pendet ab eo quòd habeat vel non habeat filium, ridiculum est distinguere. Petrus est albus sine filio, non verò cum filio, ergo cum esse album sit independens à loco, etiam erit ridiculum dicere, Petrus est albus hìc, non verò Romæ. Fateor, Petrum esse album, vt sic, non pendere à loco, sicut nec Petrum existere; verum quando additur, Petrum esse album hìc, quis potest negare pendere ab isto loco? sicut quando dicitur, Petrus existit hìc pendet à loco, licet, vt existat simpliciter, non pendeat à loco? Imò tu ipse, velis nolis, id fateris: dicis enim, si Petrus sit albus Romæ, & ponatur simul alibi, debere etiam produci in albedine ipsius nouam vbicationem in eo secundo loco in quo ponitur Petrus. Inde arguo: Ergo Petrum esse album in secundo loco, non est independens à secundà vbicatione albedinis; ergo quantumuis, vt absolute dicatur albus, non pendeat ab hac vel illà vbicatione, vt tamen hìc sit albus, pendet ab vbicatione albedinis. Neque video, cur hæc aut vlla replica habeat minorem difficultatem in animà rationali, & humanitate Christi, iuxta paulò antè dicta, quàm in Petro vnito albedini. Exemplum de Petro albo cum filio aut sine illo, est omnino extra rem, quia Petrus nec per filium constituitur albus, nec in loco, & sunt prorsus omnino disparata. Quòd si velis illam propositionem copulatiuam facere, *Petrus est albus cum filio*, id est, Petrus & filius sunt albi, tunc produludibò eius veritas pendebit & ab eo quòd Petrus habeat filium, imò & quòd filius sit albus. Vel si alium sensum illi des, *Petrus albus est cum filio*, hæc pendet ab eo quòd filius sit cum parente. At in nostro casu, licet Petrum esse album non pendeat ab vbicatione, verum cum esse album Romæ, seu cum esse Romæ cum albedine, quod idem est; quis poterit negare, esse dependens ab eo quòd Romæ sit albedo? Sicut in exemplo de Verbo & animà rationali ad nauseam vsque, sed coactus repetij. Ratio à priori est, quia *Petrus albus* est concretum ex Petro & albedine: potest autem Petrus esse in duobus locis, & albedo in vno, & tunc Petrus non erit vtrobique albus; neque maius est totum hoc mysterium.

146 SECUNDA CONCLUSIO. Naturaliter loquendo, non potest vllum subiectum vel forma esse in duobus locis, nisi habeat vtrobique naturale suum complementum. Et ratio est, quia quilibet res petat, vt vbicumque sit, sit perfecta & completa. Vnde eo ipso, quòd materia ponatur in duobus locis, debet naturaliter cum ipsa poni

etiam forma substantiã: vel si hæc in duplici loco ponitur, debet poni & materia; item passionēs, & alia à quibus subiectum naturaliter pendet, quod videtur denotare Tridentinum sessione 13. cap. 3. vbi dicit, propter naturalem concomitantiam sub qualibet specie poni animam, corpus, sanguinem, & personalitatem. Sentit ergo Concilium, hæc naturaliter esse connexa in ordine ad omnem locum.

TERTIA CONCLUSIO. Cetera accidentia, aut res vnitæ, quæ non sunt de naturali & debitâ perfectione subiecti aut termini cui vniantur, non necessariò, si terminus in quibus locis ponitur, etiam illa in duobus locis ponuntur, v.g. cognitio, amor, habitus cum animâ. Hoc probatur à posteriori, quia anima licet existat in pede tota, non tamen ibi habet actus cognitionis & amoris, sed solum in capite: cuius ea potest reddi ratio, quia cum sine illis possit connaturaliter anima existere, non est, cur debeantur illi vbicumque sit. Quòd si non debentur, nouum miraculum erit, ponere illa in duplici loco, quia non est ratio petens vt ponantur, & est aliquid resistens, scilicet naturalis incapacitas seu repugnantia cuiuscumque rei ad existendum in duobus locis vtrouque. In hoc consensio ex parte P. Suarezio Tomo 3. in 3. Partem disputat. 48. dum ait, quando æquè primò idem corpus in duobus locis ponitur, non esse necessarium vt vtrouque eadem qualitates, non pertinentes ad perfectionem naturaliter debitam subiecto, ponantur, sed pendere à volitione Dei quòd ponatur vel non. Addit tamen, si prius extitit corpus in vno loco, & ponitur postea in altero, retento etiam priore, debere secum trahere omnes qualitates quas in primo habebat. Sed hoc vltimum non placet, quia extitisse & non extitisse cum illis qualitatibus antea, omnino videtur per accidens, ad hoc vt debeant poni in duobus locis: neque enim ipsæ qualitates cum subiecto, vel subiectum cum ipsis maiorem habet connexionem. Etiam displicet quod ait, pendere à voluntate Dei, vt vtrouque ponatur hæc qualitates, si loquatur de voluntate naturali: quia si semel dicatur, non esse necessarium poni, debet etiam dici, nec posse poni naturaliter; quia illæ duæ vbicationes repugnant per se naturaliter illis accidentibus, nisi sit aliquid quod aliunde eas petat, quod tu iam supponis non esse.

Sed obiicit quis contra Conclusionem: Angelus existens in totâ scholâ naturaliter v.g. non solum habet in vnâ parte illius suos actus intellectus & voluntatis, sed etiam in totâ scholâ; ergo res existens in duobus locis, debet in illis habere omnes qualitates, etiam eas sine quibus posset etiam aliàs naturaliter existere. Sed concessio Antecedente, nego consequentiam. Si intelligatur de re existente miraculose in duobus locis, concedo autem, si de re naturaliter existente in multis partibus loci constituentibus vnum locum totalem, vt patet in Angelo. Cuius ratio ea reddi potest, nam accidentia subiecti proportionantur cum naturâ ipsius subiecti. Vnde si subiectum naturaliter potest locum diuisibilem occupare, ita vt totum sit in qualibet parte illius loci, sicut Angelus in scholâ, ita etiam eius perfectiones & accidentia poterunt esse & debebunt cum ipso Angelo in totâ scholâ: quando autem positio subiecti

iecti in duobus locis non est illi connaturalis, sed potius contra illius naturam (in quo casu solum loquimur in presenti) tunc non, quia Deus velit facere contra naturam subiecti, dando illi duas vibrationes separatas, idem etiam debet facere contra naturam accidentis, dando illi & alias duas, praefertim quando sine illo accidenti connaturalissime existit subiectum.

150 Sed virgebis: Anima rationalis naturaliter est in pede & in capite, & tamen non habet in pede secum suos actus, ergo doctrina proximè data nulla est. Sed respondeo, ex ipso exemplo animae rationalis confirmari magis totam meam doctrinam, & eius consequentiam ostendi: licet enim anima rationalis occupet naturaliter spatium diuisibile, sicut Angelus, & ex hac parte posset etiam in pede habere suos actus, & quando est separata, illos habere in toto spatio diuisibili quod occupat; quia tamen illi actus aliquo modo pendunt in fieri à dispositionibus existentibus in capite, idem solum in capite ponuntur, & non tenetur Deus naturaliter supplere illam dependentiam, ut eos ponat vbicumque est anima, quia non sunt è debito complemento animae: ergo similiter, quando ponitur subiectum miraculose in duobus locis, cum obstat repugnantia accidentium ad duo loca, non tenebitur Deus naturaliter istam repugnantiam supplere, ut ea ponat in duobus locis, quandoquidem non sunt de complemento debito subiecti. Angelus autem habet in tota scholâ suos actus, & quia ipse existit naturaliter, & quia illi actus non pendunt à loco, nec habent vllum impedimentum, ne in toto loco connaturali Angelo possint esse.

151 Hic nonnulli, ad explicandam difficultatem hanc, dicunt, quodlibet subiectum in omni loco totali debere habere omnes actus & qualitates, non tamen in omni parte illius loci; sicut vbicumque est domus Regia debet esse cenaculum, non est autem necesse ut in omnibus partibus domus sit cenaculum. Et hoc pacto explicant, quare anima non debet habere etiam in pede suos actus; nam totum corpus est per modum vnius arcis animae: unde sufficit, si habeat actus in vna parte eius corporis seu arcis. Idem dicunt de vnione ipsius animae existente in pede, & non in capite. Si autem poneretur, inquit hi, in aliquo loco distincto quasi in alterâ domo, ibi etiam deberet habere suos actus.

152 Quod si virgeas, Ergo Angelus existens in scholâ, non necessariò in omnibus partibus illius habebit suos actus; negant consequentiam, quia Angelus ita est in qualibet parte spatij, ut possit ibi manere, etiam si non maneat in alterâ. Hæc doctrina grauis & sine fundamento traditur: deinde impugnat, quia iuxta hanc explicationem, etiam anima rationalis in capite est ut in spatio adaequato, quia potest ibi manere licet pes abscindatur, sicut Angelus in parte scholâ; ergo debet in capite habere quicquid in pede, quod tamen à te & merito negatur; non ergo bona est hæc ratiocinatio de spatio adaequato; melius ergo iuxta à nobis dicta explicatur praesens difficultas.

153 Sed dices contra nos: Verbum diuinum naturaliter existit vbique, & aliunde vnio ad humanitatem non pendet à loco, ergo iuxta ea quae supra dixi, debet habere vbique humanitatem

vnitam. Respondeo negando consequentiam, quia humanitas non petit naturâ suâ vniri cum Verbo diuino, imò hoc illi naturaliter repugnat; supra autem solum diximus, ea accidentia aut quasi accidentia sequi subiectum, & conformari cum illo, quæ sunt illi connaturalia, quia hæc proportionantur cum illo; ergo humanitas Christi, quæ non petit connaturaliter Verbum, non necessariò proportionatur cum illo, & consequenter non est necessarium ut sit vbicumque est Verbum.

Adhuc obieci: Potest effectus poni in duplici loco, quin eius causa existat in vtroque, non enim apparet ratio, cur necessarium sit eam existere vtrouique; ergo poterunt etiam accidentia, quæ dependent à causa existente in vnicò loco, poni in duplici simul cum subiecto. Quod si semel concedatur posse poni, videtur dicendum, & debere propter dependentiam quam habent à subiecto, & propter vnionem cum illo; quo corrumpitur tota doctrina data. Respondeo, etiam si possit effectus existere in duplici loco diuinitus, quin in vtroque existat eius causa, non tamen id posse naturaliter fieri. Si enim subiectum habet naturalem connexionem cum formâ quâ completur, à fortiori eam habebit cum causâ & dispositionibus à quibus producit, & magis pender; ergo naturaliter non poterit esse nisi approximatum causâ, ergo bona est ratio, cur actus nostri in corpore non sint vbicumque est corpus, eò quod aliquo modo pendunt in fieri à dispositionibus quæ sunt alibi.

Rogabis, vtrum corpus existens in duobus locis possit recipere, licet non motus contrarios, ut supra diximus, saltem duos impulsus. Negant nonnulli, quia illud corpus non habet vim ut resistat illi duplici impulsui, ergo non poterit illum recipere; quia si recipit, vel debet moueri ab vtroque, & id repugnat; vel resistere, & ad id non habet vires, ergo. Non acquiesco, quia licet reciperet vtrumque impulsu, & maneret immotum, adhuc ipsum non resisteret, sed Deus, qui ut auctor supernaturalis conseruat miraculose illud vbi: sicut licet papyrus v. g. non habeat vires ut resistat impulsui venti, si tamen ego illam manu teneo, adhuc non mouebitur à vento, me resistente, non ipsâ papyro, impulsui venti; non est ergo cur negetur, vtrouique imprimendum impulsu in illud corpus ab illis duobus agentibus contrariis.

Rogabis Secundò, an, si Romæ esset corpus Petri sine vnione ad animam, Pragæ verò vnium, esset dicendum mortuum Romæ. Quæstio est de nomine, & parui momenti. Dic quod placuerit; mihi magis arridet modus loquendi negans, eò quod mors absolute significat, non esse in rerum naturâ vnionem animæ ad corpus.

Rogabis Tertiò, an si quis existens Romæ occideretur, deberet etiam occidi Pragæ. Respondeo affirmatiuè, naturaliter loquendo, quia forma cadaueris, quæ in vno loco introduceretur in materiam, deberet etiam introduci in alio, quia materia non posset naturaliter manere cum duplici formâ, scilicet cadauericâ & rationali, neque cum dispositionibus ad illas (ut ostendi paulò antè de omni subiecto) ergo in vtroque loco eandem deberet habere, scilicet cadauericam, quæ introducta est, ut supponimus, Romæ.

SECTIO XI.

De Vacuo.

VACUUM dicitur spatium imaginarium carens corpore, & aptum illud naturaliter habere. Differt à spatio imaginariis extra cælum, sicut privatio à negatione: quia illa spatia non exigunt habere corpus, ideo habent negationem illorum; vacuum autem dicitur exigentiam corporum. Tale esset v. g. si in hac scholâ per miraculum nullum corporis remaneret, ideoque tunc esset privatio corporum.

157 Dubitatur, vtrum possit esse in rerum naturâ, id est intra concavum lunæ, eiusmodi vacuum naturaliter. Communis & vera sententia negat cum Aristotele. Videantur Conimbricenses hic cap. 9. quæst. 1. Probatur à posteriori, quia videmus, eo ipso quod fistulâ attrahatur aër, attrahi post illam aquam, quantumvis illa grauet; attrahi, inquam, ad replendum vacuum relictum ab aëre. Item si latera follium restricta sint, & nulla sit pars quâ ingrediatur aër, nullâ vi possunt separari, ne detur inter illa vacuum. Plures alia sunt experientia similes, quæ non patiuntur hac de re dubitare. Solum aduerto, hic communiter adduci ad id probandum experientiam vasis clausi, quod si aqua intus congeletur, disrumpitur ut repleatur vacuum: id infra Disputatione XVI. à num. 162. euidenter ostendam huius experientia non esse eam rationem. A priori solet hac veritas probari, eo quod res vitæ facilius conseruentur, quam res discontinuata. Sed hoc facile reiecitur, quia in primis res diuersæ speciei non vniuntur, sed solum sunt vicina, vti & contigua: quam autem vtilitatem habet aqua, eo quod sit contigua terræ aut igni? certe ab his alteratur potius quam conseruetur. vnde satius videbatur illi futurum, ab eis esse separatam, ne posset debellari, quam coniunctam, ut ab eis patiatur.

Secundò alij dicunt, id fieri, ne per vacuum intercludatur corporibus inferioribus influxus calororum. Sed neque hi solidius discunt: quia licet daretur aliquod vacuum, possent corpora cælestia per latera influere in sublunaria. Contrà deinde, quia non contingenter influunt cælestia in ea corpora, vnde per breue tempus rectè posset esse vacuum. Quid enim? abibitne statim in nihilum lapis, si per mediam horam non accipiat influentias lunæ aut solis?

Tertiò alij: Quia natura abhorret otiosum. Sed contrà, quia vacuum illud propriè nihil est, vnde illud non esset propriè otiosum. Contrà Secundo, quia sicut vltra cælum datur naturaliter hoc otium, quia non dantur vlla corpora, cur non poterit illud dari intra concavum lunæ?

159 Ratio ergo à priori sit, quia naturaliter repugnat duo corpora intra se penetrari; ut autem esset vacuum, deberent penetrari, ergo illud non poterit esse naturaliter. Maior est certa. Consequentia est euident. Minor probatur, quia Deus initio mundi condidit tantam materiam, cum quantitate quæ sufficeret ad totum hoc complendum spatium infra cælum: nam si aliquid maneret vacuum, ut quid Deus produxisset tam magnum concavum, cum vacuum ad nihil deferuisset? ergo eo ipso quod totum hoc spatium

plenum sit corpore, non poterit aliud vacuum manere, nisi corpus quod relinquit illud vacuum, penetraret simul cum alio; quod repugnat, nec enim erat antea aliud vacuum in quo posset illud corpus poni, si non penetraretur cum altero.

Obiicies: Vas plenum cinere vel farinâ potest in se recipere aliquam aquam, ergo quia habebat in se vacuitatem. Nego consequentiam, sed quia habebat poros; non quidem vacuos, sed plenos aëre, qui tunc egreditur foras, ut faciat locum aquæ; ipse autem ponitur in loco in quo antea erat aqua, de quo fusiùs infra, dum de Rarefactione egerimus.

Obiicies Secundo: Corpus Christi Domini, beatæ Virginis, & aliorum qui modò sunt in cælo, reliquit vacuum in hoc vniuerso, ergo. Respondeo, Deum produxisse loco eorum corporum de nouo alia corpora, ut totum hoc vniuersum perfectum esset, quia vacuum illud inutile prius esset.

Secundò potest dubitari, à quo moueantur corpora grauiâ, quando contra naturam suam eleuantur ad replendum vacuum, vel à quo depressantur leuia. In nostrâ sententiâ prædicto est ratio, quæ ab aliis valde difficulter redditur. Mouentur ergo à corpore auferente illud aliud, in cuius locum ipsa succedunt. Verbi gratia, attraho ego per fistulam aërem, aër motus à me, pellit à loco aliud corpus secum impossibile, hoc autem mediâtè vel immediâtè impellit aquam ut ingrediatur in locum relictum ab aëre, & ita det locum corpori moto ab aëre: sicut quando mouetur lapis, ipse mouet aërem, & facit ut ponatur in loco in quo antea erat ipse lapis, alioquin nouum posset moueri, quia non haberet locum in quo poneretur.

Tertiò dubitatur, an sit possibile vacuum de potentia absolutâ. Respondeo affirmatiuè: sicut enim modò est extra cælum, & hic erat ante productionem mundi, potest etiam & modò esse.

Quartò dubitatur, an in eo vacuo possit esse motus successiuus. Respondeo affirmatiuè, quia corpora circumstantia non adiuvant, sed potius retardant motum, solumque requiritur aliquod corpus cui graue innitatur: at hoc rectè potest suppleri de potentia absolutâ, præterquam quod in Angelis nec naturaliter requiritur. Vtrum autem per illud vacuum posset vel deberet esse motus in instanti, dicitur infra.

Tandem potest dubitari, vtrum lapis descenderet per illud vacuum in centrum. Et ratio dubitandi est, quia tunc per illum descensum rediretur incapax recipiendi calororum influentias, ergo non descenderet in centrum. Respondeo tamen, descensurum, Primò, quia corpora inferiora non adiuvant sed retardant eius descensum, ergo tunc facilius moueretur quam modò. Neque impedit incapax recipiendi influentias, tum quia eas posset recipere per corpora collateralia, tum quia lapis nullas fortè accipit à cælo, ut supra dixi. Sed quid, si non esset infra lapidem terra? Adhuc dico, ferendum illum lapidem propriâ grauitate in punctum aequaliter distans à cælo vndeque & quod nunc constituit centrum. Et ratio est, quia lapis ob suam grauitatem exigit poni infra alia corpora & elementa leuiora; sicut lapis, qui modò est in centro, quiescit ibi.

ibi, ob eandem rationem. Alij casus excogitari possunt his similes, de quibus, sicut de precedentibus, fortè nihil dicitur certum: quia cum

de illis non habeamus experientiam, nec ex his, quæ videmus, quidquam possit inferri, non nisi diuinando discurretur.

DISPUTATIO DECIMAQVINTA.

De Duratione.

DURATIONE est forma illa, per quam res existit in tempore; sicut vbicatio est forma, per quam res existit in loco.

Dubitari potest, vtrum duratio dicatur quæcumque existentia in tempore, etiam si sit per vnicum instans; an verò requiratur persistens in esse. Quæstio est de solo nomine: probabilis reputo cum Hurtado Disputatione 17. Metaphysicæ §. 7. requiri persistens in esse; nam durare idem est ac perseverare, ex communi acceptione. Vnde duratio distinguitur à primâ existentia, sicut conservatio à primâ productione, solum per denominationem extrinsecam à præcedenti vel carentia alterius durationis in instanti antecedenti. Licet autem hæc ita sint, in rigore tamen Philosophico etiam ipsa primâ existentia dicitur duratio, & comprehenditur in hac Disputatione de Duratione. Imò nos (vt infra constabit) omnem durationem ponimus successivam & instantaneam: vnde licet ex parte ipsius subiecti detur propria denominatio durantis in hoc sensu Grammaticali, scilicet perseverantis in suo esse, ex parte tamen durationis nulla est perseverantia, sed vna alteri succedit, vnde nulla in eo sensu durat. An autem duratio sit ratio mensuræ, vel respiciat tempus imaginarium, & quomodo maior & minor sit, inferius constabit, explicatâ prius eius distinctione à re durante.

SECTIO I.

An duratio distinguatur à re durante.

INQUIRIMVS, an Petrus v. g. existere hodie & cras, sit aliquid intrinsecè superadditum ipsius substantiæ, sicut de vbicatione diximus Disputatione præcedenti; an verò sit denominatio quædam extrinseca ab ipso tempore vel reali vel imaginario, sicut de similitudine dictum est Disputatione 11. Logicæ, à num. 41.

Thomistæ nonnulli apud P. Suarez Disputatione 50. Metaphysicæ, sect. 2. num. 2. opinati sunt, durationem consistere in solâ mensurâ rei durantis cum tempore.

Hæc sententia Primò falsa est, Secundò intelligibilis, quia vel ad durationem requirit actualem commensurationem cum tempore, & hoc est omnino falsum. Licet enim nullum agens esset intellectuum quod mensuraret, vel si ea agentia omnia dormirent, & nihil de mensuratione cogitarent, proculdubio adhuc res magis & minus duraret in seipsâ, ergo duratio non pendet ab actuali commensuratione, & multò minus in eâ consistit. Sed nec requiritur mensurabilitas etiam in actu primo, propter eandem rationem: quia si nullus esset possibilis intellectus ea-

pax mensurandi, adhuc posset intelligi duratio. Quòd si nomine mensuræ coexistentiam cum aliâ re intelligant, etiam falluntur, quia Deus solus verè duravit ab æterno, nec mea duratio per se pender ab existentia alterius, nisi quatenus est creatura (quæ vt sic pender à Deo) quod non ex conceptu durationis, sed aliunde provenit. Adde, si hoc volebant dicere, Thomistæ, quid erat necellum recurrere ad eos terminos de mensuris? sed clarè per coexistentiam dictum id oportebat explicare.

Secundò principaliter reijciuntur; quia illa mensura vel mensurabilitas, est aliquid ab existentia rei durantis separabile; ergo per hunc modum dicendi non respondent quæstioni præfenti.

SUBSECTIO PRIMA.

Duratio distinguitur à re durante, & primum pro hac re argumentum.

DIVVS Bonaventura in 2. dist. 2. in 1. Partem art. 2. quæst. 3. distinguit durationem à re durante, sicut vbicationem à re vbicatâ, docetq; eam esse formam naturâ suâ constituentem rem in hoc vel illo tempore, sicut vbicatio constituit in hoc vel illo loco. Hanc sententiâ reputant probabilem Scotus in 2. dist. 2. quæst. 1. Richardus eadem dist. art. 1. quæst. 3. Vazquez 1. Parte, quæst. 3. art. 40. dub. 1. ad 3. P. Salas Tomo 1. in 1. 2. tract. 7. disput. 2. sect. 12. quam & ego reputo probabiliorem cum recentioribus gravissimis, proboque Primò eodem argumento, quo supra ostendi distingui vbicationem, actionem, vnionem, &c. Quia hoc, quod est Petrus hodie durare, est aliquid reale, vt nemo negat; sed hoc est separabile ab existentia Petri, ergo est aliquid distinctum ab eâ. Consequentia est evidens. Minor probatur, quia Petrus existeret heri cum totâ suâ substantiâ & existentia, & potuit mori, quo casu non durasset hodie; ergo durare hodie realiter est separabile à substantiâ Petri, alioquin non posset esse substantia Petri, nisi duraret hodie; sicut non potest esse substantia Petri, quin sit animal rationale, quia hoc non distinguitur ab illâ. Aliquas solutiones huius argumenti, quæ sunt communes negantibus modos omnes, vide fuscè refutatas Disputatione 19. à num. 18. & Disput. 21 v. à num. 8. & 34.

Retorquent quidam hoc argumentum Primò contra eius auctores: quia, si tenerent consequentiam de connotatis, non videretur argumentum tam robustum, possent enim distinguere Antecedens hoc modo, Petrus & instans possunt absolute existere, quin coexistent, quantum ad entitatem, negatur Antecedens; quin coexistent quantum ad denominationem, transeat; ergo

coëxistentia est entitas superaddita, negatur consequentia. Sed in primis malè hi Doctores hoc argumentum putant solum esse eorum qui connotata admittunt, unde hæc non est instantia contra omnes. Secundò neque contra Connotantes, quia si illis conceditur, posse Petrum & instans existere sine denominatione coëxistentiæ, ipsi rectè inferunt, Ergo quando est talis denominatio, debet dari noua entitas: at nulla alia est nisi duratio intrinseca, vt & nos ostendemus infra, ergo.

8 Aduerte, istos Connotantes in hoc solo puncto ab his Doctoribus & aliis differre, quod admittunt denominationem nouam intrinsecam sine entitate intrinsecâ nouâ; at denominationem nouam sine nouâ entitate vel intrinsecâ vel extrinsecâ non admittunt in creatis; ergo, si nulla est alia noua entitas, à quâ ea denominatio durantis proueniat, non loquuntur minùs consequenter, dum durationem intrinsecam ponunt. Sed sæpè alibi eos ab hac obiectione defendi.

Addunt iidem, hoc argumentum etiam esse contra omnes; sic enim argumentantur: Duæ superficies se tãgunt per duas vbicationes contiguas sine vllò modo ab vtroque distincto, & tamen possunt illæ duæ vbicationes absolūtè existere quin se tãgant & coëxistant, quia vna potest existere successiuè post aliam in eodem loco, tunc autem non se tangerent, adduntque: non recurrendum ad durationem simultaneam, quia hæc non est ratio contiguitatis, sunt enim corpora contigua se ipsis. Vellent hi Auctores ne recurremus ad durationem simultaneam, quia per illam argumentum illorum prorsus nullum esse clarè ostenditur. Non tamen video, cur dixerint hoc non debere fieri: si enim se tãgere, est simul eodem tempore esse in eodem loco, quis vniquam negare poterit, in eo mutuo contactu includi mutuam condurationem, siue ea distincta sit, siue non? Quod si dicis, corpora esse contigua se ipsis, licet requirantur vbicationes, cur non erunt, etsi requirantur has simultaneas durationes? Vnde non benè docent, coëxistentiam duorum in tempore non includere durationem illorum: siue enim duratio distinguatur siue non, siue consistat in denominatione extrinsecâ à tempore siue non, peto, quid est coëxistere, nisi simul durare? durare autem simul nonne includit durare? Quid potest esse clariùs? Videamus iam quid nostro argumento absolūtè possit responderi ab aduersariis.

10 Respondebunt ergo Primò, durationem addere supra substantiam Petri non quidem formam aliquam realem, sed solum nouam connotationem ad tempus extrinsecum, & quia heri non dabatur ea connotatio ad tempus hodiernum, etiam si daretur tota substantia Petri, adhuc Petrum non durasse hodie. Sed contrà Primò, quia si sermo sit de tempore reali, falsum omnino est, durationem connotare tempus reale, quia ipsum tempus reale durat, & non per connotationes ad aliud tempus: item Angelus existens ante omne tempus reale, verè duraret magis ac minùs, non secùs ac si esset productum tempus reale, & eodem modo, etiam si esset impossibile omne tempus, aut quælibet alia creatura; ergo duratio non consistit in eâ connotatione ad tempus reale. Si verò sermo sit de tempore imaginario, contrà

Primò, quia hoc est purum nihil; ergo ex connotatione ad illud non potest desumi noua realis denominatio. Patet consequentia, quia denominatio realis est entitas realis, ergo non potest noua esse denominatio realis, sine nouâ entitate reali: sed nouum tempus imaginarium non est noua entitas realis, ergo nec sufficiens ad dandam nouam denominationem realem. Contrà Secundò, do tibi, illud tempus esse aliquid reale, & ex coëxistentiâ nouâ ad illud tempus posse desumi nouam denominationem realem, adhuc sic argumentor: Hoc quod est Petrum coëxistere huic tempori imaginariæ, seu connotare illud, est aliquid separabile ab ipso Petro & ab ipso tempore imaginario, quia potuit esse vtrumque in rerum naturâ, quin inuicem coëxisterent, sicut de facto existerunt in rerum naturâ Adamus & dies hesternus, & tamen inuicem sibi non coëxistère; ergo hoc, quod est coëxistere, aliquid est ab vtroque distinctum.

Dices: Non potuerunt esse simul, quin coëxisterent. Sed contrà, quia hoc quod est esse simul, aliquid est distinctum ab vtroque, Deus enim videt in rerum naturâ existentes plures actus futuros in eternitate, & videt etiam existens hoc tempus, nec tamen videt illos coëxistentes huic tempori, seu existentes simul, ergo hæc simultaneitas distincta est ab existentiâ vtriusque, hæc autem est duratio, ergo. Confirmatur exemplo vbicationis, licet enim Petrus & hoc spatium imaginarium non possint existere indistantes inter se, quin Petrus existat hic, quia tamen Petrus & spatium absolūtè possunt existere, quin inter se sint indistantes, idè hoc quod est Petrum esse in hoc spatio, est aliquid distinctum à Petro & à spatio, ergo similiter hoc quod est Petrum coëxistere huic tempori, aliquid est distinctum à Petro & tempore; quia vtrumque potest à Deo videri existens, etsi non videatur vnum alteri coëxistens.

His solutionibus dissidentes illi quos impugnamus, præmittunt pro responsione, præteritum vel futurum non esse absolūtè ens, & absolūtè non existere, sed solum secundum quid, quod autem absolūtè existit, esse absolūtè de præsentia; unde inferunt Primò, non posse absolūtè Petrum & instans existere, nisi absolūtè sint simul: & vterius, ab absolūtâ vtriusque existentia non posse separari coëxistentiam; ex quo inferunt, falsò à nobis dici, posse existere Petrum & instans B. sine coëxistentiâ, & malè nos inferre, ergo illa coëxistentia est modus superadditus existentia absolūtæ vtriusque. Adduntque, Petrum qui durauit heri, non durare hodie, non prouenire ex defectu durationis, sed ex eo quod Petri substantia corrupta est. Hæc est tota eorum solutio. Eam autem clarè & facillè sic impugno, aduertendo ab istis accipi verbum *existere*, quod significat de præsentia & vnicum tantum instans, unde necessum est, vt si instanti & Petro conueniat existere actu, debeant actu coëxistere, sed in hoc ipso iam includitur duratio, quia iam ponitur Petrus existens in hoc instanti; & claritatis gratiâ (quod & cum hanc opinionem docui, obseruauimus) ponamus exemplum in tempore præterito vel in futuro, quod habet latitudinem, & ibi solutionis fallacia manifestè apparebit. Argumentor ergo sic: Antichristus absolūtè & simpliciter

pliciter erit in rerum naturâ, & crastina dies absolute & simpliciter erit, & tamen non erunt simul; ergo hoc quod est *erunt simul*, aliquid amplius dicit quam hoc, *absolute ambo erunt*. id est de præterito. Adamus verè, realiter & absolute fuit; item Abrahamus, siue tempus in quo Abrahamus existit, verè & realiter & absolute fuit, & tamen verè, realiter & absolute non fuerunt simul Adamus & Abrahamus, & cum tempore vero & imaginario Abrahami; ergo fuisse simul, aliquid est amplius quam absolute ambo fuisse, ergo ea simultaneitas est aliquid separabile ab existentia vtriusque. Vides hinc iam non posse recurri ad eos terminos *absolute & simpliciter & actu*, qui confundebantur accipiendo instans præsens, quod est vnicum, & tunc ponendo ambo durare, clarè sequebatur eos condurare seu coexistere inter se, condurabant enim eodem tertio. Sed hoc ipsum est ab eis & ab existentis separabile, & Deus voluit Adamum existere, & existere tempus hodiernum, & tamen non voluit ut existerent simul, quod tamen de me & de hoc instanti voluit; ergo hoc aliquid est superadditum meæ & instantis existentia, non dico existentia de præsentia, quia ibi iam est duratio, sed existentia secundum se. Hæc impugnatio & declaratio nostri argumenti tam ostendit euidenter intentum, ut non sit necessarium alia argumenta multiplicare.

Dices tamen: Deus, est videat futuram crastinam diem & Antichristum, non tamen videt eos coexistentes, quia non videt Antichristum extitum quando existit dies crastina. Benè verum id est; at Antichristum existere quando existit dies crastina, iam includit durationem crastinam, hanc enim includit illud *quando*, quia hoc est separabile à futuritione vtriusque, videt enim Deus vtrumque futurum, & non videt vnum futurum, quando alius est futurus; ergo aliquid amplius videret Deus, si videret vnum futurum, quando alius est futurus.

Respondent Secundò alij, assignando differentias inter vocationem & durationem, quia spatium imaginarium est fixum, ideoque non potest Petrus de nouo illi coexistere, nisi in ipso Petro mutatio aliqua fiat: at verò tempus imaginarium est naturâ suâ fluidum, ideoque sine mutatione in ipso Petro per solam mutationem & successionem temporis imaginarij confurgit in Petro noua denominatio *durantis hodie* vel *erit*; sicut in arbore iuxta aquas sita datur perpetua variatio coexistentia ad diuersas aquas sine mutatione arboris, per solam aquarum successionem. Sed contrà Primò, quia tempus imaginarium est omnino nihil, vnde per eius nouum aduentum non potest esse noua denominatio realis extrinseca, etiamsi per aduentum nouæ & realis aquæ, possit in arbore esse noua mutatio realis extrinseca. Contrà Secundò, licet Petrus iam existens in instanti imaginario, A. v. g. possit sine mutatione sui fieri præsens in instanti B. per solam successionem instantis, hoc tamen quod est Petrum fuisse productum in instanti imaginario A, est aliquid separabile à Petro & instanti A, quantumvis fluido, potuit enim produci in instanti B; ergo hoc, quod est Petrum coexistere in instanti A, aliquid est distinctum ab vtroque, quantumvis instans sit fluidum.

Tertiò impugnatur solutio principaliter, quia Petrus adhuc existens in hoc instanti est indifferens, ut existat vel non existat in crastino, siue ut connotet vel nō connotet crastinum; ergo connotare in stans crastinum, nō habet Petrus præcisè per suam substantiam, ergo per aliquid distinctum, quod non potest esse ipsum instans, quia hoc etiam existet deficiente Petro; ergo per durationem distinctam, ex cuius aduentu Petrus existit in crastino instanti, ex eius verò negatione non existit in eo instanti. Ad exemplum ex aquis desumptum iam respondi. Nunc illud retorquere contra aduersarios pro me, quia quantumvis aquæ fluidæ sint, adhuc arbor non potest illis esse præsens, nisi per præsentiam distinctam ab ipsâ arbore, quia coexistere illis, est aliquid separabile ab arbore & aquis quantumvis fluidis; ergo similiter ob eandem rationem Petrum coexistere spatio imaginario, quantumvis fluido, aliquid erit distinctum ab ipso Petro & instanti, quia ab vtroque est separabile; fuit enim separabile à Petro, poni in eo tempore, in quo illi succederent hæc instantia, & non potius alia, sicut ab arbore fuit separabile poni in hac ripa iuxta quam tales aquæ fluere, & non alibi ubi non fluere illæ, sed alia.

SUBSECTIO SECVNDA.

Alia argumenta pro nostrâ sententiâ.

REPLICÆ suprà factæ respondebis, illam indifferentiam tolli per voluntatem Dei volentis creare Petrum in hoc instanti potius quam in alio. Sed contrà, (& sit hoc secundum argumentum efficacissimum pro nostrâ sententiâ,) quia voluntas Dei creando Petrum in hoc instanti, habet pro obiecto aliquid distinctum ab ipsâ substantiâ Petri, quia hæc eadem esset, etsi produceretur heri: hoc autem distinctum non potest esse ipsum instans, tum quia instans imaginarium est nihil, nec creaturâ Deo, vnde non terminat voluntatem Dei; tum quia instans existet suo modo, etiamsi Petrus non existat in eo. Et ut argumentum habeat maiorem vim, do tibi, tempus imaginarium esse aliquid reale creabile, adhuc ibi est necessariò dicendum, voluntatem Dei de creando Petro in hoc instanti potius quam in alio, habere pro obiecto aliquid aliud ab ipso Petro & ab instanti, scilicet simultaneitatem vtriusque, quæ est separabilis ab vtroque, & consequenter distincta; ergo duratio, quæ in illâ simultaneitate consistit, est distincta à Petro & ab instanti, quantumvis hoc fluidum sit & reale.

Confirmo & explico hoc argumentum: quia enim Deum voluisse creare Adamum in Paradiso, duo involuit, & creationem Adami, & in Paradiso, primumque est separabile à secundo, ideo ponitur & ab his cum quibus ago, & ab omnibus benè sentientibus, vbiatio distincta, quæ sit obiectum voluntatis diuinæ, & quâ Adamus fuit in Paradiso. Ergo eodem modo sine vllò discrimine, dum voluit illum creare eo tempore potius quam hodierno, duo ab æterno voluit, & creare Adamum, & insuper in tali tempore: hoc autem est separabile à primo, quia potuit velle illum creare, & creare illud tempus, & non velle creare Adamum in illo, sed hodie, quando me creat; sic-

ut potuit illum velle creare in meâ patriâ, & non in Paradiso; ergo aliquid assignandum est distinctum ab existentia ipsius Adami & temporis, quod explicetur per vocem illam in *ali tempore*, & quod sit speciale obiectum illius voluntatis diuinæ, quodque non haberet illa voluntas, quæ illum hodie voluisset creare, & habet ea quæ me vult hodie conseruare.

22. Respondebis Primò, Petrum durare in hoc vel illo instanti, esse denominationem sumptam non ex mutatione aliquâ factâ in Petro, sed ex diuersis Dei voluntatibus, non quidem diuersis ex parte obiecti (hoc enim est impossibile, nisi in ipso Petro detur diuersitas) sed diuersis ex parte ipsius voluntatis, sicut differunt apprehensio & iudicium, actus copulatiuus & disiunctiuus, non ex obiecto, sed ex modo tendendi ad illud. Sed contrâ Primò, quia inintelligibilis est ea diuersitas actuum voluntatis Dei præcisè ex modo, & non ex obiecto in præsentî casu. Contrâ Secundò, quia pari ratione etiam posset negare distinctionem vocationis, vnionis, actionis, &c. & reducere id in diuersas voluntates Dei ex parte modi, quod esset euertere omnem bonam Philosophiam. Non est ergo id præcisè reducendum in actus diuersos Dei, sed in diuersas formas intrinsecas Petro, quas *durationes* dicimus.
23. Tertiò, quia quomodo Petrus potest concipi in se minus vel magis in hoc aut illo instanti durare solum ex eo quod Deus hanc vel illam voluntatem habeat, si per eam nihil ei addit nec adimit, nihil in eo immutat?

Tertiò probatur argumento, quo supra impugnauimus secundam responsionem aduersariorum. Nam Petrus durans hodie, est indifferens ut dureret vel non dureret cras; ergo durare hodie est quid distinctum à durare cras; nihil enim potest esse indifferens ad seipsum.

- Noua nobis hic iterum cum recentioribus concertatio: volunt enim hoc argumentum esse potius contra nos, quàm pro nobis, vel saltem hoc argumento probari, existentiam esse successiuam & distinctam ab essentia, quia existentia hesternæ est separabilis ab hodiernâ; nam etiam ex suppositione quod Petrus heri exiuit, potest non existeret hodie, quia potest corrumpi à Deo. Sed in primis facillè apparet, essentiam Petri heri & hodie non minùs esse eandem, quàm essentiam Petri hinc vel Romæ postea existentis. Quando autem dicitur, *existentia hesternæ non est hodiernæ*, est ibi æquiuocatio; existentia enim seu essentia eadem est; illud verò per quod constituitur in ratione *hesternæ* vel *hodiernæ*, non est idem, sunt enim distinctæ durationes, sicut existentia mea Romana vel Pragensis eadem est, sed formæ quibus constituitur Romæ & Pragæ, sunt diuersæ. nec video quale mysterium specialius viderint hi in duratione, quàm in vocatione, quoad punctum hoc.

- Quod autem dicunt, existentiam hesternam separari ab hodiernâ, quia postquam heri exiuit, possum non existeret hodie, hoc, inquam, idem est ac si dicerent, existentiam meam Romanam separari à Pragensi, & inde velint inferre non solum vocationum diuersitatem, sed etiam & existentiarum. Nonne vident eandem vtrobiue rationem? Respondeo ergo, existentiam hesternam non separari ab hodiernâ, sicut homo albus nō separatur à seipso postea nigro, sed ipse transi-

ex albo in nigrum, vel manet semper albus; ita dico in existentiam hodiernam mutari hesternam per mutationem durationum, quâ in ratione hesternæ vel hodiernæ constituebatur: quando autem hodie non existit, non separatur existentia, sed illa existentia hesternæ caruit duratione *hodiernâ*, à quâ eam denominationem debebat habere: sicut quando homo albus non transit in nigrum, non separatur ab entitate quæ denominanda & futura erat nigra, sed præcisè est denegata nigredo. quid hoc clarius?

Quod si adhuc propter eam separabilitatem *hesternæ* & *hodiernæ* velint nos hoc argumento vregere, qui tamen ponimus aliquod reale quod existerit, & aliquod aliud quod fuerit negati, quid erit in sententiâ ipsorum, qui nihil prolius ponunt de nouo?

Argumento autem respondent in formâ, durationem hodiernam deficere ex eo, quod non manet hodie existentia hesternæ: vnde si illa maneret, maneret etiam durans hodie. Sed contrâ, quia hoc non est ad rem: certum enim est, si hodie res sit, eam hodie durare, sicut si res est Romæ, certum est eam ibi esse vbiatam. vnde si malè responderet, si diceret, vocationem Romanam non esse distinctam ab existentia, quia si existat Romæ, habebit existentiam Romanam; ita malè dicunt, durationem hodiernam non distinguere à substantiâ, quia si hodie sit ea substantia, hodie durabit, ibi enim iam supponunt durationem ipsam. Manet ergo totum meum argumentum, scilicet ab existentia meâ extra causas potuisse separari hodiernam durationem, ut patet in eo qui nascetur, vel in eo qui mortuus, qui tamen absolute habituri sunt existentiam extra causas; ergo hoc quod est manere hodie, vel durare hodie, separabile est à meâ existentia extra causas, prout existeret extra causas abstrahit ab hoc vel illo tempore; ergo ea duratio aliquid est superadditum.

Respondebis vterius: Sicut tu ponis hominem durare, quia illi adueniunt nouæ durationes, ita ego dico illum durare, quia adueniunt illi noua instantia realia, nec necessarium esse distinctam durationem. Sed contrâ euidenter Primò, quia hæc durationes sunt aliquid reale, & possunt dare eas denominationes: at tempus est purum nihil, & consequenter ab eo formaliter nulla realis denominatio potest desumi. Contrâ Secundò & efficaciter, quia Deus videt Antichristum futurum, & instantia erastina futura, & non videt futura simul, ut & supra dicebam, nec videt hæc instantia aduentura Antichristo; ergo si vidisset ea illi aduentura, aliquid vidisset distinctum à futuritione vtriusque. Neque video, quid hoc clarius esse possit. In durationibus autem ipsis res aliter se habet, quia non potuit Deus videre futuras eas durationes & vniones earum (si sint res, ut ego dixi) nisi videat simul futuram Petrum tali tempore. quid ergo mirum, si illa simultaneitas vel aduentus durationum non sit ab vtroque distinctus?

Dices: Illa voluntas, quâ Deus vult conseruare Petrum, est prior ad volitionem durationis, quia existentia Petri est ante durationem, & ex vi illius voluntatis videtur Petrus conseruatus ante omnem durationem distinctam; ergo hæc non requiritur. Respondeo facillè, voluntatem diuinam

nam posse dupliciter considerari, vel ut vult dare existentiam Petro, & ex vi huius voluntatis Petrus existit, non tamen potius in hoc quam in illo tempore, sicut ex vi huius voluntatis non potius existit Praga quam Roma; & hoc modo praecedat praecise ea voluntas pro priori naturae ante durationem, sicut & ante vocationem. Ratio à priori, quia quae se tenent ex parte causae ad durationem, sola est substantia existentiae. Aliter potest ea voluntas sumi, prout est voluntas conferuendi, & quidem in hoc instanti & ut sic iam vult formaliter durationem, quia conferuatio dicit ordinem ad durationem praecedentem, & ad subsequenter. Imò addo, voluntatem conferuendi ut sic non dicere hoc instans, nam de Adamo habuit voluntatem conferuendi illum per decem annos v. g. & me etiam per decem, & non tamen per eodem decem; ergo velle conferuare per hos decem, aliquid est distinctum à voluntate conferuendi illum absolute, hoc autem est formalissimè duratio.

Vltimò eandem sententiam confirmo, quia magis minùve durasse, non potest intelligi sine pluribus vel paucioribus durationibus distinctis: si enim est eadem indiuisibilis existentia, cur, obsecro, magis haec quam illa durat? Respondebis, quia fluxerunt, ea permanente, plures partes temporis. Sed contra Primò, quia iam supponis eam tempore longiori permanisse, in quo inuoluis ipsammet durationem: cum enim ea res de se sit indifferens formaliter, ut plus minùve permaneat, aut det locum pluribus aut paucioribus partibus temporis, ut possint fluere, oportet ut haec indifferencia formaliter determinetur per durationes ipsas, quia per tempus non determinatur, nec per ipsam existentiam. Ratio à priori est, quia successio temporis imaginarij pergit, siue Petrus daret siue non; ergo per illam nec limitantur, nec dilatantur termini vitae Petri, nisi ipse in se aliquid habeat, quo respondeat secundo instanti, & non tertio; hoc autem non est ipsa existentia, quia haec est indifferens ad respondendum pluribus vel paucioribus, his vel illis; ergo debet esse per aliquid de se ad hoc determinatum, quales sunt duae illae durationes.

Contra Secundò, quia tempus imaginarij nihil est, sicut in simili dixi de spatio imaginario supra, ergo ab illo non potest desumi realis maior vel minor longitudo. Huic impugnationi respondent aliqui, illam maiorem longitudinem desumi non à tempore existente, sed possibili. Sicut, Pompeiopolis distat à Lucronio leucas quatuordecim; si Deus auferat illud spatium intermedium, eodem modo distabit. idem est in duratione. Sed facile impugnat haec solutio Primò, quia in exemplo posito dantur in vrbe Lucronienſi & Pompeiopolitana vocationes distinctae, quae essentialiter fundant illam distantiam talem, ut possint interponi aliae vocationes quatuordecim leucarum: quid ergo mirum, si detur ibi tunc eadem distantia? At in Angelo solo existente quid est, vnde nos vel Deus ipse potuerit metiri, quamdiu durauerit? Non ipsa substantia Angeli, quia haec fuit indifferens ad maiorem vel minorem durationem: non tempus extrinsecum elapsum, quia nullum fuit; non imaginarij, quia est purum nihil; non durationes superadditae, quia nullas admittunt; non tempus rea-

le, quod potuit effluxisse, quia ut sciatur quam longum tempus durante Angelo potuerit effluxisse, debet prius sciri quam diu ille durauerit, tunc enim dicitur, ergo potuerunt tot vel tot anni interponi. Vel peto ut dicant mihi, vnde nouerunt, potuisse tot & non plures nec pauciores annos reales fluxisse.

Dices, Quia tamdiu permansit. Ergo iam primò in seipsa permanentiam nouisti, & tunc illam potuisti mensurare cum annis possibilibus. Rationem à priori euidentissimam reddo, quia anni possibiles sunt diuersi, multi & pauci, ergo ex illis nihil certò potest cognosci, quid de facto determinate fuerit in Petro, nisi videatur longitudo durationis in seipsa; sicut ex magnitudine possibili non possum metiri quae sit de facto distantia duarum rerum aut earum magnitudo, nisi haec habeant in se aliquid intrinsecum quo determinentur, ut tantae sint, & non maiores. Haec cum aduersariis.

Alias solutiones quae à negantibus in vniuersum omnes modos adhiberi possent, vide impugnatas supra dum de actionis & vocationis distinctione actum est.

Iam cum amicis, qui nostram sententiam tuerentur, sed non bene eam probant, paucis agendum est: arguunt enim, Si duratio non esset distincta, non posset Petrus v. g. hodie amare & cras odio habere. Hoc argumentum vel non est distinctum à nostris, vel nihil valet: si enim hoc argumentum innititur eo principio, quod amor, si non dureret per durationem distinctam, eo ipso quod hodie durat, debet etiam durare cras, & consequenter cras impediet odium, bene concludit, sed reducit ad argumentum supra factum; si verò innitatur in eo, quod licet cras non sit exiturus amor, tamen eo ipso quod sit eadem duratio Petri, qui hodie amat & qui cras existit, non poterit etiam destructo amore postea odio habere. Hoc, inquam, modo nullam habet vim, quia si iam non existit amor, quid interest esse idem subiectum & eandem durationem, ut ab amore, qui iam nihil est, excludatur odium? Non ergo hoc modo vim habet argumentum.

Alia argumenta, quae possunt fieri pro hac distinctione durationis, reducuntur ad praecedentia: ex ratione enim non potest aliunde solidè probari. Secundò tamen probatur auctoritate Patrum, qui persapè docent, in eo differre durationem creaturae ab aeternitate Dei, quod haec est tota simul, duratio autem creaturae habet esse praesens, praeteritum, & futurum: quod nequaquam potest intelligi, nisi concedatur in creaturâ duratio distincta & successiua, alioquin idem erit in illâ praesens, praeteritum, & futurum, sicut & in Deo. Videantur Boëtius lib. 5. de Consolatione, prosa vltimâ; Anselmus in Monologio cap. 18. 21. & 24. Augustinus lib. 11. Confessionum, cap. 14. & Tractatu 99. in Ioannem; Gregorius lib. 4. Moralium cap. 27. Petrus Damianus Epistolâ 4. de Omnipotentia Dei, cap. 6. Bernardus Sermone 8. in Cantica; & Ilidorus lib. 1. Sententiarum, & de Summo bono cap. 6.

Respondent nonnulli, ab his Patribus solum affirmari, Deum habere omnia bona semper & indefectibiliter, neque in eo esse aliquid amissibile, secus in creaturis: hinc autem non inferri, durationem esse distinctam à creaturâ, quia et-

iam si non distinguatur, creaturae sunt defectibiles, nec bona quae habent, continenter in illis durant. Sed contra, quia si creaturae per suam substantiam, & non per durationem distinctam durarent, non possent, semel productae, à Deo annihilari, iuxta dicta supra, nec possent ea bona esse successiva; ergo non possunt explicari Patres, si negetur distinctio durationis.

- 38 Alij verò respondent, etiam si SS. Patres à contrarià sententià, adhuc non esse timendum ab eis discedere, quia materia hæc est Scholastica, & opposita sententià defenditur à valde multis Scholasticis. Hæc solutio non potest tam facile reici, ideoque in tantum auctoritati Patrum, qui non ita clarè locuti sunt, in hac difficultate fido, in quantum ratione efficaci supra adducta suadetur.

SUBSECTIO TERTIA.

Aliqua argumenta contra nos soluta.

- 39 CONTRARIA sententià, scilicet durationem non distinguì à substantià rei durantis, communis est inter Scholasticos. Eam defendunt P. Suarez, Disputatione 5. Metaphysicæ, sect. 1. num. 5. P. Valquez 1. Tom. in 1. Partem, Disputatione 11. cap. 3. Molina 1. Parte, quæstione 3. disput. 2. art. 4. Gregorius de Valentia 1. Tomo, disput. & quæst. 10. puncto 3. Hurtadus Disputatione 17. Metaphysicæ, sect. 2. apud quos videri possunt antiquiores illius Patroni. Moueri possunt rationibus vniuersalibus, ob quas negantur omnes modi distincti. Verum his abundè satisfeci Disputatione 1x. à num. 35. & alibi, agens de actione & vicatione. Iam verò specialiter potest obici Primò, non sunt multiplicandæ entitates sine necessitate: sed nulla est necessitas multiplicandi durationem, ergo. Probat
- 40 Minor exemplo Dei durantis in diuersis temporibus sine duratione distincta. Sed nego Minorem, ostendi enim Subsectionibus præcedentibus necessitatem distinguendi durationem. Exemplum à Deo petum non est ad rem, sicut si quis vellet inferre, non distinguì à nobis vicationem, aut actus intelligendi & amandi, quia non distinguuntur in Deo. Disparitas est, quia à creaturâ potest separari hoc quod est durare hodie vel cras, non autem à Deo; unde non mirum, si ab illâ distinguatur duratio hodierna, non verò à Deo.

- 41 Sed vrgebis: Etiam à Deo separatur hoc quod est durare hodie, nam heri existerat totus Deus, & non durabat hodie; ergo. Respondeo, Deum, etiam si heri non duraret hodie, nihilominus heri essentialiter fuisse determinatum vt duraret hodie, ideoque non potest Deus non durare hodie, quo differt à creaturâ, quæ ita est indifferens hodie ad durandum cras, vt etiam adueniente crastinâ die, possit creatura non durare; quod non potest intelligi, nisi durare cras, illi proueniret ab aliquo distincto, quod in Deo non requiritur.

Et vt perfectius solutionem teneas, aduerte quando dicimus, *Deum hodie non durare cras*, nihil aliud à nobis intelligi, quàm hodie non existere ipsum cras; etiam si hodie existat in Deo tota ratio quæ cras existet, sicut possumus etiam dicere, *Deus hic non est vbique*, id est, hic non est

omnis locus, licet hic sit in Deo tota præsentia & immensitas quæ est vbique: & sicut ex eo, quod Deus hic non sit vbique, non potest inferri, hoc quod est esse vbique, esse quid separabile ab ipso; ita nec potest inferri, ex eo quod Deus hodie non duret cras, esse ab ipso separabile hoc quod est durare cras; sed præcisè inferitur, *hodie & cras non coexistere sibi*. Ideoque rectè Hurtadus Disputatione 17. Metaphysicæ §. 32. cum P. Suarez docet, non posse dici Deum plus durasse hodie quàm heri, sed solum plus temporis coexistisse Deo, vt sic enim dignus de illo sentitur: ex hoc autem quis non videat, non posse argui ad creaturas, quæ nec hodie durant cras, neque ex suâ essentiâ petunt durare cras? unde hoc debent habere per aliquid à se distinctum, sicut & esse in loco ob eandem rationem distinguuntur à creaturâ, non autem à Deo.

Secundò arguit: Quia res in priori naturâ ante ipsam durationem verè durat, quia est producta extra causas, & tamen tunc non habet durationem distinctam; ergo sine duratione distincta potest res durare. Confirmatur, res producta in instanti A. v. g. accedente instanti B est prior naturâ quàm duratio, quia est causa materialis illius, ergo est in illo priori existens in instanti B, ergo durans in instanti B; quia durare in instanti B, nihil aliud est, quàm existere in instanti B; ergo non requiritur duratio superaddita. Hoc argumentum non vrget, & in primis retorquetur contra eius Auctores in vicatione, antecedenter enim ad vicationem res existit in rerum naturâ, & consequenter videtur debere existere in aliquo loco, ideoque non egere vicatione distinctâ, cum tamen non audeas eam negare. Respondeo 44 igitur absolute, pro illo priori, quo res intelligitur ante durationem, non intelligi nisi solam substantiam Petri v. g. quæ de se est indifferens ad durandum hoc vel illo tempore; sicut in priori naturâ ante vicationem solum intelligitur substantia Petri de se indifferens ad existendum hoc vel in illo loco. Ratio à priori est, quia signum illud naturæ, est præcisè signum causalitatis, unde in eo solum intelligimus ea quæ se tenent ex parte causæ: cumque duratio & vicatio non sint causæ materiales, nec conditiones tenentes se ex parte causæ ad se ipsas sustentandas: inde fit, vt non concipiantur in illo priori, sed solum substantia Petri, quæ sustentat vicationem & durationem. Ex quâ doctrinâ facile responderetur argumento, 45 concedendo, rem ante durationem existere extra causas; negando tamen, ideo formaliter durare, quia hoc dicit esse in hoc vel in illo instanti determinatè, quod non habet in illo priori: sicut ob eandem rationem, licet in priori naturâ ante vicationem res existat, non tamen est vicata, quia hoc dicit esse in hoc vel in illo loco, quod prouenit ab vicatione subsecutâ, à quâ præcedebatur in priori naturâ. Ad confirmationem respondeo, in eo priori naturâ non posse intelligi rem existentem in hoc instanti, quia id prouenit formaliter ab ipsâ duratione, à quâ in illo priori præscinditur; tunc enim solum concipitur essentia Petri, quæ de se est indifferens ad durandum hoc vel in alio instanti, sicut in simili de vicatione dictum est.

Aliter Tertiò eandem nostram sententiâ 46 nonnulli recentiores impugnant Primò, quia si ob

ob aliquam rationem distinguenda esset duratio, ea esset, quia per vnicam rationem indiuisibilem non posset quis respondere diuersis partibus temporis. Sed hoc non obstat, quia in nostra sententia eadem existentia indiuisibilis est successiva cum eis diuersis durationibus. Sicut ergo, aiunt, cum diuersis partibus temporis intrinsecis ea existentia fundat eas diuersas denominationes, cur non & eadem fundabit cum diuersis partibus temporis extrinsecis? Sed qui hoc argumentum videntur percipisse nostram sententiam vim: non enim sic arguimus, quia essentia est indiuisibilis, duratio debet distinguere; hoc enim in Deo manifestè constat esse falsum, imò docui etiam (quod & infra repetam) in creaturis posse esse aliquam durationem indiuisibilem, quæ respiciat tempus diuisibile: non ergo argumentamur ab indiuisibilitate (vt malè hi supponunt) sed ab indifferentia, quod possint videri futura, & subiectum, & tempus, abiquè eo quod videantur coexistere; ergo esse coexistencia est aliquid diuersum à futuratione vtriusque. vnde illis concedo, si non posset videri futurus Petrus, & futurum tempus reale, vel imaginarium, nisi viderentur futura inter se simul, non facerem vim in eo quod esset extrinsecum vel intrinsecum, vt isti putant, quo corrumpit tota eorum obiectio.

48 Quando arguunt pro se: Quando vna res est successiva, potest seipsa tollere ab aliâ permanente indifferentiam ad coexistendum diuersis partibus, quin in re permanente sit aliqua mutatio intrinseca, vt in arbore iuxta aquas plantatâ, quæ immota manens ex successione aquarum, iam his iam illis aquis respondet; sed tempus est successivum, ergo sine mutatione in homine, ex solâ temporis successione variabitur in homine ea denominatio. Hoc argumentum debilius est præcedenti, quia tunc tollitur illa indifferentia, quando illæ duæ sibi per se coexistunt: at si possunt videri futura sine futura coexistentia, possunt videri futura sine eo quod vna tollat indifferentiam alterius; ergo, vt successiva tollat in futurum indifferentiam permanentis, aliud requiritur quam futura vtriusque existentia. Ad exemplum de arbore iam respondi supra, etiam tunc esse distinctam vocationem.

49 Sed vrgent: Illæ vocationes possunt videri existentes sine coexistentia, ergo vt coexistant, egent alia vocationibus, & sic in infinitum. Sed & huic replicæ respondi, coexistentiam earum vocationum requirere durationem vtriusque: quia, vt ego tangam Petrum, duo requiruntur, & vt eodem tempore cum illo existam, quod provenit à durationibus; & quod in loco non distanti, & hoc provenit ab vocationibus, quam solutionem, quia tam est evidens, non libenter audierunt hi, vt supra notavi.

50 Vt autem hæc & alia argumenta, quæ ab his recentioribus fiunt, nulla esse cognoscas, reuoca in memoriam ea quæ dixi, dum impugnarem solutionem ab ipsis ad nostra argumenta datam. Obseruavi enim, eos semper vt exemplo de presenti, in quo quia tantum est vnicum instans, eo ipso quod Petrus & tempus dicatur existens, necessarium est, vt ambo inter se coexistant in eodem instanti, quia de presenti solum est vnicum. Vnde rursus inferunt, non esse necessariam distinctam durationem: quod perinde est, ac si loque-

rentur de vno puncto loci, nec aliud esset possibile; tunc enim proculdubio si duo existerent, necessario deberent in eodem loco existere. Ideo illis respondendum est, semper in talibus argumentis ab ipsis supponi iam, quod volunt probare: ponunt enim Petrum existentem de presenti, quod non habet nisi per durationem distinctam; nam existere de presenti, iam est in hoc instanti, & consequenter si supponamus sine duratione in hoc instanti existere, proculdubio non egebit duratione. Sicut si ponatur in hoc loco sine vocatione, non egebit duratione. Neque ego vniquam sumo illud existere, quando dico, Petrus potest existere & non in hoc instanti; non, inquam, sumo de presenti, vt malè ipsi videntur intellexisse: sed existere, prout abstrahit à præterito, presenti, & futuro: quod propterea clariùs explico per *existit* vel *existet*, vbi nec est locus æquiuocationi, nec ad supponendum idem quod intenditur probari.

Hinc intelliges, quomodo in argumento ipsorum, desumpto ab eo, quod si existente Petro existat tempus vnius horæ, durat Petrus vnâ horâ, supponunt quod debent probare; imò omnia argumenta quæ ab ipsis fiunt, ad hoc vnum reducuntur; semper enim sumitur hoc idem Antecedens, *si existente Petro existat tempus, durant simul*, &c. quod iam satis abundeque explicatum est.

Argumentum verò ipsorum à priori de voluntate diuinâ conseruandi Petrum, quæ habet distinctum obiectum à duratione, eo quod existentia præcedit ad durationem; ergo ex voluntatis circa existentiam perseverat, ergo sine duratione distinctâ: hoc inquam argumentum solui supra dupliciter. Primò, quia voluntas conseruandi vt talis, iam dicit durationem, neque vt sic præcedit præ priori naturæ ad durationem, quia causa recipiens durationem non est existentia cum eâ denominatione, sed secundum se. Aliter etiam, quia licet volitio conseruandi præcederet, potuit tamen Deus velle me conseruare per decem annos, non tamen per hos, sed per alios; ergo conseruare me per hos, aliquid est diuersum à conseruare vtrumque.

SUBSECTIO QUARTA.

Cetera argumenta solvuntur.

ALIQUI recentiores argumentantur contra hanc nostram sententiam, ex eo, quod si res positiua durat per positiuam durationem distinctam successiuam, etiam res negatiua, v.g. carentia lucis & hominum, durabunt per durationes negatiuas successiuas, ergo negatio hominis, quæ fuit ab æterno, ab æterno etiam durauit per infinitas durationes negatiuas successiuas; sed repugnat motus successiuus ab æterno, ergo etiam repugnat ab æterno eiusmodi duratio successiuæ carentiæ, vel negationis hominis. Quod si dicas, eam negationem durare per durationem non successiuam, sed per suammet essentiam; tunc ipsi insurgent, Cur etiam & nos non idem dicimus, de ipsâ essentia hominis, scilicet, eam durare non per durationem distinctam successiuam, sed per se ipsam? Sicut enim homo est indifferens ad durandū hoc vel illo tempore, ita etiam

tam carentia hominis est indifferens, ut sit hoc vel illo tempore, est ergo quoad hoc eadem de utroque ratio. Non vrget hoc argumentum, licet non careat difficultate. Ei respondeo Primò, fortè potuisse esse ab aeterno motum successiuum (de quo Disputatio xvi.) quo manet omnino enodatum argumentum: admitterem enim tibi, ab aeterno fuisse infinitas durationes negatiuas successiuas. Respondeo Secundò, etiam si ab aeterno non potuerit esse motus successiuus realis, adhuc potuisse esse motum successiuum negatiuum, id est, infinitas negationes successiuas durationis positivæ: nam licet negetur à pluribus posse actu esse infinitum hominum vel leonum actus, &c. non tamen negatur ab illis, nec negari potest, esse posse, imò existere de facto infinitum negatiuum, quia de facto existunt carentiæ & negationes omnium hominum possibilium, eorum qui à Deo cognoscuntur; qui cum sint infiniti simpliciter, necessarium est, ut carentiæ eorum, quæ omnes actu dantur, sint infinitæ: ergo non quia negetur possibilis ab aeterno successio entium realium & positivorum, idè debet negari successio negationum. Ratio est, quia repugnantia (si quæ sunt quæ dantur in infinito positivo, vel in aternitate positivæ successivæ) non dantur in infinito negatiuo, vel in successione negatiuâ, quia hæc verè nihil sunt, imò eo ipso quòd detur repugnantia infiniti positivi, datur necessitas existendi in infinito negatiuo, id est negationum infinitorum illorum individuum quæ infinitum constituerent, si actu existent.

Respondeo Tertiò, eos qui negant ab aeterno potuisse produci motum successiuum negatiuum, facile posse imò & teneri negare, fuisse ab aeterno durationes successivas carentiæ hominis vel leonis. Ratio est, quia in tantum requirimus durationem distinctam ab aliquâ, in quantum hæc est indifferens ad durandum in hoc vel in illo tempore. Quòd si ex sua essentia sit alligata alicui tempore, non eget duratione distinctâ, ut daret in illo: ob quam rationem à Deo negavimus durationem distinctam: ergo cum ea carentia hominis ex se sit essentialiter alligata aternitati à parte antè in eâ sententiâ (quandoquidem non potuit esse homo ab aeterno) inde fit ut ea carentia non duraverit ab aeterno per durationem distinctam, sed per suammet substantiam; in tempore autem, ex quo primum potuit existere homo, incepit eius carentia habere durationem distinctam, eò quòd tunc non esset ex sua essentia determinata ad durandum in eo tempore.

Quando autem incepit habere durationem distinctam, est difficultas omnibus communis. Respondeo, quando primum potuit à Deo produci homo, vel quando primò potuit incipere motus cæli, aut alia entia successiva.

Secundò & ultimò argui contra nos potest, virgendo adhuc primum argumentum. Nam duratio carentiæ Antichristi non distinguitur ab ipsâ carentiâ, ergo nec duratio ipsius distinguitur ab ipso Antichristo. Consequentia videtur bona à paritate rationis, ut dixi suprâ. Antecedens probatur, quia illa carentia Antichristi durat per carentiam durationis Antichristi; hæc autem carentia non distinguitur ab ipsâ carentiâ Antichristi, nec enim datur modò aliqua carentia Antichristi, aut eius durationis, quæ heri data non

fuerit, & tamen carentia Antichristi heri non durabat hodie, neque hodie durat heri; ergo sine vllâ mutatione in ipsâ carentiâ Antichristi, imò & sine vllò superaddito illa est indifferens, ut daret hodie & heri magis vel minus; ergo similiter sine vllâ mutatione in Antichristo poterit durare hodie & eras, magis vel minus; ergo nulla est necessitas illi addendi durationem distinctam. Primò observa, eandem esse difficultatem de vicatione: nam sicut carentia Antichristi durat per durationes distinctas, ita etiam vbicatur per vicationes negatiuas distinctas; & vbi cumque sit carentia Antichristi, habet carentiam vicationum omnium, seu habet omnes vicationes negatiuas; ergo hic erit vbi que, quia hic habet vicationes omnes sicut tu inferis, ergo hodie carentia Petri durat semper. Secundò pro solutione aduerto, sicut hic non potest esse vbiatio Romana, nec Romæ Pragensis, ita nec heri potuisse existere durationem hodiernam, nec hodie hesternam. vnde infero, negationem durationis hodiernæ, quam heri habebat Antichristi carentia, non fuisse privationem, quia heri non poterat habere hanc durationem hodiernam proximè & immediatè; privatio autem est carentia formæ in subiecto capaci. Ex quibus concedo argumentum, carentiam Antichristi habuisse heri negationem omnium durationum ipsius Antichristi, negò tamen habuisse privationem omnium durationum: solum ergo heri habuit privationem hesternæ durationis quam heri poterat habere, idè quæ heri non durabat omni tempore, quia illa carentia Antichristi solum durat per privationes durationis Antichristi, non autem per negationes: vnde concludo, non potuisse illam carentiam durare magis vel minus heri vel hodie, nisi per plures vel pauciores privationes durationis; sicut nec Antichristus potest magis vel minus durare, nisi per plures vel pauciores durationes positivæ; quomodo etiam dicendum est in vicationibus negatiuis eiusdem carentiæ.

SECTIO II.

Difficultates nonnullæ solutæ.

PRIMA sit, utrum duratio sit accidens, an modus. Hæc explicata est suprâ, dum egi de vicatione, est enim utriusque ratio eadem.

Secunda, utrum, vel quibus rebus conveniat duratio distincta. Hæc est eadem cum eâ quam de vicatione discussi, de quâ idem dicendum ob eandem rationem, scilicet subiectum, quod supponitur ante formam durans, habere durationem distinctam, illud verò, quod non necessario præintelligitur durans, ut materia respectu quantitatis, posse durare eadem duratione formæ receptâ in subiecto, & in formâ materiali. De potentia autem absolutâ possunt habere durationem distinctam ea omnia quæ possunt separari inuicem vel mutuo, ut res à re; vel non mutuo, ut res à modo: potest enim modus non durare per durationem sui subiecti. Pone v.g. materiam & formam vbicatam Romæ & Pragæ, vñionem verò præcisè existentem Pragæ, & vñionem in eâ materiâ & formâ pone diueras durationes, vñam Pragæ, aliam Romæ; ecce in hoc casu datur in rerum naturâ materia, forma, & vñio, quæ est modus,

modus, datur item duratio huius materiae, & nihilominus non durat vnio per illam, quia vnio, quae non est Romae, sed Pragae, non potest durare per durationem praecise existentem Romae; ergo duratio unionis non consistit formaliter in ipsa existentia unionis, & in duratione sui subiecti, quantumvis vnio sit modus; ergo duratio modi est distincta à duratione sui subiecti. Simili argumento vsus sum supra, vt probarem, modum habere distinctam vocationem ab vocatione sui subiecti. Fateor tamen, ibi clarius conuincere, quia existente subiecto in duobus locis, potest modus in vno solo existere. Ex quo clarissime inferitur, modum existere in hoc loco, non provenire à sola modi existentia, & subiecti vocatione. At, etiamsi ponatur subiectum in duobus locis, & duratio subiecti solum in vno, adhuc posset aliquis dicere, quod per illam distinctam durationem distans duraret ille modus eo instanti, nec tam facile posset redargui, etiamsi difficile quid doceret.

Aduerte, hic etiam eandem esse adhibendam limitationem, quam agens de vocatione notavi, scilicet, haec intelligenda de duratione quae sit propria solius subiecti, per quam dicimus, non sufficienter durare modum ei subiecto vnium. Vtrum autem sit vnica duratio, ex se cadens supra subiectum & formam, & modum, est alia difficultas. Vide quae in simili dixi de vocatione.

64 Tertia difficultas, an sit possibilis de potentia absoluta substantia aliqua per se ipsam durans. Probabilis puto, esse possibilem. Primum, quia id non repugnat, ex eo quod sit creatura; ipsa enim duratio est creatura, & durat seipsa. Deinde nec ex eo quod substantia sit, non enim apparet repugnantia vlla in eo, quod aliqua substantia affixa sit ex se tali temporis, ita, vt nisi in eo durare nequeat, praesertim si solum sit per vnium instantis: nam si sit per plura instantia, forte aliquis diceret, eam non esse possibilem, quia derogaret dominio Dei; non enim posset eam destruere quando veller, sed ea semel producta necessario esset ab ipso Deo conseruanda per totum illud tempus, quod essentialiter respiceret. Nihilominus tamen adhuc arbitror, eam etiam non repugnare, quia dominium Dei perfectissime saluatur in eo, quod fuerit in Dei potestate eam creaturam producere, cum sciret, eam semel productam debere durare per vniam horam: nam tunc, eo ipso quod eam voluit primum producere, voluit etiam vt duraret per horam. Quid autem mirum, si supposito, quod voluerit Deus illam producere, & durare per horam, iam non posset illam non conseruare per horam? Et sicut non derogat dominio Dei, non posse constituere Angelum in spatio indiuisibili per vbi respiciens ex se spatium extensum, ita non derogat dominio ipsius, non posse constituere Angelum, vel aliquam substantiam in tempore indiuisibili, per durationem nem respicientem tempus diuisibile. Potuit quidem Deus, si voluisset, non illam creare, semel vero creatam non potest non conseruare, quia id exigit ex sua essentia; sicut potuit non creare hominem, eo autem creato non potuit non producere illum animal rationale, quia haec est hominis essentia, nec minus est essentia ipsius durationis, tota eo tempore durare, quā hominis esse animal

rationalis. Ex his inferes à fortiori non repugnare durationem distinctam à substantia de se affixam tempori diuisibili, quae si concederetur alicui substantiae, necessario redderet illam durantem per spatium diuisibile, in quo non posset à Deo annihilari propter dicta, nisi in mea sententia, aiente durationem esse rem; posset enim tunc duratio sola conseruari, annihilata vnione ad substantiam, imò & ipsa substantia etiam annihilata.

Quarta difficultas, quid sit tempus imaginarium. Respondeo esse ens rationis, seu tempus à nobis fictum successuum ad similitudinem realium; sicut in simili dixi supra de spatio imaginario, vt in ordine ad illud tempus fictum explicemus diuersitatem durationum, eo quod non possimus illas in seipsis cognoscere.

Vltima sit circa diuisionem durationis. Diuiditur Primum in *increatam* & *creatam*. Increata est propria Dei, diciturque *aeternitas*, quae definitur à Boetio, *Interminabilis vita tota simul & perfecta possessio*. De hac Hurtado supra à §. 79. Pater Suarez 2. Tomo Metaphysicae, disputat. 5. & alij. Theologi verò 1. Parte quaest. 10. Ego hic breuiter dico cum Hurtado, & communi recentiorum, ex parte ipsius Dei, aeternitatem esse praedicatum quoddam intrinsecum & identitificatum, sicut est immensitas. Secundò, à nobis tale praedicatum explicari vocibus negatiuis, quia dicimus *quod non habet principium, nec finem*, quae forte fuit occasio P. Suarezio, vt putaret, etiam conceptum esse per negationem propriae; sed male, quia habere principium potius dicit negationem existentiae in praecedenti instanti, ergo non habere principium dicit semper extitisse, hoc autem positium quid est. Sicut habere finem, in re est negatiuum, id est, non habere postea esse; at non habere finem, in re est positium, id est, semper extitutum. Sicut ergo explicamus immensitatem Dei per ordinem ad spacia imaginaria, id est, quod nullum sit cui Deus non sit praesens; ita etiam durationem aeternam Dei explicamus per tempus imaginarium, id est, vt nullum fuerit, vel potuerit vel possit concipi instans, in quo non existat Deus. In re autem non pendet Deus ab hac consideratione, quae tantum est pro nostro modo intelligendi; vt durationem Dei, quam in se non videmus, aliquo modo apprehendere possimus.

Duratio creata alia est *temporaria*, alia *perpetua*. Temporaria est, quae habet principium & finem, vt duratio equi vel leonis. Perpetua est, quae caret vel fine vel principio, vel utroque. Omnis duratio creata ferè semper est successiua in se: diuersa enim est duratio hodierna hominis ab hesternā, etsi homo sit idem hodie ac heri (idem est in reliquis creaturis.) Dixi, *duratio in se*, quia non omnia subiecta durationis sunt successiua, sed permanentia, vt homo, lapis, ignis, &c. licet etiam dentur aliqua subiecta quae verè sint successiua, vt motus locales, & productiones successiuae instantaneae accidentium, & huiusmodi entia, absolute dicuntur successiua, cetera verò permanentia. Dixi etiam, *ferè semper*, quia supra docui, posse esse durationem indiuisibilem pro tempore diuisibili, illa autem non esset in se successiua.

SECTIO III.

De tempore reali.

71 **T**EMPUS reale est motus realis caelorum, iuxta cuius multipliciter dicimus multiplicari tempora, & per quam metimur aliarum rerum durationem, ideoque definitur ab Aristotele: *Tempus est numerus motus secundum prius & posterius*, id est, id, per quod metimur, quantum duraverit vel duratura sit res; sicut per vinam dimetitur quantitas.

Aduerte, tempus secundum intrinsecum quod habet, non dicere necessarium esse mensuram; quia licet nihil diuersum ab eo motu existeret quod cum illo mensuraretur, adhuc totus ille motus secundum intrinsecum omnia, quae habet, idem maneret: esse ergo mensuram, est in eo denominatio extrinseca ex voluntate hominum, volentium uti eis motibus ad mensurandas eas durationes; sicut in ramo est denominatio extrinseca à voluntate hominum, volentium esse signum

72 venalis vini. Vtuntur homines merito motibus caelorum ad mensurandas durationes aliarum rerum, quia hi motus sunt in toto orbe uniformes, & maxime noti, & vsque ad diem iudicii duraturi. Item & sunt successiui, nam in ordine ad eiusmodi mensuram non possunt deservire res permanentes: quia cum haec semper sint eadem, non possumus ex illarum cognitione percipere, quot durationes seu instantia transierint. Quod si miraculose nunc cessarent motus caeli, non esset tempus reale, etiam si reliquae res eodem modo durarent, vel aequaliter, vel magis aut minus inter se ac modo, nihilominus tamen à nobis difficulter cognosceretur, quantum duraret quaelibet res, nisi vel per horologia, aut alia entia successiua aliquo modo id metremur ac distinguere-
remus.

73 Rogabis Primò, vtrum tempus ex natura rei à motu differat. Quaestio est de voce. Si per motum intelligas solam vibrationem, sine dubio motus distinguitur à tempore; quia duratio, quam dicit tempus, distinguitur ab vibratione: iuxta quam acceptionem poterit produci hodie idem motus caeli, qui fuit heri, quia eadem vibrationes quas caeli habuerunt heri, possunt hodie in illis reproduci; motus autem caeli in hoc modo dicendi est idem, ac vibrationes cum produ-

ctionibus earum & vibrationibus. Tempus autem hesternum non potest nec diuinitus reproduci, quia duratio hesternum essentialiter est affixa tempori imaginario hesterno; sicut vibrationem, quae sum praesens in hoc loco, non potest, nec diuinitus, in alio poni. At si per motum intelligas etiam productionem vibrationum, & successionem earum in duratione, tunc certum est non distingui à tempore reali; quia hoc consistit in ipsis durationibus successiuis. Ex his duobus modis loquendi prior est communior, & consequenter tenendus.

Rogabis Secundò, an per tempus reale possint mensurari omnes durationes, etiam rerum spiritualium. Respondeo Primò, durationem Dei, cum sit aeterna, nullam posse habere mensuram (idem est de alià quacunque duratione aeterna creaturae, si potest esse.) Secundò, reliquas posse mensurari per tempus reale; etenim per motus caeli cognoscimus, quot annis, mensibus, diebus, &c. durauerint homines, equi, vel plantae, &c. Idem est de Angelis, ob eandem rationem: nam de his qui initio mundi producti sunt, per motus caeli cognoscimus durasse quante aut sex millibus annorum. Quod si post creationem mundi alij fuissent producti, per eandem motus caeli possemus cognoscere, quanto tempore à primis excederetur eorum duratio, non secus ac in hominibus aliisque rebus materialibus, quia ad hoc per accidens se habet spiritualitas. Sicut & in ordine ad existentiam in loco, licet Angelus sit spiritualis, potest per locum realem cognosci quanta sit eius praesentia, imò in ordine ad nos clarius cognoscitur eorum duratio, quam praesentia.

Rogabis Tertiò, an tempus sit aliquid reale. 76 Ratio dubitandi est, quia numquam existit totum simul, sed per partes, quae seorsim non sunt tempus, sed partes illius. Respondeo, tempus esse verum reale ens, non simul existens, sed successiue: sicut & cursus Petri est ens reale, licet numquam existat totus. Idem est in aliis entibus successiuis, ut enim sint entia realia, sufficit existere à parte rei etiam successiue, quo differunt ab entibus rationis, quae nec successiue possunt existere. Fateor, si tempus conciperetur à nobis ut totum quoddam actu existens, fingendum tunc ens rationis, quia simul nec existit nec potest existere tempus, ob rationem dictam; idem in ratione totius actu existentis non est ens reale.

